

VÍCETEMATICKÉ INFORMACE

Ročník 2011

Souhrnná data – Regiony, města, obce

Pardubice, srpen 2011

Kód publikace: 531364-11

Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Pardubického kraje v roce 2010

(pracovní výtisk)

Zpracoval:

Vedoucí oddělení:

Informační služby:

Kontaktní zaměstnanec:

ČSÚ, oddělení regionálních analýz a informačních služeb Pardubice

Ing. Hedvika Fialová

tel.: +420 466 743 480, e-mail: infoservispa@czso.cz

RNDr. Petr Dědič, e-mail: petr.dedic@czso.cz

Ing. Lenka Kuprová, e-mail: lenka.kuprova@czso.cz

OBSAH

Úvod.....	3
Shrnutí hlavních poznatků.....	5
1. Demografický vývoj.....	6
2. Sociální vývoj.....	11
3. Ekonomický vývoj.....	21
4. Životní prostředí.....	31
5. Mezikrajské srovnání.....	37
Tabulková příloha.....	44
1. Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů.....	44
2. Vybrané ukazatele za Pardubický kraj.....	48
3. Vybrané ukazatele podle okresů Pardubického kraje.....	55

Reprodukce výňatků z tohoto materiálu lze pořizovat, pokud je uveden jejich zdroj, s výjimkou reprodukce pro komerční účely. Citace mohou být zveřejněny jen s uvedením zdroje „Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Pardubického kraje v roce 2010“ a původu statistických dat v něm otištěných.

Ležatá čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Ležatý křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i.d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 31. 7. 2011. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

ÚVOD

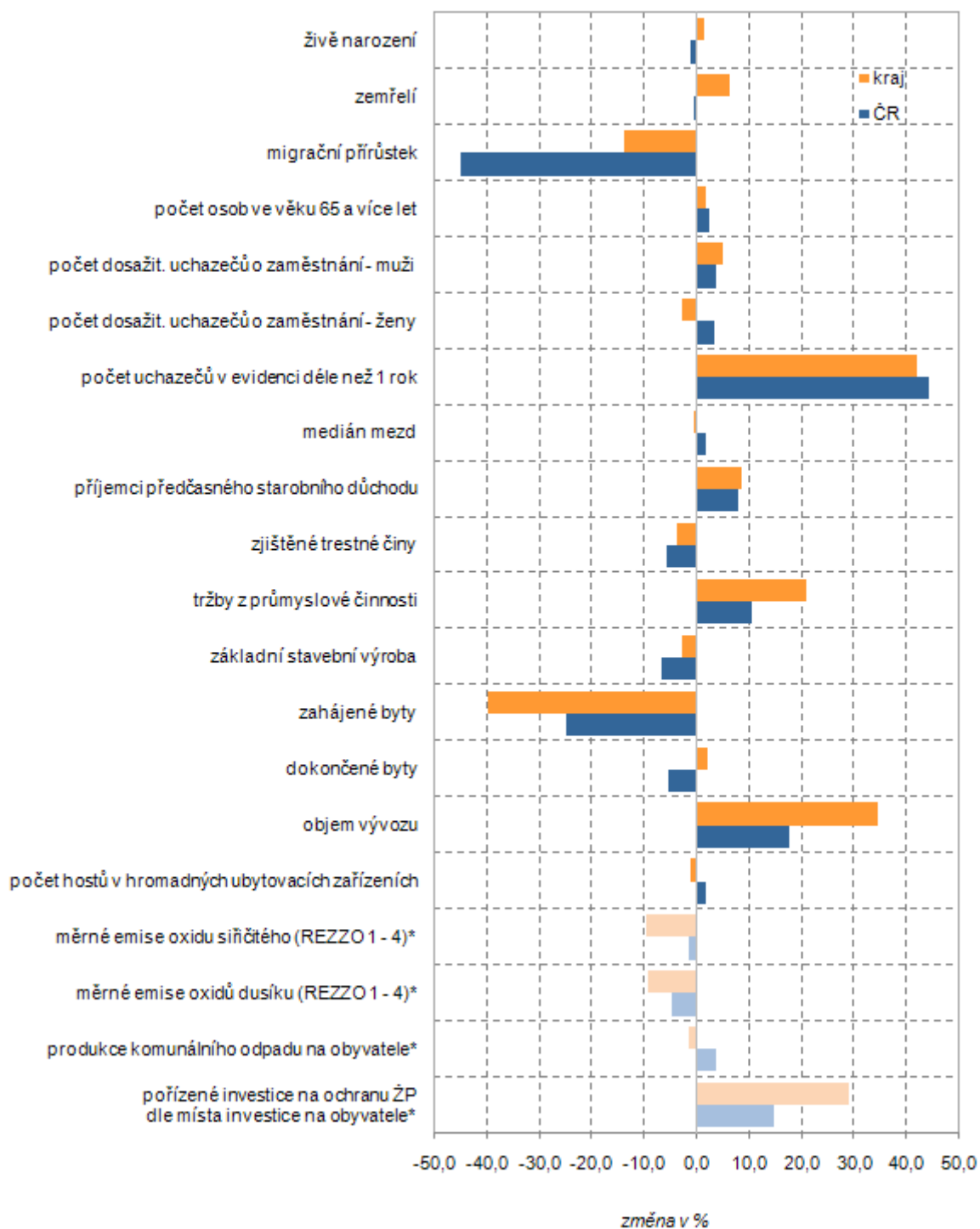
Předkládaný materiál je analytickým obrazem vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Pardubického kraje v roce 2010, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2005). Zahrnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné. V textu jsme se snažili postihnout dopady ekonomické recese v našem kraji a posoudit vývoj ve srovnání s ostatními kraji České republiky.

Vzhledem k systému postupného zpracování dat zatím nemáme k dispozici kompletní údaje za rok 2010. Proto můžeme v některých oblastech zpracovat hodnocení zatím pouze do roku 2009. Navíc v oblasti makroekonomiky (hrubý domácí produkt, hrubá přidaná hodnota, tvorba hrubého fixního kapitálu a navazující ukazatele) probíhá v současnosti rozsáhlá revize dat v celé časové řadě od roku 1995, a to jak na celostátní úrovni, tak na úrovni regionální. Její výsledky na regionální úrovni budou zveřejněny koncem měsíce listopadu letošního roku.

Aktuální údaje průběžně zveřejňujeme na internetu na adrese www.pardubice.czso.cz. Komplexní pohled na vývoj v kraji poskytuje [Statistická ročenka Pardubického kraje](#) pravidelně vydávaná v průběhu měsíce prosince. Přehled vybraných ukazatelů o krátkodobém vývoji regionu nabízí [Statistický bulletin](#), který vychází 95. den pro skončení příslušného čtvrtletí.

Obdobné materiály byly zpracovány ve všech krajích České republiky, jednotně bylo připraveno mezikrajské srovnání. Také tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích.

Graf 1 Změna hodnot vybraných ukazatelů v Pardubickém kraji a ČR mezi roky 2009 a 2010

* ukazatele životního prostředí - změna hodnot mezi roky 2008 a 2009

SHRNUTÍ HLAVNÍCH POZNATKŮ

Demografický vývoj

- Počet obyvatel v kraji rostl pomaleji než v předchozích letech, a to jak snížením migračního, tak přirozeného přírůstku.
- Porodnost byla již pátým rokem vyšší než úmrtnost a dále rostla.
- Obyvatelstvo kraje stárne; přestože se mírně zvyšuje podíl dětí do 15 let, mnohem rychleji přibývá seniorů.
- Stále se zvyšuje podíl dětí narozených mimo manželství; kraj je však pod republikovým průměrem.
- Potratovost byla nejnižší v republice; umělá přerušování těhotenství tvoří nadpoloviční většinu všech potratů v kraji.

Sociální vývoj

- Nezaměstnanost v průběhu roku 2010 nadále rostla (i když pomalejším tempem) a stejně jako v roce 2009 překračovala republikový průměr.
- Průměrná mzda v kraji byla třetí nejnižší v mezikrajském srovnání, přičemž do roku 2009 rostla pomaleji oproti republikovému tempu.
- Vlivem demografického vývoje počet žáků mateřských škol v posledních letech roste, naopak úbytek počtu žáků zaznamenávají základní i střední školy. Zájem o vysoké školství se neustále zvyšuje.
- V souvislosti s nepříznivými podmínkami na trhu práce narůstá podíl příjemců předčasných starobních důchodů; nejvyšší je na Svitavsku.

Ekonomický vývoj

- Dopad hospodářského útlumu se projevil zpomalením růstu hrubého domácího produktu v roce 2008 a následným meziročním poklesem.
- Objem vývozu z kraje byl v roce 2010 v přepočtu na obyvatele mezi kraji nejvyšší zásluhou meziročního zvýšení vývozu o třetinu.
- Nižší hektarové výnosy většiny plodin vedly k meziročnímu poklesu sklizně (s výjimkou cukrovky); pokračovalo snižování stavů skotu, zatímco stavy prasat začaly po dvanácti letech růst.
- Hospodářský útlum působil v kraji na snižování počtu zaměstnanců v průmyslových a stavebních podnicích; na rozdíl od dalšího poklesu stavební výroby se zvyšovaly tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy.
- Vlivem vysoké rozestavěnosti rostl počet dokončovaných bytů, avšak počet bytů, jejichž výstavba v roce 2010 teprve započala, byl v kraji nejnižší od roku 2001.

Životní prostředí

- Orné půdy ubývá; díky dotacím se nadále zvyšoval podíl ekologicky obhospodařované zemědělské půdy.
- Vlivem zvyšujících se cen vodného a stočného klesá spotřeba vody v domácnostech.
- Emise hlavních znečišťujících látek pozvolna klesaly; mnohem větší rozdíly než v čase jsou však na lokální úrovni.
- Produkce komunálního odpadu zůstala podprůměrná a klesala, snížil se však i objem odděleně sbíraných složek odpadu. Naproti tomu se zvýšila produkce podnikového odpadu.
- Množství využitého odpadu vzrostlo, jeho podíl byl zhruba třetinový na celkovém nakládání s odpady.

1. Demografický vývoj

Počet obyvatel v kraji roste pomaleji

Ke konci roku 2010 žilo na území Pardubického kraje 517 164 obyvatel, z toho 255 117 mužů a 262 047 žen. Ve srovnání s rokem 2009 populace kraje vzrostla o 835 osob (o 572 mužů a 263 žen). Největší přírůstek (o 965 osob) byl zaznamenán v okrese Pardubice, k úbytku obyvatelstva došlo v okrese Ústí nad Orlicí (o 87 osob méně) a okrese Chrudim (o 44 osob méně než v předešlém roce). Pardubický kraj je čtvrtým nejméně lidnatým krajem České republiky.

Populace kraje roste již šestým rokem, v posledních dvou letech se však tempo růstu zpomalilo. Vliv na zmírnění růstu měl snižující se přirozený i migrační přírůstek.

...vlivem poklesu migračního přírůstku...

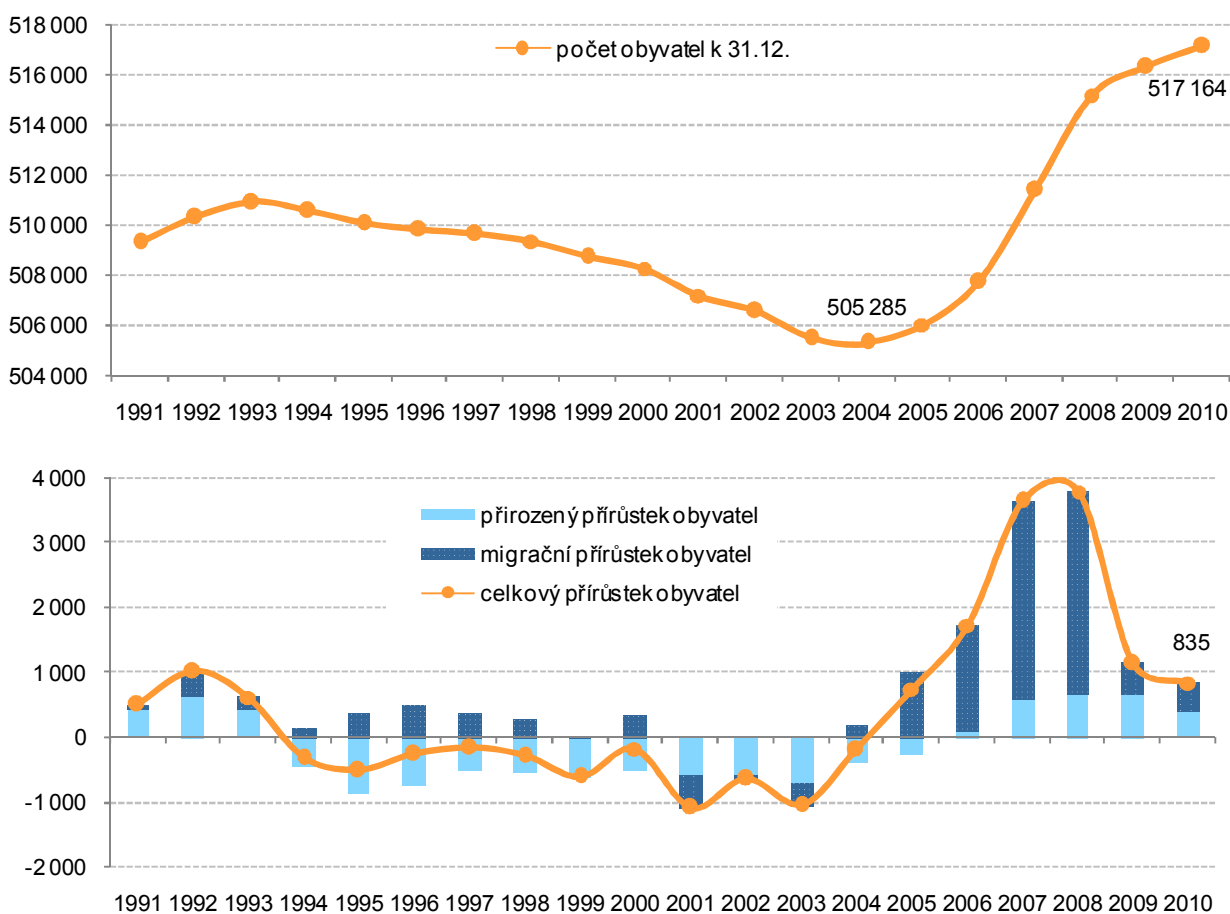
V roce 2010 přibylo v kraji stěhováním 434 obyvatel, což bylo o 69 osob méně než v roce 2009 a dokonce o 2 686 osob méně než v roce 2008, kdy migrační saldo v kraji dosáhlo maxima.

Během roku 2010 se do kraje přistěhovalo 4 473 osob, z nichž přistěhovalí ze zahraničí tvořili 15,8 % (v předchozím roce jejich podíl činil 22,3 %). Osob vystěhovalých bylo evidováno 4 039, do zahraničí se odstěhovalo 395 (tj. 9,8 %) z nich. Migrací z a do ostatních krajů České republiky přibylo v kraji 121 osob, stěhováním z a do zahraničí získal kraj 313 obyvatel.

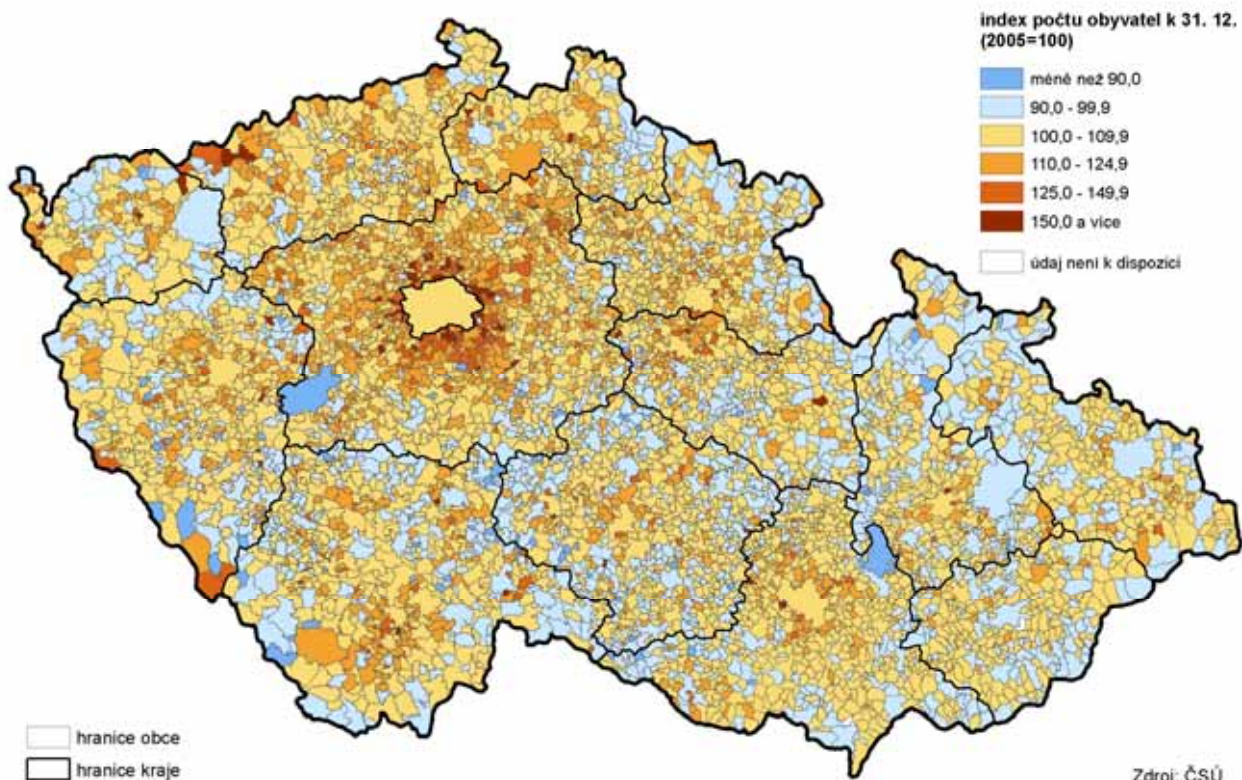
... i snížení přirozeného přírůstku

V Pardubickém kraji se v průběhu roku 2010 narodilo o 401 dětí více, než kolik obyvatel kraje v tomto období zemřelo. Tento přirozený přírůstek byl o třetinu nižší než v předchozím roce a druhý nejnižší od roku 2006, kdy v kraji začalo opět přibývat obyvatel přirozenou měnou.

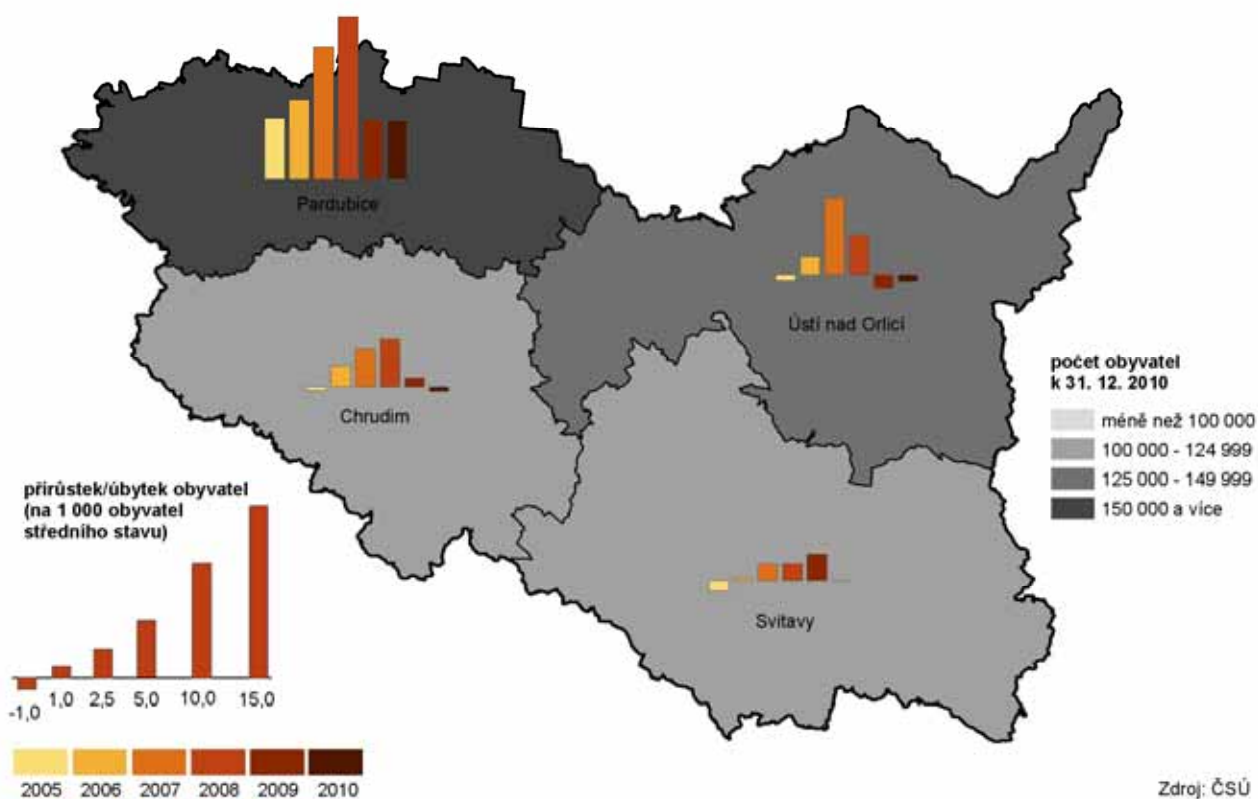
Graf 2 Obyvatelstvo, přirozený a migrační přírůstek v Pardubickém kraji

Změna počtu obyvatel v obcích mezi roky 2005 a 2010

Pohyb obyvatel v okresech Pardubického kraje v letech 2005 až 2010

Porodnost vzrostla...

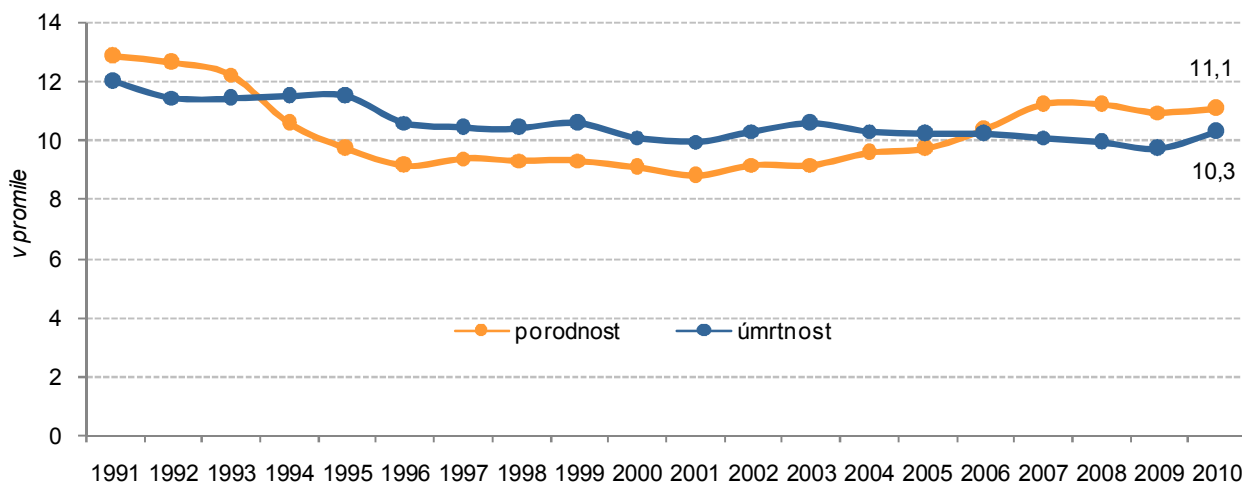
V průběhu roku 2010 se v Pardubickém kraji živě narodilo 5 721 dětí. Oproti předchozímu roku se počet živě narozených dětí zvýšil o 77 osob a jednalo se o druhý největší počet narozených dětí v kraji od roku 1994 (maxima bylo dosaženo v roce 2008).

Porodnost, tedy počet živě narozených na 1 000 obyvatel středního stavu, vzrostla v roce 2010 na 11,1 ‰. Ukazatel úhrnné plodnosti vzrostl na 1,52 živě narozených dětí na jednu ženu v reprodukčním věku (15 – 49 let). Ženy v Pardubickém kraji rodily své první dítě v průměru ve 27,8 letech, průměrný věk matek celkem byl 30,0 roku. Z narozených dětí v kraji bylo 43 % prvorozených, 40 % druhorozených, 12 % dětí se narodilo jako třetí v pořadí.

...a byla již pátým rokem vyšší než úmrtnost

Úmrtnost (počet zemřelých na 1 000 obyvatel) se v roce 2010 zvýšila na 10,3 ‰. V kraji v tomto období zemřelo 5 320 osob, což bylo o 317 více než v roce předchozím. Nejčastější příčinou smrti, na kterou zemřela polovina zesnulých, byly nemoci oběhové soustavy, necelá čtvrtina zemřelých podlehl zločinným novotvarům. Naděje dožití při narození vzrostla u mužů o 0,2 roku na 74,8 let; u žen naopak mírně poklesla na necelých 80,5 let.

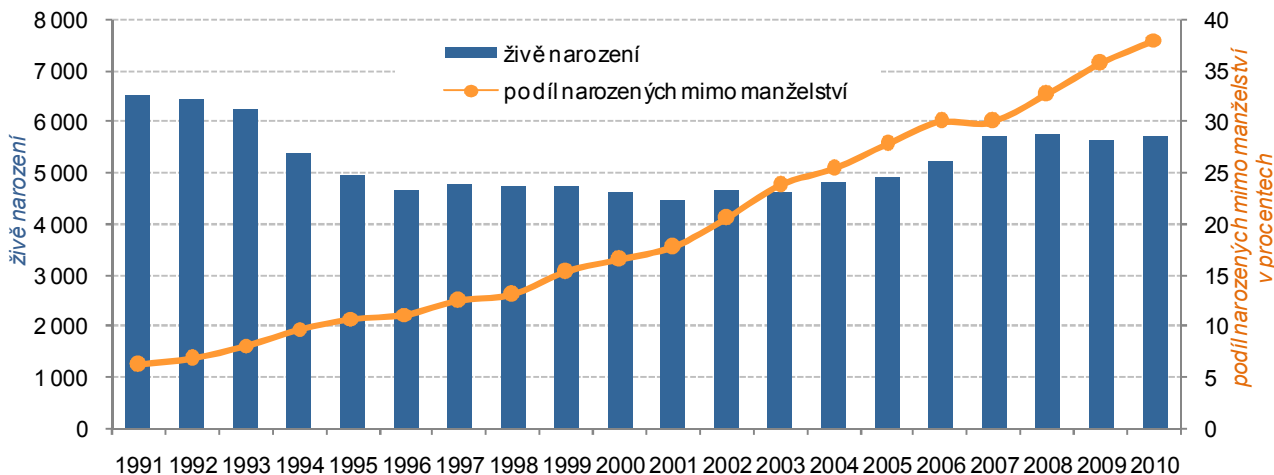
Graf 3 Porodnost a úmrtnost v Pardubickém kraji

Přibývá dětí narozených mimo manželství

Mimo manželství¹ se v roce 2010 v Pardubickém kraji narodilo 2 177 dětí a jejich podíl na celkovém počtu živě narozených oproti roku 2009 vzrostl o 2,4 procentních bodů na 38,1 % (tj. o 2,2 p. b. méně, než činil průměr v ČR).

Graf 4 Živě narození a narození mimo manželství v Pardubickém kraji

¹ Z dostupných údajů ovšem nelze zjistit, kolik z dětí narozených mimo manželství se skutečně narodilo neprovdaným matkám žijícím v domácnosti bez partnera a kolik jich žije v úplných rodinách bez uzavření sňatku.

Obyvatelstvo kraje stárne

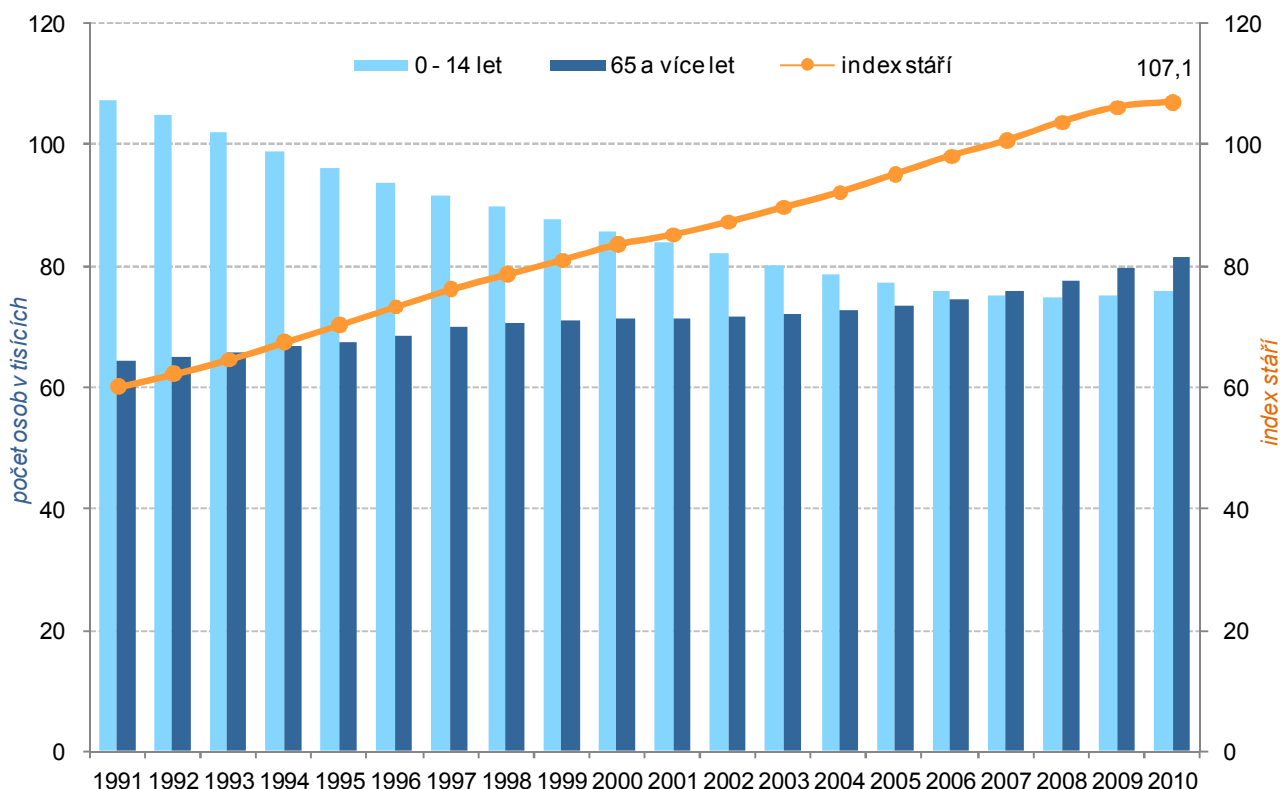
V roce 2010 došlo v Pardubickém kraji ke zvýšení počtu dětí do 15 let. Oproti předchozímu roku počet dětí ve věku 0 – 14 let stoupl o 755 na 76 015 osob; nepatrně se tak zvýšil podíl této věkové skupiny na celkové populaci kraje (činil 14,7 %).

Dlouhodobě pokračuje růst počtu osob starších 65 let, v roce 2010 jich v kraji žilo 81 391, což je o 1 472 osob více než v předchozím roce. Od roku 2007 počet osob nad 65 let převyšuje v kraji počet dětí do 15 let; v roce 2010 se zvýšil rozdíl mezi nejstarší a nejmladší věkovou skupinou na 5 376 osob.

Index stárí, tj. počet osob starších 65 let na 100 osob ve věku 0 – 14 let, tedy již čtvrtým rokem překračuje hodnotu 100 a v současné době v kraji na 100 dětí do 15 let připadá 107 seniorů. Tato hodnota je jen mírně pod republikovým průměrem.

Zvyšuje se také průměrný věk obyvatel Pardubického kraje – v roce 2010 činil 40,8 let, průměrný věk mužů byl 39,2 roku a žen 42,2 let.

Graf 5 Počty osob v základních věkových skupinách a index stárí v Pardubickém kraji

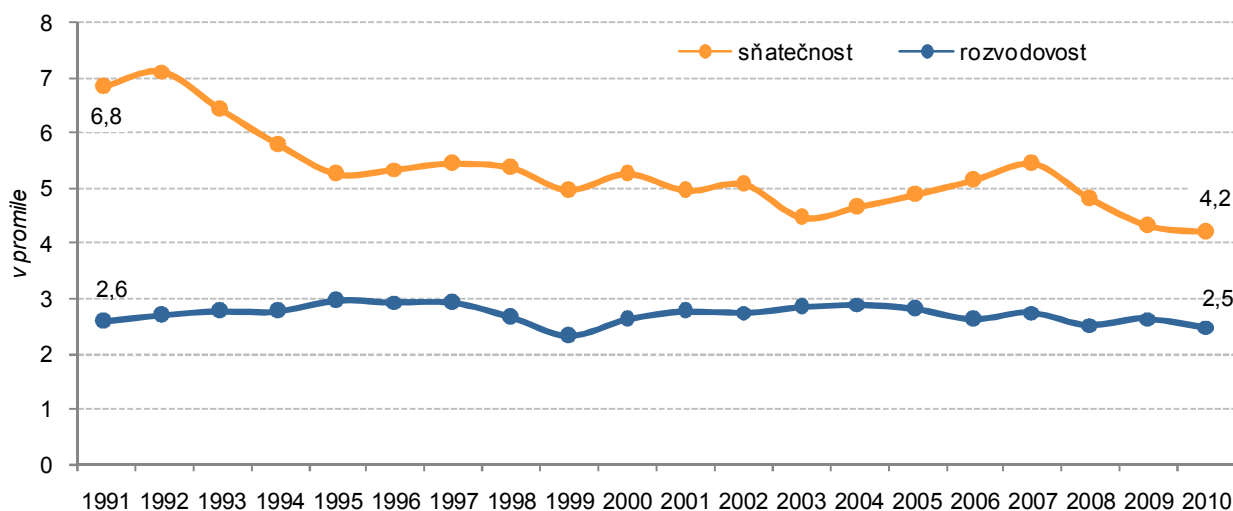
Pokles sňatečnosti i rozvodovosti

V Pardubickém kraji bylo v průběhu roku 2010 uzavřeno 2 166 sňatků a jejich počet tak poklesl na nejnižší hodnotu od počátku 90. let. V porovnání s rokem 2009 bylo oddáno o 57 párů méně. Nevěsty se poprvé vdávaly v průměru ve věku 27,7 let, průměrný věk ženichů při prvním sňatku byl 30,3 roku. Nejnižší sňatečnost byla zaznamenána v okrese Chrudim: 3,8 sňatků na 1 000 obyvatel.

V roce 2010 bylo v kraji rozvedeno 1 281 manželství, oproti předchozímu roku se jejich počet snížil o 80. V 61,4 % případů šlo o rozvod manželství s nezletilými dětmi. Nejvyšší rozvodovost byla zjištěna v okrese Ústí nad Orlicí, kde na 1 000 obyvatel připadalo 2,7 rozvodů.

Míry sňatečnosti a rozvodovosti v kraji se v roce 2010 pohybovaly pod republikovým průměrem (4,4 ‰, resp. 2,9 ‰).

Graf 6 Sňatečnost a rozvodovost v Pardubickém kraji

Potratovost nejnižší v republice

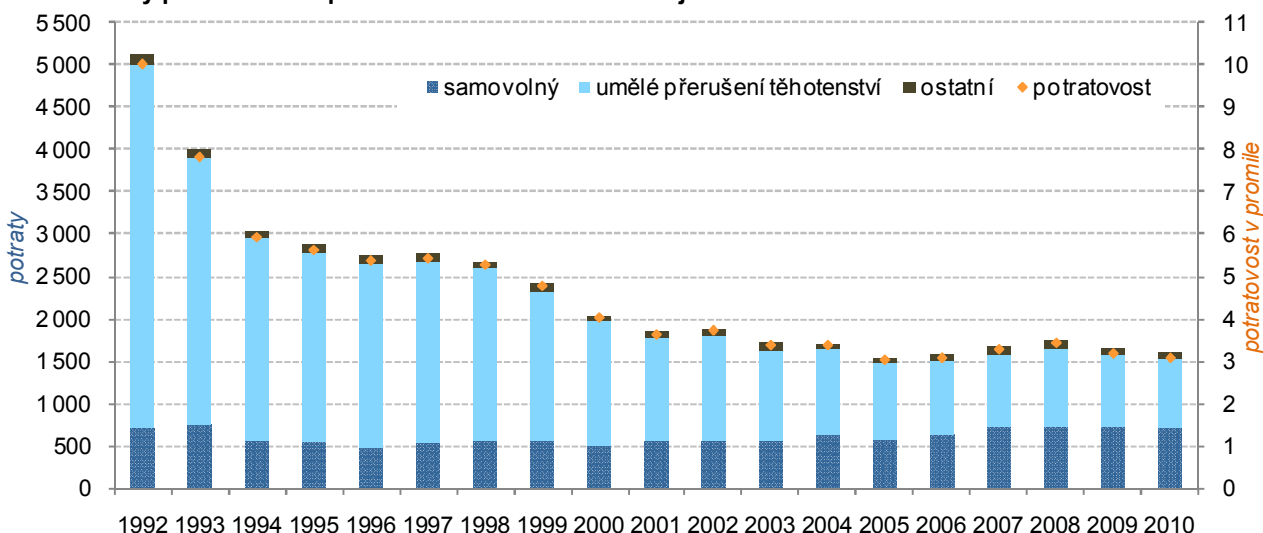
V roce 2010 bylo v Pardubickém kraji evidováno 1 591 potratů (o 56, tj. 3,4 % méně než v předchozím roce). Podíl potratů na celkovém počtu těhotenství dlouhodobě klesá, na počátku 90. let byly předčasně ukončeny více než dvě pětiny těhotenství (v roce 1991 dokonce 45,6 %), zatímco v roce 2010 tvořily potraty 21,7 % z celkového počtu těhotenství.

Celkem 824 ze všech potratů, tedy 51,8 %, patřilo mezi umělá přerušení těhotenství, jejichž podíl na celkovém počtu se od počátku 90. let snížil přibližně o třetinu (v roce 1992 bylo 84,3 % potratů umělým přerušením těhotenství).

Samovolné potraty tvořily 43,5 % (tj. absolutně 692) z celkového počtu potratů, v porovnání s rokem 2009 jich ubyla 3 %. Tímto způsobem bylo v roce 2010 v kraji ukončeno 9,4 % všech těhotenství.

Pardubický kraj má společně s krajem Vysočina nejnižší míru potratovosti ve srovnání s ostatními kraji České republiky. Potratovost vyjádřená počtem potratů na 1 000 obyvatel v kraji v roce 2010 činila 3,1 ‰ a oproti předchozímu roku mírně poklesla. Počet potratů na 100 narozených se v kraji v roce 2010 snížil na 27,7 a byl rovněž nejnižší v České republice.

Graf 7 Potraty podle druhu a potratovost v Pardubickém kraji

Podrobnější údaje k demografickému vývoji na internetových stránkách ČSÚ Pardubice
[tematická skupina Obyvatelstvo](#)
[tematická skupina Cizinci](#)

2. Sociální vývoj

Pracovní síla stárne

Podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) tvořilo pracovní sílu² v kraji v letech 2008 až 2010 v průměru 254 tis. osob. Mezi roky 2005 až 2009 docházelo k jejímu postupnému nárůstu (v úhrnu o 5,6 tis. osob), následně se však projevil meziroční pokles (o 1,5 tis. osob). Na změny ve vývoji pracovní síly působí značnou měrou demografické vlivy, zejména pak stárnutí populace a s tím spojený nárůst počtu obyvatel v kategorii ekonomicky neaktivních.

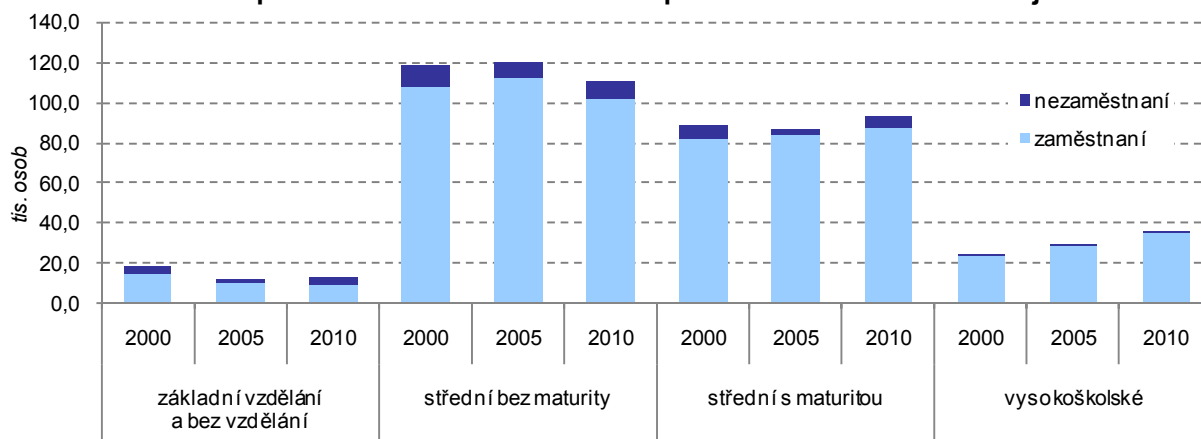
Míra ekonomické aktivity postupně klesá, zejména v nejmladších věkových kategoriích

Míra ekonomické aktivity³ se v kraji postupně snižuje. V roce 2010 činila 57,5 % a o 1 procentní bod zaostávala za republikovou hodnotou. Největší pokles (mezi roky 2005 a 2010 o 12 p. b.) se projevil ve věkové kategorii 20 – 24 let (preference vzdělávání a s tím spojený odklad nástupu do zaměstnání). Naopak výrazný nárůst míry ekonomické aktivity (o 11 p. b. ve sledovaném období) byl zaznamenán mezi osobami ve věku 55 – 59 let (posouvání hranice odchodu do důchodu). Dlouhodobě vyšší míra EA je charakteristická pro muže (67 % v roce 2010 v kraji) než ženy (48 %); projevuje se zde vliv vyššího zastoupení studentek, rodičovské dovolené, dřívějšího odchodu do důchodu žen atd.

Úroveň vzdělanosti pracovní síly roste, stále však zaostává za republikovou

Z hlediska nejvyššího dosaženého vzdělání tvoří největší podíl na pracovní síle v kraji středoškoláci bez maturity (44 % v roce 2010, tj. 4,7 procentního bodu nad republikovým průměrem). Od roku 2005 je patrný pokles podílu osob v této kategorii ve prospěch osob s vyšším stupněm vzdělání. Zastoupení vysokoškoláků na pracovní síle v kraji vzrostlo do roku 2010 na 14 %, přesto stále výrazně zaostává za republikovým podílem (18 %).

Graf 8 Pracovní síla podle vzdělání a ekonomického postavení v Pardubickém kraji

Ekonomický útlum se projevil v poklesu zaměstnanosti

Z celkového počtu 253,4 tis. ekonomicky aktivních osob tvořících v roce 2010 v kraji pracovní sílu bylo 235 tis. osob (tj. 93 %) zaměstnaných. Meziroční pokles zaměstnanosti se zřetelně projevil po roce 2008, kdy bylo v kraji o 10 tis. zaměstnaných více. Míra zaměstnanosti⁴ přitom po předchozím růstu (z 55,1 % v roce 2005 na 56,0 % v roce 2008) vlivem ekonomické recese klesla v kraji v roce 2010 na 53,3 % (při republikovém průměru 54,2 %).

Intenzita podnikatelské aktivity je podprůměrná

Z hlediska postavení v zaměstnání tvoří největší podíl zaměstnaných osob zaměstnanci (83 % v kraji v roce 2010); v postavení podnikatelů (tj. zaměstnavatelů a pracujících na vlastní účet) působilo v roce 2010 v kraji 16 % zaměstnaných osob (jeden z nejnižších podílů mezi kraji).

² Pracovní sílu tvoří osoby ekonomicky aktivní, a to jak zaměstnaní, tak nezaměstnaní. Zaměstnaní se dále člení podle postavení v zaměstnání na zaměstnance, zaměstnavatele a pracující na vlastní účet.

³ podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných (pracovní síly) na počtu všech osob patnáctiletých a starších

⁴ podíl počtu zaměstnaných na počtu všech osob patnáctiletých a starších

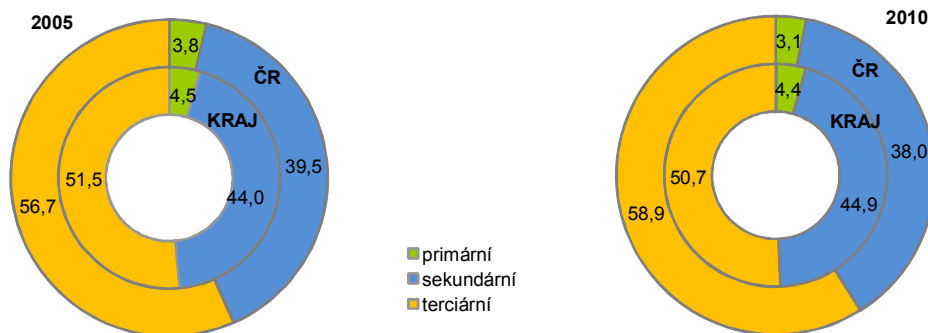
V kraji je nadprůměrný podíl osob s více zaměstnáními

Zastoupení osob s druhým (a dalším) zaměstnáním v kraji na celkovém počtu zaměstnaných dlouhodobě překračuje republikový průměr (vliv méně příznivých mzdových podmínek v regionu). V roce 2010 činil v kraji tento podíl 2,5 % (4 tis. mužů a 1,9 tis. žen) a byl o 0,2 procentního bodu vyšší než v roce předchozím. V delším časovém období však spíše zjišťujeme klesající trend; vlivem hospodářského útlumu se v kraji v roce 2009 dostává podíl osob s více zaměstnáními (2,3 %) na minimum od počátku 90. let.

K nejdůležitějším odvětvím zaměstnanosti patří průmysl

Dlouhodobě klesá zaměstnanost v primárním sektoru (zemědělství a lesnictví), ve kterém v roce 2010 v kraji pracovalo podle VŠPS 10,3 tis. osob a jejich podíl na celkové zaměstnanosti (4 %) byl v mezikrajském srovnání pátý nejvyšší. Nadprůměrně je rovněž zastoupen sekundární sektor (stavebnictví a zejména pak průmysl) – v roce 2010 druhým nejvyšším podílem (45 %) za Libereckým krajem. Postupný nárůst počtu zaměstnaných v tomto sektoru v letech 2005 až 2008 (o 9 %) byl vystřídán více než šestiprocentním poklesem. Zaměstnanost v terciárním sektoru (tržní i netržní služby) se v posledních letech v kraji pohybuje kolem 50 % a je mezi kraji jedna z nejnižších.

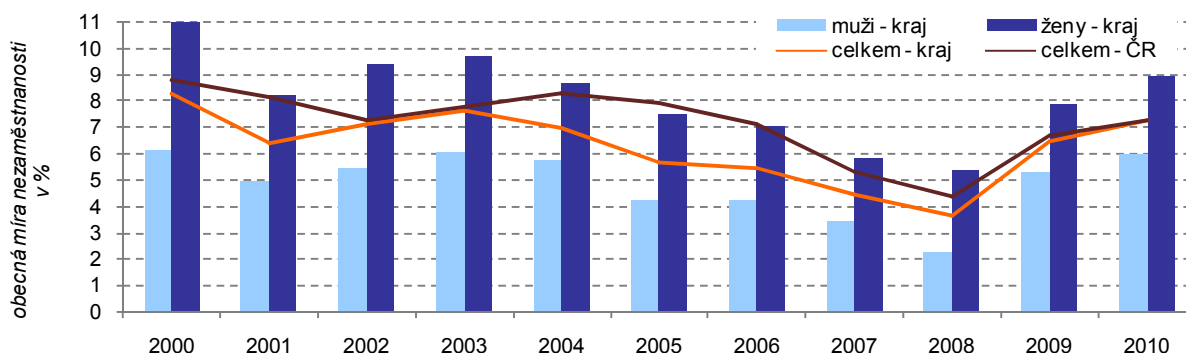
Graf 9 Struktura zaměstnaných podle odvětvových sektorů v Pardubickém kraji a ČR v %

Nezaměstnanost od roku 2008 roste

Změny ekonomické situace dopadající na trh práce se odrážely v přelévání počtu zaměstnaných a nezaměstnaných, i v nárůstu počtu ekonomicky neaktivních (prodlužování studia, odchody do předčasného důchodu). Podle VŠPS vzrostl průměrný roční počet nezaměstnaných v kraji mezi roky 2008 a 2010 na dvojnásobek (18,4 tis. v roce 2010), oproti roku 2005 se jednalo téměř o třetinový nárůst. Obecná míra nezaměstnanosti se v roce 2010 zvýšila na 7,2 % (odpovídající republikové hodnotě) a dostala se tak na úroveň roku 2002.

Graf 10 Obecná míra nezaměstnanosti v Pardubickém kraji a ČR

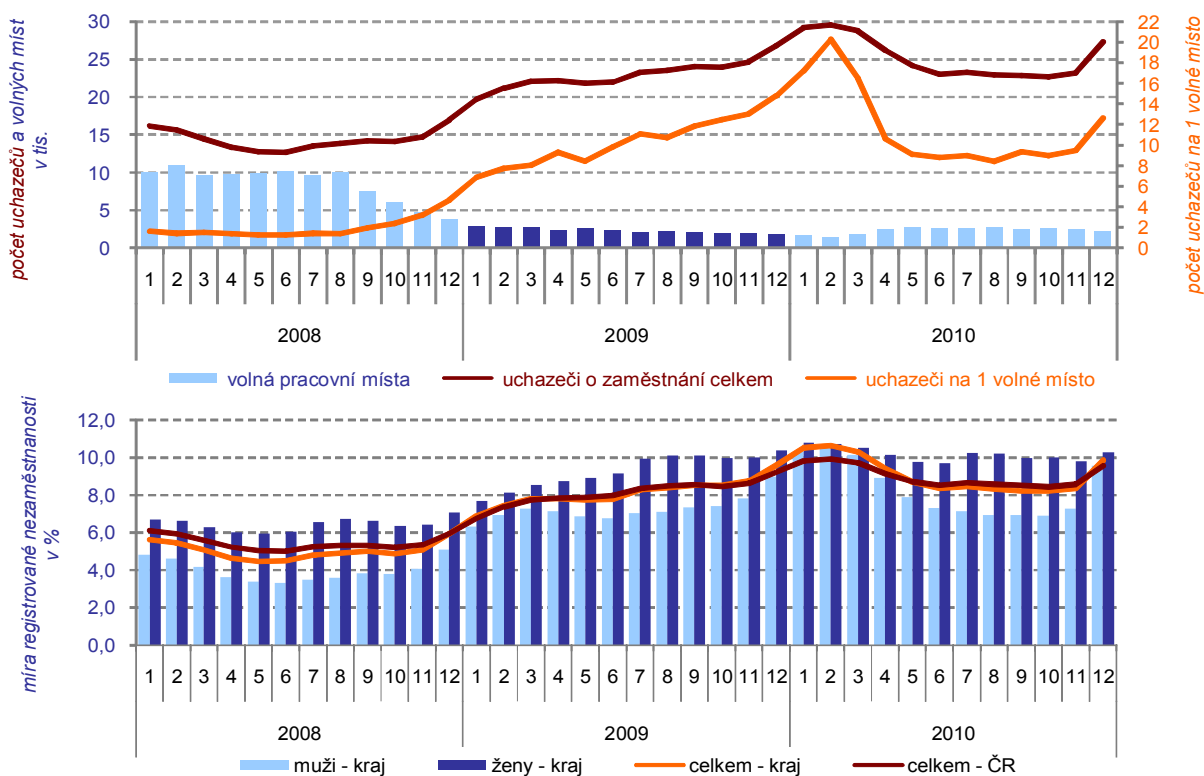
Počet ekonomicky neaktivních se zvyšuje

Počet ekonomicky neaktivních osob se dlouhodobě zvyšuje. Na celkovém počtu 187,5 tis. ekonomicky neaktivních v kraji v roce 2010 (43 % populace patnáctileté a starší) se téměř dvěma třetinami podíleli starobní a invalidní důchodci a více než pětinou studenti a učni. Na nárůstu počtu ekonomicky neaktivních má v posledním období stále větší vliv rostoucí počet důchodců.

Nezaměstnanost v kraji rostla rychleji než na úrovni celé ČR

Ke konci roku 2010 bylo na úřadech práce v kraji registrováno celkem 27 359 uchazečů o zaměstnání, tj. o 2 % více než v předchozím roce a o pětinu více ve srovnání s rokem 2005. Míra registrované nezaměstnanosti v kraji vzrostla k 31. 12. 2010 na 9,9 % (dlouhodobě šestá nejnižší mezi kraji) a stejně jako v roce 2009 se po mnoha letech nacházela nad republikovou hodnotou (9,6 %). Vlivem ekonomické recese byl pokles počtu volných pracovních míst následován růstem počtu nezaměstnaných již od druhé poloviny roku 2008, nejvýraznější byl však v průběhu roku 2009. Rychleji přitom rostla nezaměstnanost mužů (útlum zejména v průmyslu).

Graf 11 Uchazeči o zaměstnání, volná pracovní místa a míra nezaměstnanosti v Pardubickém kraji (stav ke konci jednotlivých měsíců)

Zdroj: MPSV

Práci obtížně hledají uchazeči bez praxe, s nedostatečnou kvalifikací i osoby v předdůchodovém věku

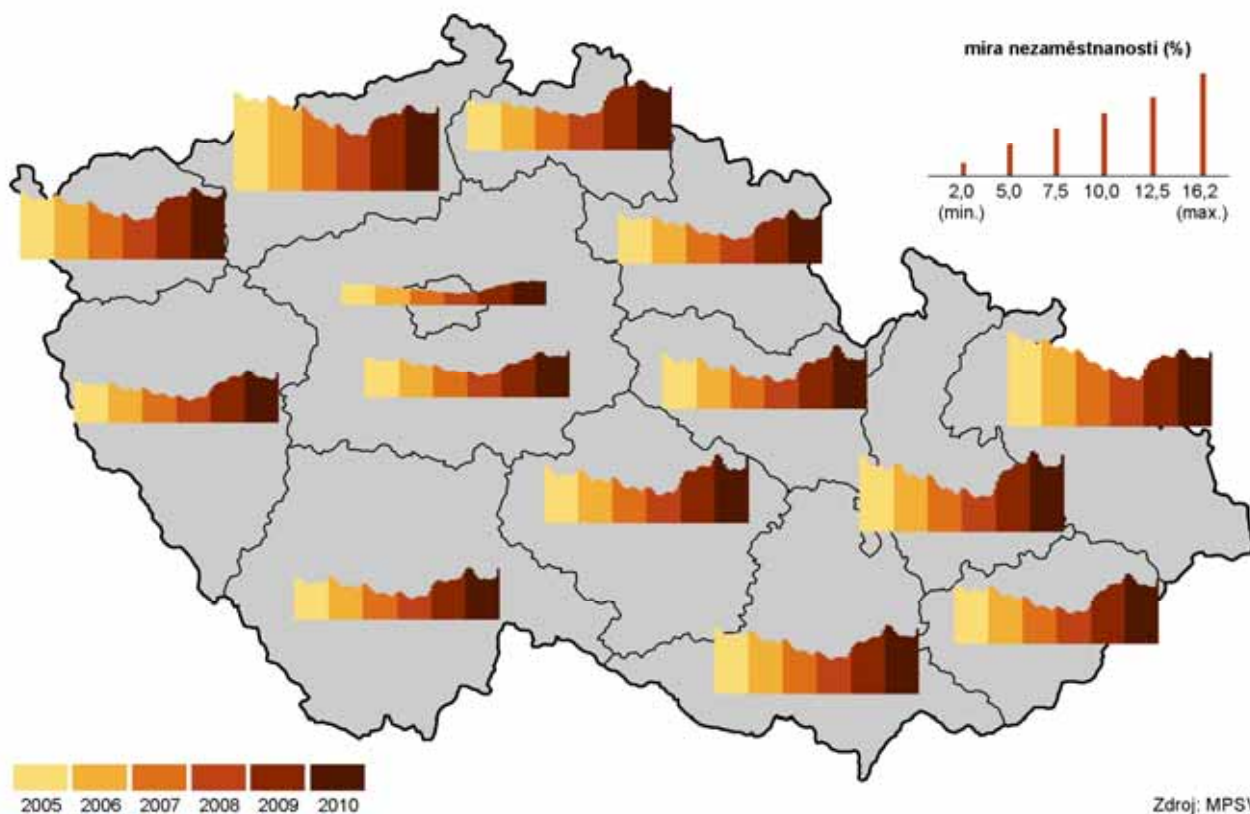
V období zhoršující se situace na trhu práce je patrný nárůst počtu uchazečů o zaměstnání ve věku do 25 let, absolventů škol a mladistvých i uchazečů v předdůchodovém věku. Z hlediska věkových kategorií vzrostl relativně nejvíce mezi roky 2005 a 2010 počet nezaměstnaných ve věku 55 a více let (o 69 % na 4 581). Nejvyšší převis počtu uchazečů nad počtem volných pracovních míst v kraji podle kvalifikace je patrný u středoškoláků bez maturity, nejlepší pozici mají vysokoškoláci.

Nejhorší situace na trhu práce je dlouhodobě v okrese Svitavy, nejlepší na Pardubicku

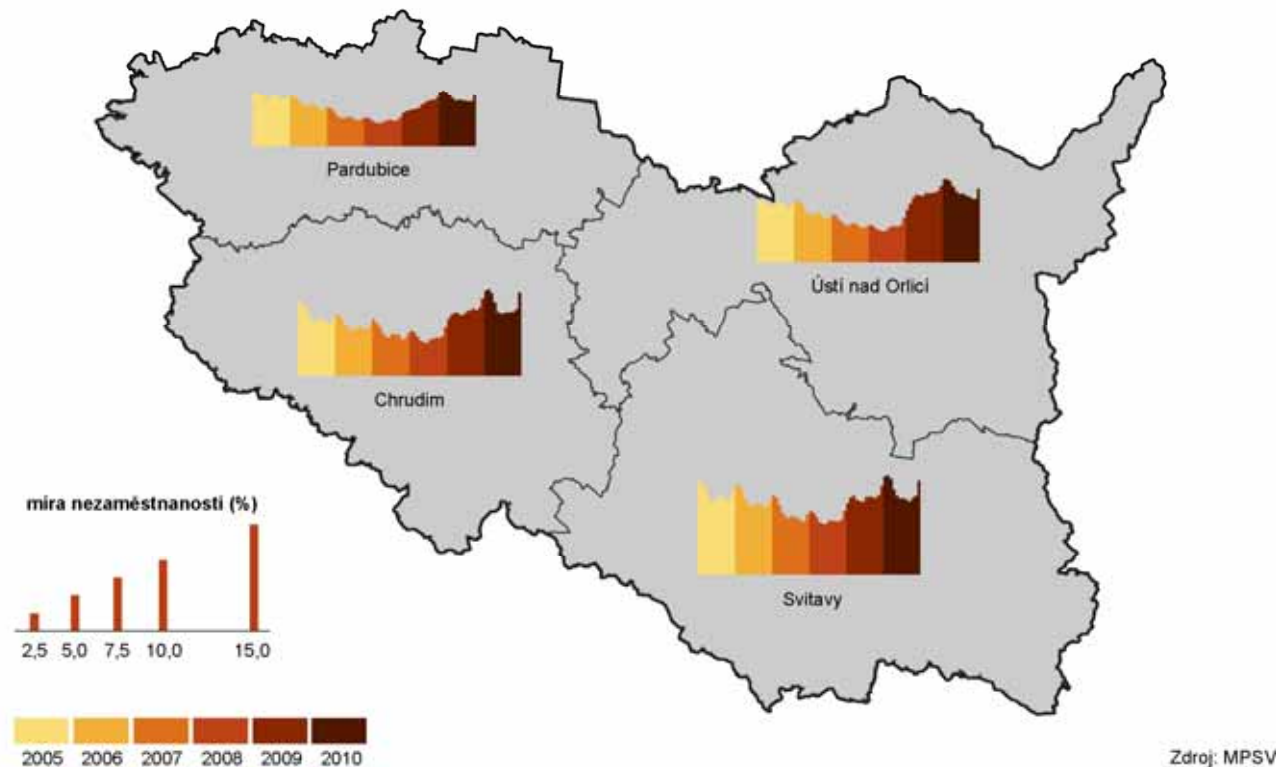
Uvnitř kraje se v nezaměstnanosti projevují značné rozdíly. Dlouhodobě nejhorší situace na trhu práce je typická pro okres Svitavy, kde ke konci roku 2010 vzrostla míra nezaměstnanosti na 13 %. V rámci tohoto okresu (i celého kraje) je nezaměstnaností nejvíce postižen správní obvod ORP Moravská Třebová (18 %) a Svitavy (15 %). Vlivem hospodářského útlumu však nezaměstnanost rostla od druhé poloviny roku 2008 a především pak v průběhu roku 2009 nejrychleji v okrese Ústí nad Orlicí.

Na druhé straně nejnižší nezaměstnanost v kraji je typická pro okres Pardubice (7 % k 31. 12. 2010), a to zejména díky koncentraci významných zaměstnavatelů z oblasti průmyslu i služeb v krajském městě a jeho okolí.

**Míra registrované nezaměstnanosti v krajích v letech 2005 až 2010
(stav ke konci jednotlivých měsíců)**

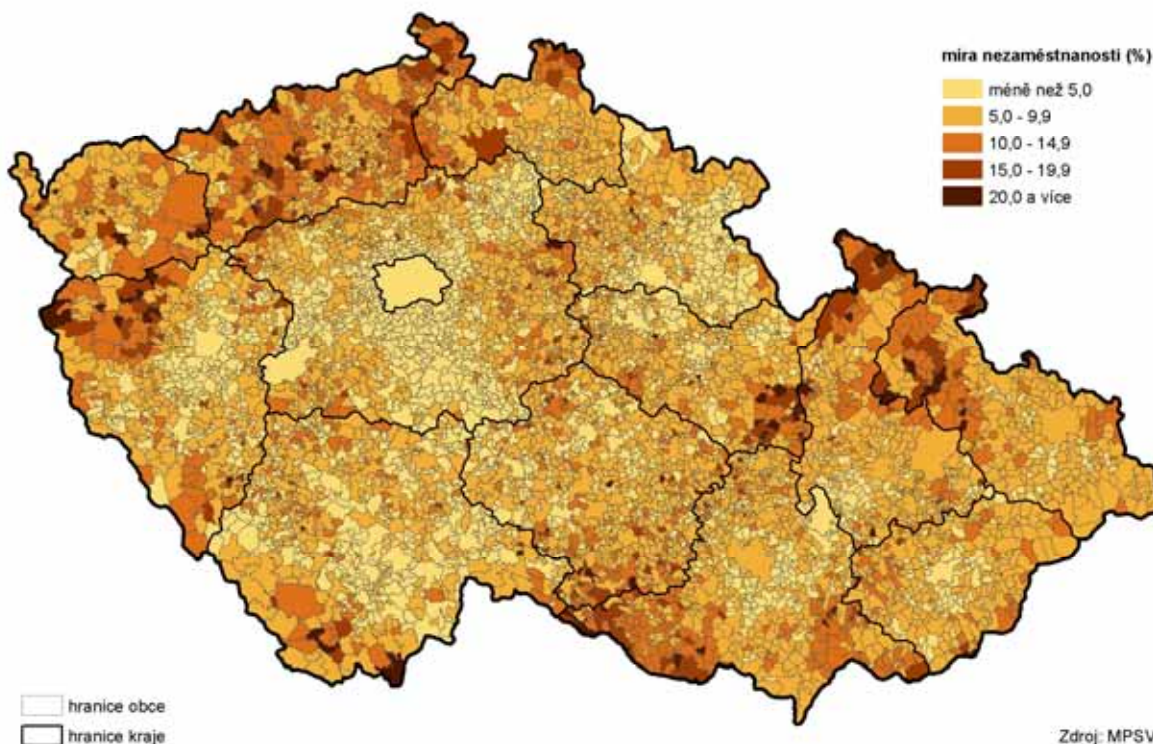
**Míra registrované nezaměstnanosti v okresech Pardubického kraje v letech 2005 až 2010
(stav ke konci jednotlivých měsíců)**

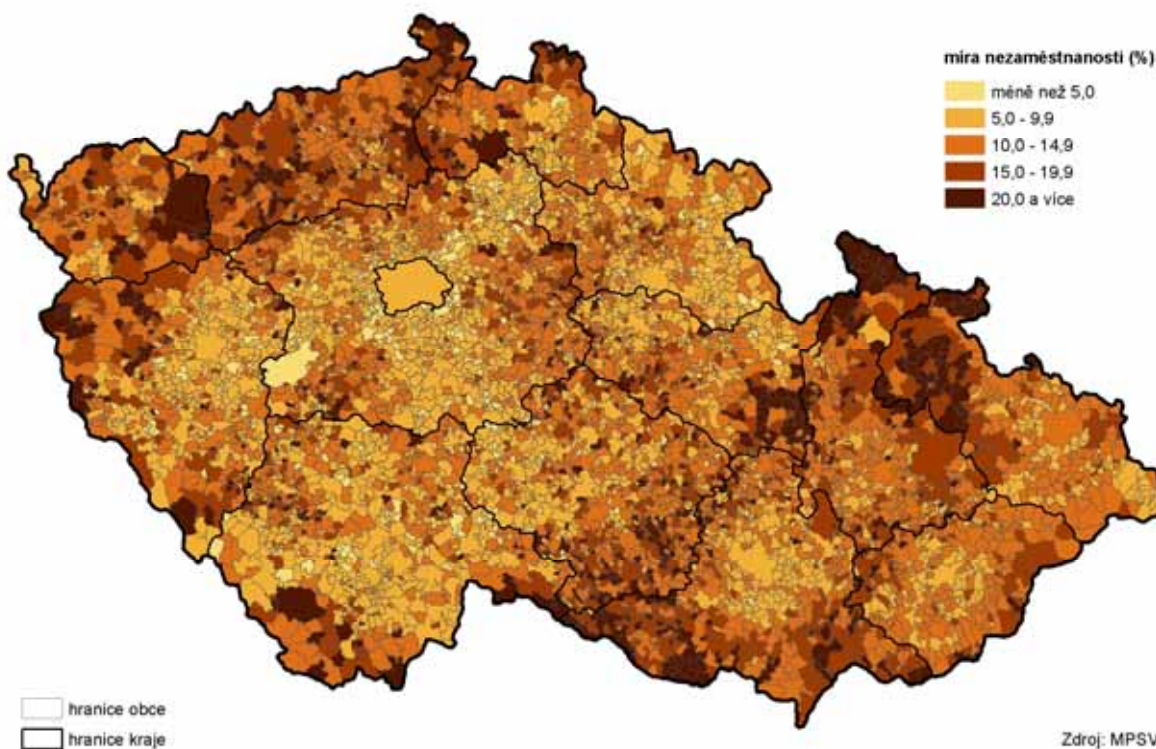
Nezaměstnanost je problémem zejména při hranicích krajů

Na následujících kartogramech lze dokumentovat dopad ekonomického útlumu na trh práce v podrobném územním pohledu. Je zřejmé, že nezaměstnanost výrazně rostla především v regionech při hranicích krajů (tzv. vnitřních periferiích i při hranici republiky), kde jsou ztíženy možnosti dojíždky za prací.

Míra nezaměstnanosti v obcích k 31. 12. 2008

Míra nezaměstnanosti v obcích k 31. 12. 2010

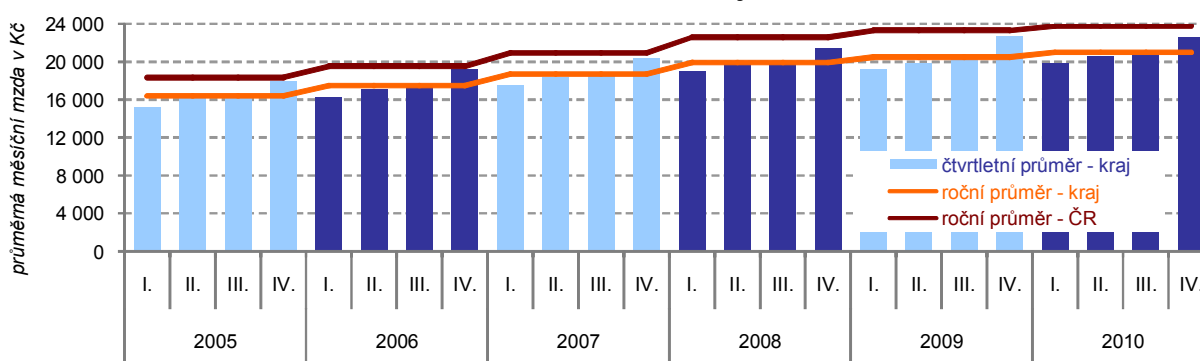
Ekonomický útlum se výrazně projevil na zaměstnanosti cizinců

Nejvyšší zastoupení zaměstnaných cizinců na pracovní síle v kraji zjišťujeme v roce 2008 (6,8 %). V důsledku ekonomického útlumu však zaměstnanost cizinců výrazně poklesla, přičemž klesala rychleji než celková zaměstnanost. V roce 2009 činil tento podíl 4,2 % a do roku 2010 vzrostl jen mírně (na 4,3 %, tj. sedmé pořadí v mezikrajském srovnání). I přesto je oproti výchozímu roku 2005 zastoupení cizinců v kraji o 1,4 procentního bodu vyšší.

Mzdy v kraji jsou stále jedny z nejnižších

Průměrná hrubá měsíční mzda⁵ v roce 2010 v Pardubickém kraji činila 20 982 Kč. Jednalo se o třetí nejnižší mzdu mezi kraji v ČR, přičemž za republikovým průměrem zaostávala o 2 815 Kč. Ve srovnání s předchozím rokem došlo k jejímu nominálnímu zvýšení o 2,3 %; díky meziročnímu nárůstu spotřebitelských cen (míra inflace v roce 2010 v ČR⁶ činila 1,5 %) vzrostla reálně průměrná mzda v kraji pouze o 0,8 %. Rozdíl mezi krajskou a republikovou mzdou se postupně prohluboval, jelikož průměrné mzdy v kraji rostly od roku 2004 pomaleji než na úrovni celé ČR. V roce 2010 tomu bylo při klesající zaměstnanosti naopak.

Graf 12 Průměrná hrubá měsíční mzda⁷ v Pardubickém kraji a ČR

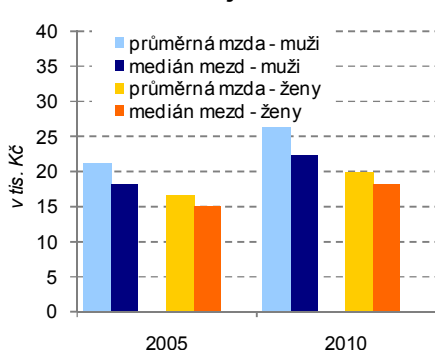

⁷⁾ podle místa pracoviště; za osoby přepočtené na plně zaměstnané; za rok 2010 předběžné údaje

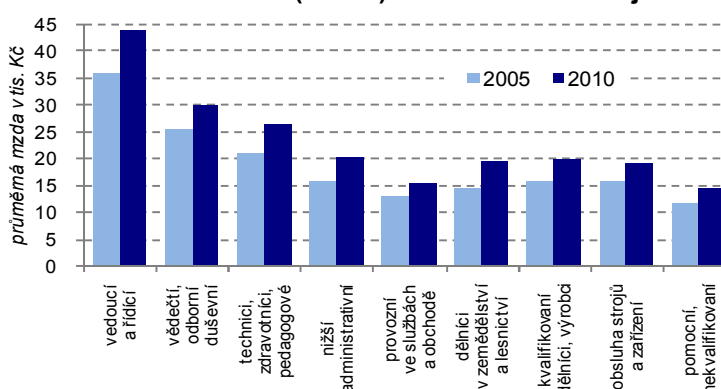
Medián mezd je nižší než průměrná mzda

Medián mezd⁷ činil v roce 2010 v kraji 20 721 Kč, u mužů dosahoval 22 404 Kč a u žen byl o 4 162 Kč nižší. Ve všech krajích leží medián pod úrovní průměrných mezd; největší rozdíl nacházíme v Hl. městě Praze (region s nadprůměrným podílem osob s vysokými příjmy). V roce 2010 tvořil medián 88 % průměrných mezd v kraji; více se odchyloval od průměru u mužů (o 15 %) než u žen (o 8 %). Díky rychleji rostoucím mzdám se rozdíl mezi průměrnou mzdou a mediánem v posledních letech prohluboval, obrat nastal v roce 2010.

Graf 13 Průměrná hrubá měsíční mzda a medián mezd podle pohlaví v Pardubickém kraji

Graf 14 Průměrná hrubá měsíční mzda podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání (KZAM) v Pardubickém kraji

⁵ Průměrná hrubá měsíční mzda počítaná podle skutečného místa pracoviště zaměstnanců – tzv. pracovištní metodou (nikoli podle sídla podniku); za osoby přepočtené na plně zaměstnané.

⁶ Souhrnný index nárůstu spotřebitelských cen za jednotlivé kraje není k dispozici.

⁷ Hodnota mzdy, která rozdělí zaměstnance na dvě stejně velké skupiny – se mzdou pod a nad mediánem; na rozdíl od průměrných mezd lépe vypovídá o skutečné mzdové úrovni. Medián mezd je zjišťován strukturálním šetřením.

Mzdy vedoucích, řídicích a vědeckých pracovníků meziročně poklesly

Porovnáme-li mzdovou úroveň podle klasifikace zaměstnání (KZAM) v roce 2010 oproti roku 2005, zjišťujeme v kraji nárůst ve všech hlavních třídách. Ve srovnání s rokem 2009 však byly mzdy v některých kategoriích nižší, a to zejména u vedoucích a řídicích pracovníků (o 12 %) a vědeckých pracovníků (o 6 %). V roce 2010 pobírali v kraji pomocní a nekvalifikovaní pracovníci pouze třetinu průměrných mezd nejlépe placených osob, tj. vedoucích a řídicích pracovníků. V mezikrajském srovnání nacházíme v kraji jedny z nejvyšších mezd dle KZAM u kvalifikovaných dělníků v zemědělství a lesnictví, k nejnižším naopak patří mzdy pracovníků obsluhujících stroje a zařízení.

Více než polovinu příjemců důchodů tvoří starobní důchodci

V prosinci roku 2010 splňovalo v Pardubickém kraji podmínky pro výplatu některého z důchodů 142 802 osob (z toho 60 % žen). Více než polovina těchto osob (58 %) pobírala starobní důchod, pětina vdovský důchod, 17 % invalidní důchod, 3 % důchod vdovecký a 1,5 % důchod sirotčí.

Počet příjemců důchodů neustále roste...

Dlouhodobě úhrnný počet příjemců důchodů roste; v porovnání s rokem 2009 došlo k nárůstu o 1 194 osob (tj. o 0,8 %). Tento trend je dán především rostoucím počtem starobních důchodců. V roce 2010 pobíralo starobní důchod v kraji o 7 % osob více než v roce předchozím⁸ a o 17 % osob více oproti roku 2005. Kromě příjemců starobního důchodu též postupně roste počet příjemců vdoveckých důchodů.

...stejně jako průměrná výše důchodu

Průměrná měsíční výše důchodu vzrostla v Pardubickém kraji v letech 2005 až 2010 o 30 % na 9 716 Kč, přičemž průměrný starobní důchod se ve stejném období zvýšil o 31 % na 9 909 Kč.

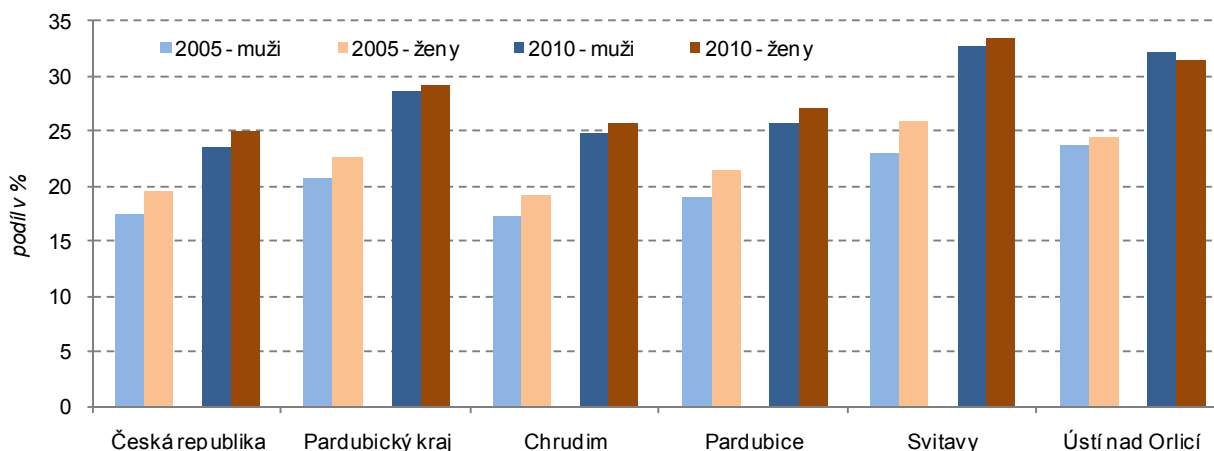
Průměrný důchod žen nedosahuje důchodu mužů

Zejména v souvislosti s nižšími mzdami dlouhodobě zaostává průměrná výše starobního důchodu žen (9 054 Kč v kraji v prosinci roku 2010) za důchody mužů (10 919 Kč). Starobní důchody v kraji nedosahují republikové úrovně (rovněž především ve vazbě na podprůměrné mzdy), u mužů jsou v mezikrajském srovnání dokonce třetí nejnižší.

Poměr průměrného důchodu ke mzdovému mediánu roste

Díky rychleji rostoucímu průměrnému starobnímu důchodu ve srovnání se mzdovým mediánem sledujeme v čase postupný nárůst poměru důchodu k mediánu mezd – v kraji vzrostl v letech 2005 až 2010 o 3 procentní body na 47,8 % a v mezikrajském srovnání byl čtvrtý nejvyšší.

Graf 15 Podíl příjemců předčasných starobních důchodů na celkovém počtu příjemců starobních důchodů v ČR, Pardubickém kraji a jeho okresech

⁸ Uvedený nárůst byl zčásti ovlivněn i změnou metodiky – od roku 2010 se invalidní důchod vyplácený ke dni dovršení věku 65 let mění na starobní důchod.

Podíl příjemců předčasného starobního důchodu se zvyšuje

Zejména v souvislosti s nepříznivými podmínkami na trhu práce a rostoucím počtem osob v předdůchodovém věku v posledních letech narůstá počet příjemců předčasných starobních důchodů. Jejich podíl na celkovém počtu příjemců starobních důchodů v kraji vzrostl v letech 2005 až 2010 z 22 % na 29 % a byl druhý nejvyšší za krajem Vysočina. Rychleji přitom rostl tento podíl u mužů než u žen. Uvnitř kraje nacházíme nejvyšší zastoupení příjemců předčasných starobních důchodů v okrese Svitavy (33 % v prosinci 2010), tedy regionu s nejvyšší nezaměstnaností. Zde se rovněž mezi roky 2005 a 2010 projevil (spolu s okresem Ústí nad Orlicí) nejrychlejší nárůst tohoto podílu.

Školství je značně ovlivněno demografickým vývojem

Školství prochází v posledních letech dynamickými změnami. Obsazenost mateřských a základních, avšak i středních škol je značně ovlivněna demografickým vývojem, především pak výkyvy v porodnosti. Počet narozených dětí v kraji po předchozím poklesu postupně rostl od roku 2002, v posledních dvou letech se však zřetelný nárůst již zastavil a do budoucna lze očekávat opět spíše pokles porodnosti.

Počet žáků mateřských škol roste...

Od školního roku 2005/2006 lze v kraji sledovat trvalý nárůst počtu dětí navštěvujících mateřskou školu (o 2 255 dětí na 17,5 tis. do roku 2010/2011) doprovázený nárůstem počtu tříd i učitelů. Počet mateřských škol však zůstal prakticky nezměněn (309 škol v roce 2010/2011, tj. o 2 méně oproti roku 2005/2006).

...naopak úbytek počtu žáků provází základní školy...

Zcela opačný trend, a to trvalý úbytek počtu žáků, se projevuje v základním školství (v letech 2005/2006 až 2010/2011 v kraji o 6 735 na 40 955). Počet základních škol v kraji ve sledovaném období klesl (v důsledku zrušení či slučováním) o 22 na 252, v souvislosti s tím klesal i počet tříd a učitelů.

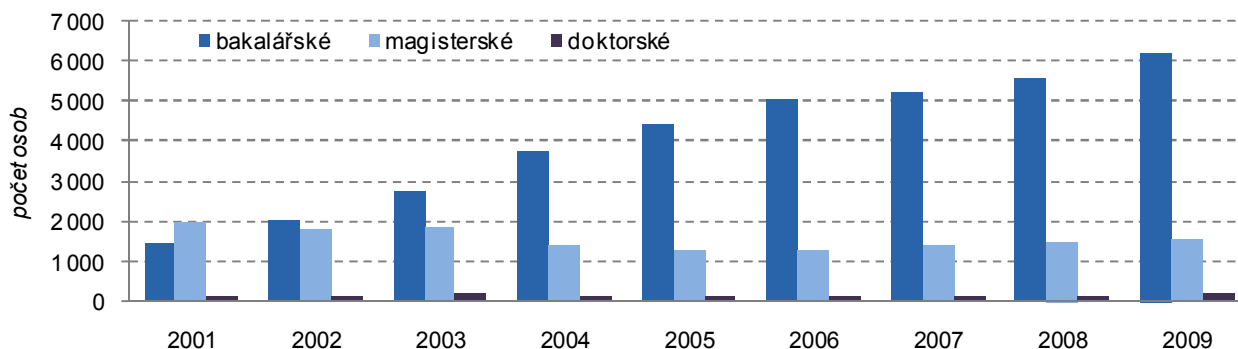
...avšak i školy střední

Nízká porodnost počátkem a v polovině 90. let minulého století se odráží rovněž v poklesu počtu žáků středních škol, a to jak středních odborných škol, učilišť i gymnázií. V úhrnu klesl počet žáků denního studia středních škol v kraji od roku 2005/2006 o 1 778 na 25 062. Klesající tendence počtu žáků provázela i vyšší odborné školy. V rámci středního školství je velmi důležitá optimalizace nabízených oborů s ohledem na možnosti uplatnění absolventů na trhu práce.

Počet vysokoškoláků výrazně narůstá

V souladu s celorepublikovým trendem v kraji v posledních deseti letech výrazně narůstal počet vysokoškoláků. Počet studentů vysokých škol s trvalým bydlištěm v kraji vzrostl od akademického roku 2005/2006 o více než třetinu na 17,3 tisíc. Díky rozšiřujícím se studijním programům na Univerzitě Pardubice se sedmi fakultami zde překročil počet studentů již 10 tisíc; nejvíce přitom roste zájem o bakalářské studium. S ohledem na rychle se zvyšující počet vysokoškolských studentů by měl být kladen důraz na kvalitu jejich vzdělávání a možnosti pracovního uplatnění v regionu.

Graf 16 Studenti prezenčního studia s místem výuky v Pardubickém kraji podle formy studia

Poznámka: Magisterské studijní programy v délce 4 až 6 let včetně magisterského studia v délce 1 až 3 roky, které je pokračováním studia bakalářských programů.

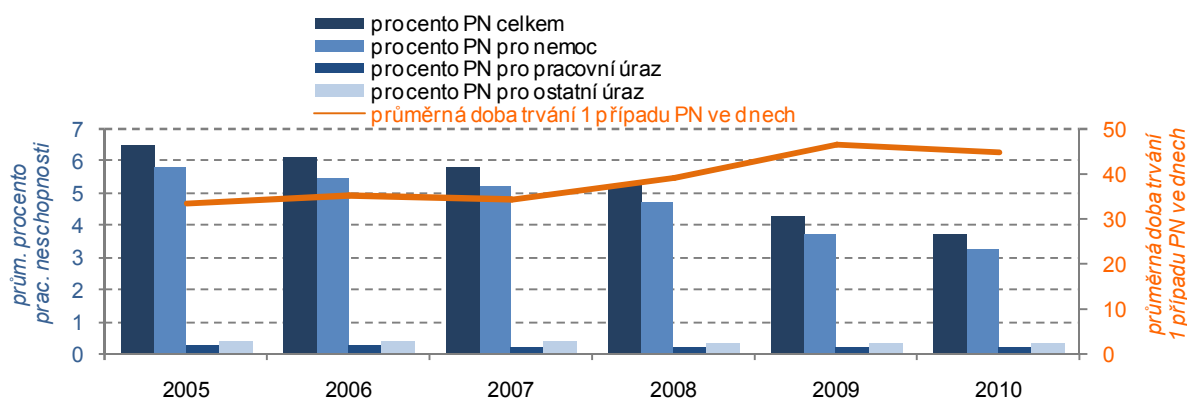
**Počet obyvatel
připadajících
na jednoho lékaře
se snižuje**

V roce 2010 působilo ve zdravotnických zařízeních v Pardubickém kraji celkem 1 964 lékařů (přepočtené počty), z toho 1 934 v nestátních zařízeních. Oproti roku 2005 se celkový počet lékařů zvýšil o 16 % a počet obyvatel připadajících na jednoho lékaře ve stejném období klesl o 36 na 263 (hodnota o 33 osob vyšší ve srovnání s republikovým průměrem). Počet lékařů v ambulantní péči od roku 2005 v kraji vzrostl o 6 % na 1 358. V devíti nemocnicích v kraji bylo v roce 2010 k dispozici 2 641 lůžek (tj. o 77 méně oproti roku 2005); průměrná ošetrovací doba se od roku 2005 mírně zkrátila – z 8,1 na 7,6 dne.

**Postupně klesá
počet případů
pracovní
neschopnosti, délka
trvání jednoho
případu naopak
vykazuje převážně
rostoucí tendenci**

Na vývoj pracovní neschopnosti působí nejen rozdílná epidemiologická situace v jednotlivých letech, ale i změny legislativních podmínek ve vyplácení nemocenských dávek. V roce 2010 bylo v kraji evidováno 193 tis. nemocensky pojištěných osob, tj. o 5 % méně oproti roku 2005. Průměrný denní počet práce neschopných od roku 2005 neustále klesal až na 7,3 tis. osob v roce 2010. Průměrné procento pracovní neschopnosti se do roku 2010 snížilo na 3,8 a zařadilo kraj na 10. místo. Dlouhodobě nejvyšší procento pracovní neschopnosti zaznamenáváme v okrese Chrudim, nejnižší naopak na Pardubicku. Průměrná délka trvání pracovní neschopnosti v roce 2010 (45 dní) byla oproti roku 2009 o 1,5 dne kratší.

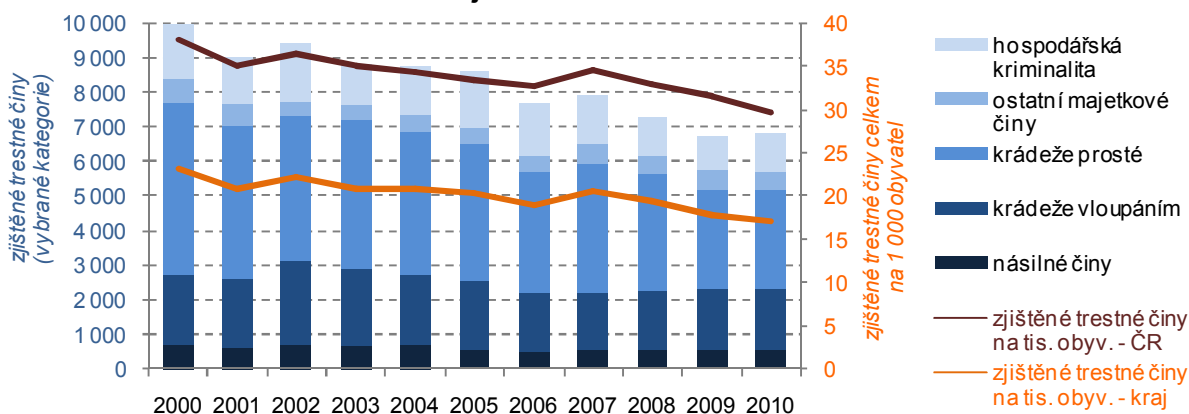
Graf 17 Pracovní neschopnost (PN) v Pardubickém kraji

**Kriminalita v kraji
má klesající tendenci
a její intenzita
je podprůměrná**

I přes určité meziroční výkyvy nadále pokračuje klesající tendence v počtu zjištěných trestných činů na celorepublikové i krajské úrovni. V roce 2010 bylo v Pardubickém kraji zjištěno celkem 8 877 trestných činů, tj. o 14 % méně ve srovnání s rokem 2005 a o 4 % méně oproti roku 2009. Kraj dlouhodobě patří k regionům s nižší intenzitou kriminality. Na 1 000 obyvatel zde v roce 2010 připadalo 17 zjištěných trestných činů (třetí nejnižší podíl za krajem Zlínským a Vysočina), přičemž na republikové úrovni to bylo 30 trestných činů.

Graf 18 Kriminalita v Pardubickém kraji

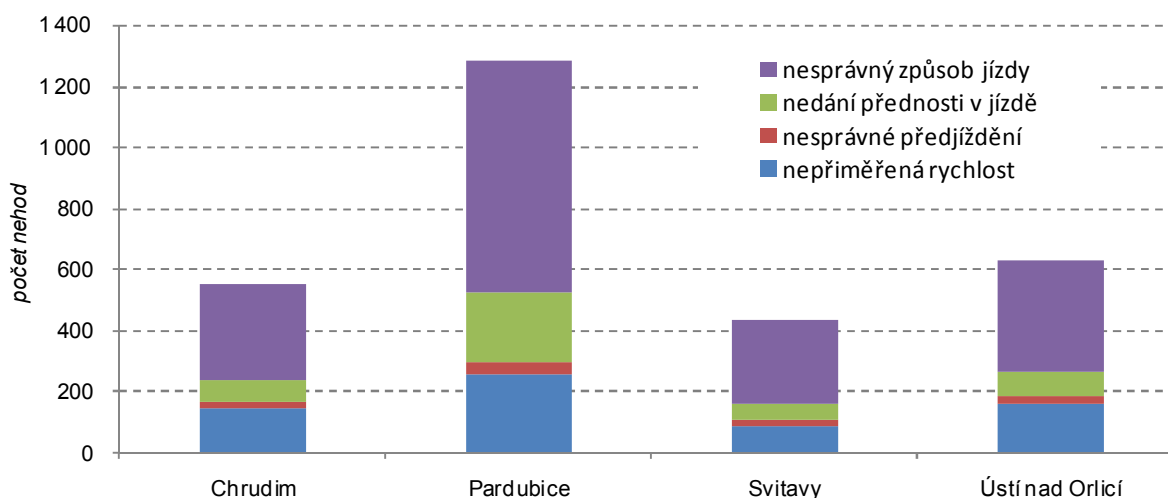
Kriminalita je největším problémem na Pardubicku...

Zřetelné rozdíly v intenzitě kriminality uvnitř kraje souvisí s její koncentrací do velkých měst. Jestliže v okrese Pardubice bylo v roce 2010 zjištěno 20 trestných činů na 1 000 obyvatel, ve zbývajících okresech kraje to bylo přibližně 16 trestných činů. V posledním pětiletém období se nejvýrazněji projevil pokles počtu zjištěných i objasněných trestných činů na Pardubicku.

...stejně jako dopravní nehodovost

Obdobná situace pokud jde o vnitrokrasné rozdíly je patrná také u dopravní nehodovosti. V roce 2010 bylo Policii ČR v kraji ohlášeno celkem 3 357 nehod (o 144 méně oproti roku předchozímu⁹), z toho 43 % bylo zaznamenáno na území okresu Pardubice. Na tisíc obyvatel připadlo v roce 2010 v kraji 6,5 dopravních nehod při republikovém průměru 7,2 nehod. V letech 2005 až 2010 bylo při dopravních nehodách v kraji těžce zraněno v průměru 200 osob ročně (s minimem 141 osob v roce 2010) a usmrceno průměrně 58 osob.

Graf 19 Dopravní nehody podle hlavních příčin v okresech Pardubického kraje v roce 2010

Podrobnější údaje k sociálnímu vývoji na internetových stránkách ČSÚ Pardubice

[tematická skupina Trh práce a mzdy](#)

[tematická skupina Společnost](#)

Externí zdroje dat

[Ministerstvo práce a sociálních věcí](#)

[Integrovaný portál MPSV – statistiky nezaměstnanosti](#)

[Ústav pro informace ve vzdělávání](#)

[Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR](#)

[Policie ČR – statistiky kriminality a dopravní nehodovosti](#)

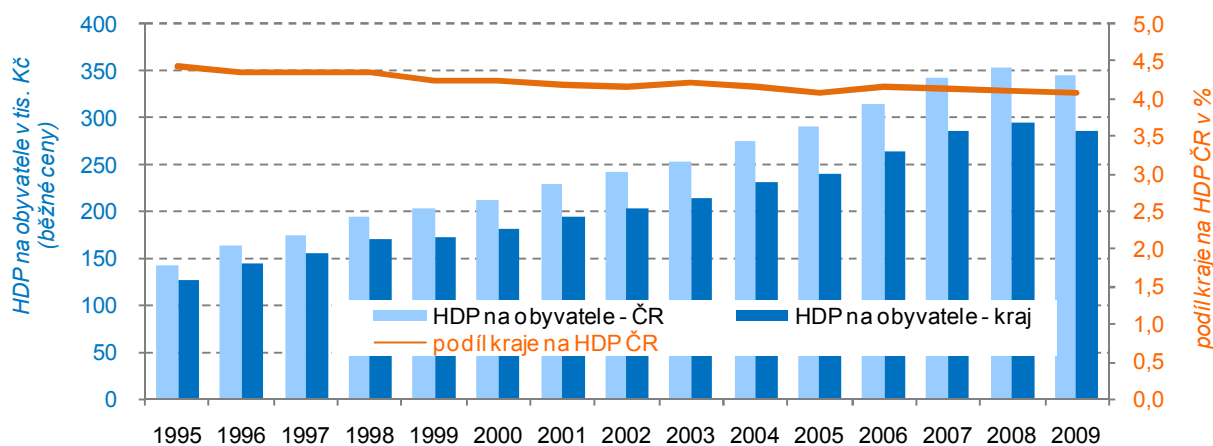
⁹ Vzhledem ke změně metodiky hlášení dopravních nehod Policii ČR není možné provést srovnání za delší časové období.

3. Ekonomický vývoj

**Ekonomická
výkonnost kraje
je průměrná**

Ekonomickou výkonností se Pardubický kraj řadí k mírně horšímu průměru. V letech 2005 až 2009¹⁰ se podílel na tvorbě hrubého domácího produktu (HDP) České republiky 4,1 % (čtvrtý nejnižší podíl mezi kraji), přičemž dlouhodobě (dle dostupných údajů od poloviny 90. let) se uvedený podíl postupně snižoval.

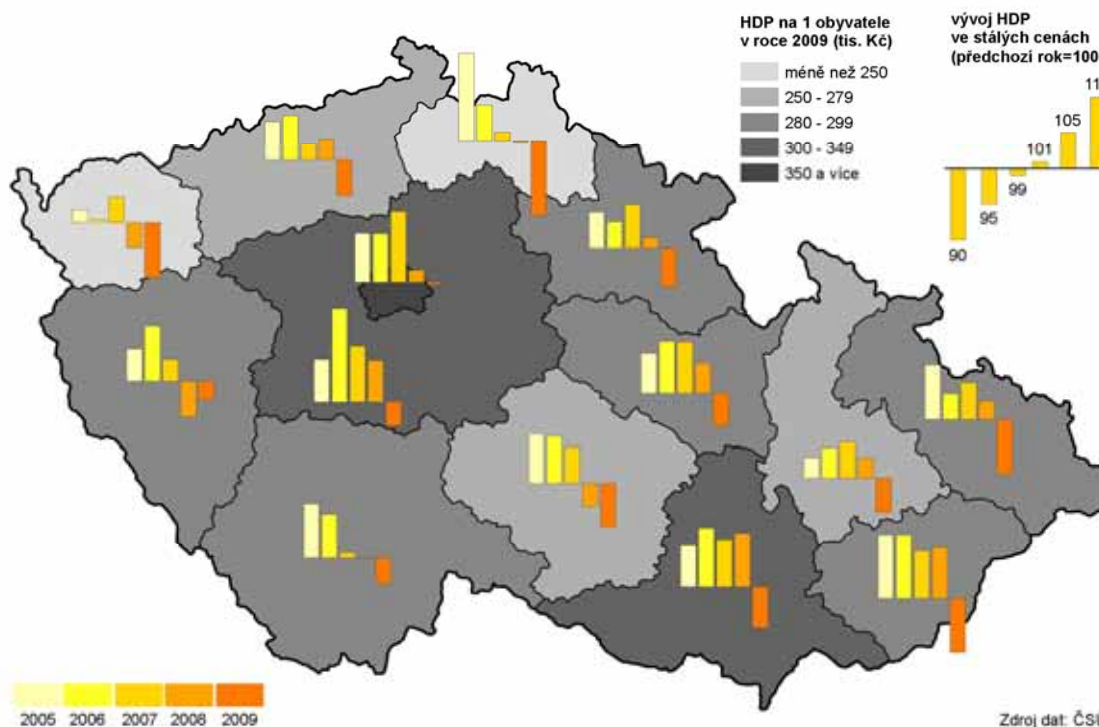
Graf 20 Hrubý domácí produkt v Pardubickém kraji

**Hrubý domácí
produkt na
obyvatele vlivem
ekonomické
recese klesl**

HDP po přepočtu na obyvatele v kraji do roku 2008 meziročně rostl, i když pomalejším tempem oproti republikovému. Následoval však pokles vyvolaný ekonomickou recesí (na 286 518 Kč v běžných cenách v roce 2009, tj. 83 % průměru ČR¹¹). V mezikrajském srovnání se přitom HDP na obyvatele v kraji řadí dlouhodobě na osmé až deváté místo.

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2005 až 2009

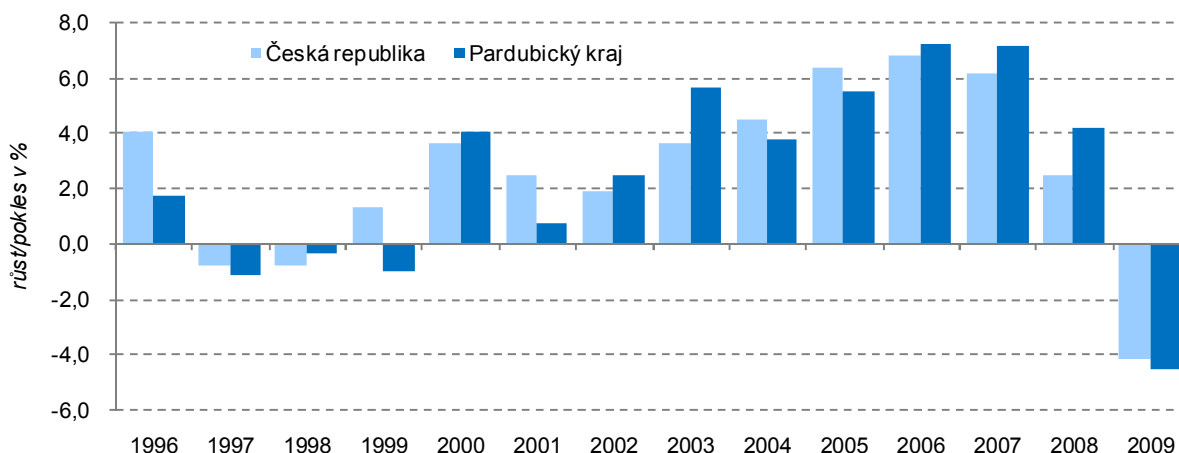
¹⁰ Makroekonomické údaje v regionálním členění za rok 2010 budou k dispozici v posledních měsících roku 2011.

¹¹ Průměr ČR překračuje pouze Hl. město Praha, a to více než dvojnásobně.

Hospodářský útlum se projevil v meziročním propadu HDP

Po předchozím příznivém vývoji ekonomiky se dopad hospodářského útlumu na HDP v kraji projevuje již v roce 2008 zpomalením meziročního růstu. Následuje výrazný pokles HDP ve stálých cenách – o 4,5 % na krajské, resp. o 4,1 % na republikové úrovni.

Graf 21 Meziroční růst/pokles HDP ve stálých cenách v Pardubickém kraji a ČR

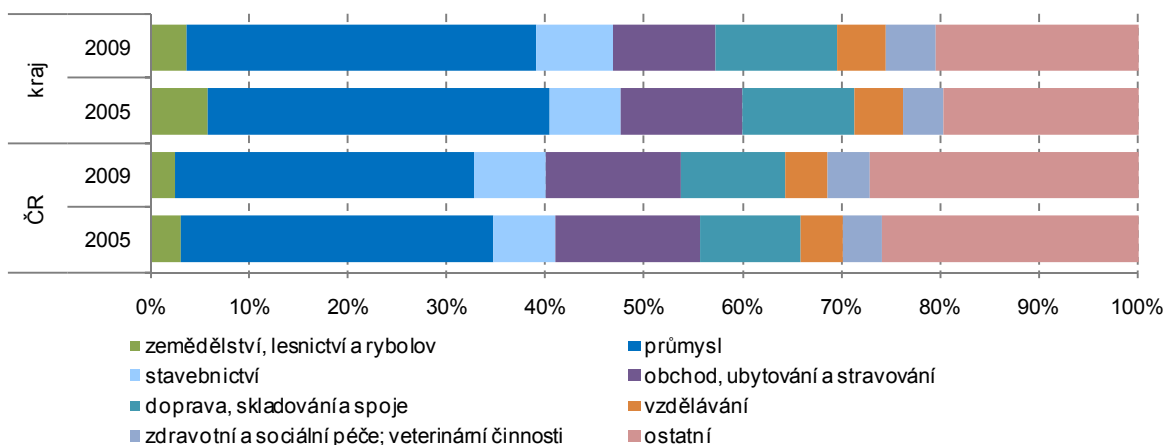
Objem tvorby hrubého fixního kapitálu se snížil výrazněji než v jiných krajích

Nepříznivý ekonomický vývoj se odrazil rovněž ve snížené míře investování. Jestliže v roce 2008 dosáhla tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) v kraji nejvyšší hodnoty od poloviny 90. let (29 754 mil. Kč v běžných cenách), v roce 2009 se projevil téměř pětinnový pokles (jeden z nejrychlejších mezi kraji). Podílem 3 % na republikovém objemu THFK v roce 2009 tak Pardubický kraj klesl v mezikrajském srovnání z devátého na dvanácté místo. Objemem THFK po přepočtu na obyvatele se zařadil na předposlední místo před Zlínský kraj.

Silný je sekundární sektor, roste význam služeb, primární sektor provází útlum

Hospodářský charakter Pardubického kraje je určován především sekundárním sektorem (průmysl a stavebnictví), který se na hrubé přidané hodnotě (HPH)¹² v roce 2009 podílel 43 % (o 1,2 procentního bodu více oproti roku 2005). Dlouhodobě se zvyšuje význam terciárního sektoru (tržní a netržní služby), jehož zastoupení na HPH se od roku 2005 v kraji pohybuje v průměru kolem 53 %. Klesající zastoupení na HPH naopak provází primární sektor, tedy zemědělství, lesnictví a rybolov (z 5,6 % v roce 2005 na 3,6 % v roce 2009); přesto stále patří k nejvyšším mezi kraji.

Graf 22 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Pardubickém kraji a ČR

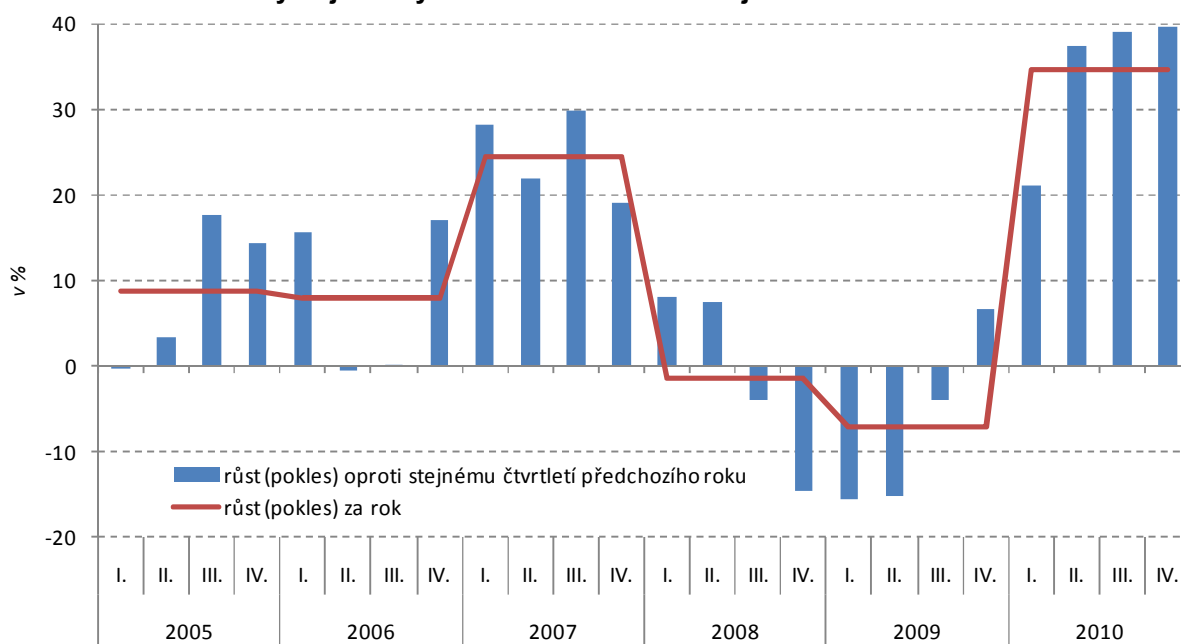

¹² Nově vytvořená hodnota, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit; je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí (oceněnou v základních cenách) a mezispotřebou (oceněnou v kupních cenách).

Vývoz roste nejrychleji ze všech krajů

Nejmenší dopady hospodářské recese v oblasti vývozu byly při mezikrajském srovnání zaznamenány v Pardubickém kraji. V roce 2009 zde došlo k nejnižšímu poklesu vývozu (o 7,1 % při celostátním poklesu o 13,5 %) a v roce 2010 naopak k nejvyššímu přírůstku (o 34,5 % při polovičním růstu za celou ČR). Meziroční pokles trval v kraji pouze pět čtvrtletí – od 3. čtvrtletí 2008 do 3. čtvrtletí 2009. Hodnotou celkového vývozu se kraj posunul v mezikrajském srovnání na 3. místo a v přepočtu na obyvatele dokonce na místo první. Na celkovém vývozu ČR se Pardubický kraj v roce 2010 podílel 9,4 % a jeho podíl meziročně vzrostl o 1,2 procentního bodu.

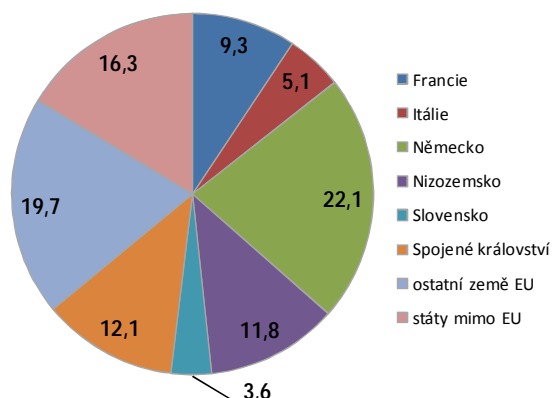
Graf 23 Meziroční změny objemu vývozu z Pardubického kraje

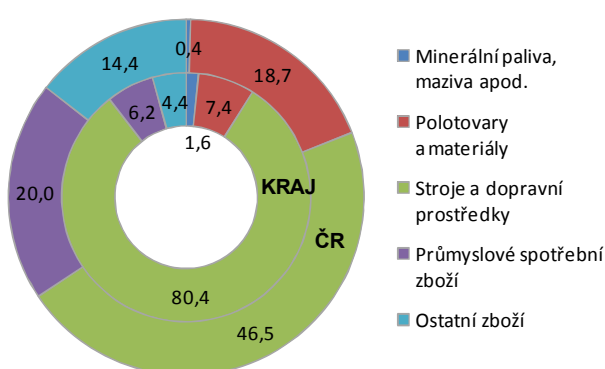
Téměř čtvrtina vývozu směřuje do Německa

Během roku 2010 se meziročně zvýšil podíl vývozu do zemí mimo Evropskou unii o 1,6 procentního bodu, v rámci EU se posílilo dominantní postavení Německa (zvýšení o 0,5 p. b.), posiloval též podíl vývozu do Spojeného království Velké Británie a Severního Irska na úkor Nizozemska a Francie. Vývoz na Slovensko sice v absolutním vyjádření roste, ale podprůměrné tempo růstu vedlo k poklesu již tak nízkého podílu vývozu o 0,3 procentního bodu.

Graf 24 Teritoriální struktura vývozu z Pardubického kraje v roce 2010 v %

Graf 25 Vývoz z Pardubického kraje v roce 2010 podle hlavních skupin zboží (SITC) v %

Rychleji roste vývoz strojů a dopravních prostředků

Podle klasifikace SITC (Standardní obchodní mezinárodní klasifikace) byly v roce 2010 čtyři pětiny vývozu z kraje zařazeny do kategorie Stroje a dopravní prostředky, největší část z toho připadala na výpočetní a telekomunikační techniku, elektroniku a motorová vozidla. Rostl podíl vyvážených strojů, dopravních prostředků i průmyslového zboží na úkor vývozu surovin. Ve finančním vyjádření se zvýšil vývoz chemikálií a polotovarů, jejich podíl na celkovém objemu vývozu se však snížil.

Klesají výdaje na vědu a výzkum

Výdaje na vědu a výzkum rostly v kraji do roku 2007, počty výzkumných pracovníků až do roku 2008. V roce 2009 (poslední dostupné regionální údaje) byl již objem vynaložených prostředků i počet výzkumných pracovníků nižší oproti roku 2008 o 3 %. Meziročně se však zvýšil podíl veřejných zdrojů na celkovém objemu výdajů o 5,6 procentního bodu na 27,9 %.

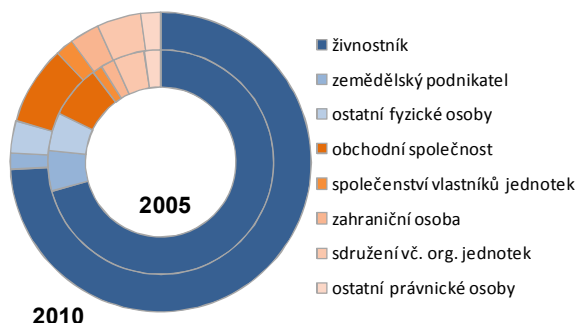
Pomaleji roste podíl uživatelů osobních počítačů

Obyvatelé Pardubického kraje postupně ztráceli náskok, který měli po roce 2000 ve využívání informačních technologií. V roce 2006 byl mezi obyvateli Pardubického kraje nadprůměrný podíl pravidelných uživatelů osobního počítače (mezi kraji pátý nejvyšší) a ještě v roce 2007 byl v kraji po Hlavním městě Praze druhý nejvyšší podíl domácností vybavených počítačem. V roce 2009 v kraji podíl pravidelných uživatelů PC mírně překračoval polovinu populace; za republikovou úroveň zaostával o 2,5 procentního bodu a v mezikrajském srovnání se zařadil až na 10. místo. Podprůměrný je v kraji i podíl domácností vybavených připojením na internet, zejména vysokorychlostní.

Přibývali hlavně živnostníci a společnosti s ručením omezeným

V průběhu roku 2010 přibylo v kraji 5 202 nových ekonomických subjektů, ve skutečnosti však vzhledem k zániku některých subjektů byl jejich celkový přírůstek poloviční. Většina tohoto přírůstku se týkala živnostníků (růst o 2,7 %), přibývaly též obchodní společnosti (meziroční přírůstek 4 %), zejména společnosti s ručením omezeným. Z hlediska zaměření se nejvíce subjektů orientuje na obchod, ubytování a stravování (30,5 %), následuje průmysl (15,1 %), stavebnictví (13,5 %) a zemědělství (4,7 %). Pouze 660 subjektů sídlících v kraji má více než 50 zaměstnanců a z nich jen 9 více než 1 000 zaměstnanců (7 průmyslových podniků, Pardubická krajská nemocnice a Univerzita Pardubice). Podnikatelská aktivita (počet živnostníků na 1 000 obyvatel) je v Pardubickém kraji při mezikrajském srovnání čtvrtá nejnižší. V rámci kraje je nadprůměrná v okrese Pardubice, výrazně podprůměrná v okrese Svitavy.

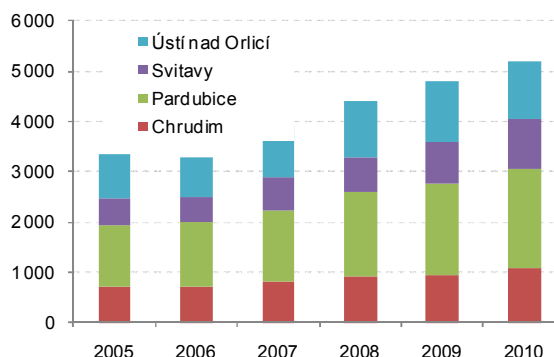
Graf 26 Struktura ekonomických subjektů v Pardubickém kraji k 31. 12. v %

Živočišná produkce převyšuje rostlinnou

Kraj se řadí k regionům s nadprůměrným podílem primárního sektoru na zaměstnanosti i na hrubé přidané hodnotě, přitom živočišná produkce se dlouhodobě podílí na celkové zemědělské produkci více než produkce rostlinná (s výjimkou roku 2007).

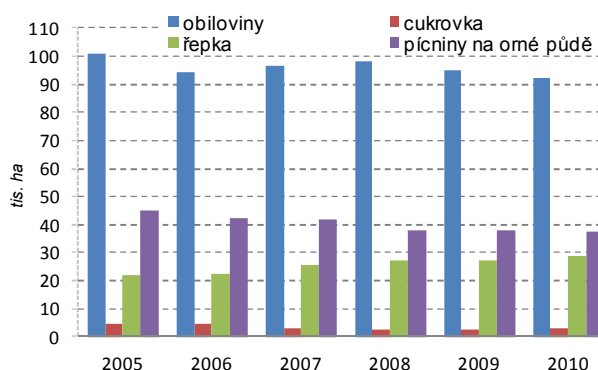
Graf 27 Nově vzniklé ekonomické subjekty v okresech Pardubického kraje

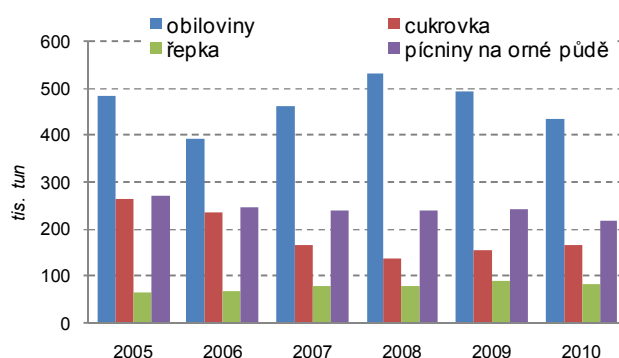
Sklizeň většiny plodin nedosáhla úrovně roku 2009

Rostlinná produkce se ve finančním vyjádření od roku 2005 v kraji podílí na celkové zemědělské produkci v jednotlivých letech mezi 44 a 50 procenty, přitom v roce 2009 (poslední dostupná data) činil podíl 48 %. Rozhodující podíl na rostlinné produkci mají obiloviny (34 % v roce 2009), následují technické plodiny (27 %) a krmné plodiny (19 %). Poměrně malé zastoupení má zelenina (10 %) a brambory (3 %). Velikost osevních ploch jednotlivých plodin se v kraji mění ve vazbě na poptávku po jednotlivých zemědělských komoditách. Zatímco osevní plochy obilovin meziročně kolísají, plochy krmných plodin se s klesající živočišnou výrobou dlouhodobě snižují. Do roku 2008 se zmenšovaly osevní plochy cukrovky. Podpora produkce biopaliv vede v kraji ke zvětšování osevních ploch řepky. Pokles sklizně obilovin v kraji v roce 2010 v porovnání s rokem 2009 o 61,3 tis. tun byl vyvolán kombinací menších osevních ploch (hlavně ječmene) a nižšího průměrného hektarového výnosu (všech druhů obilovin). Příčinou poklesu produkce krmných plodin bylo hlavně snížení hektarových výnosů kukuřice na zeleno a píce na orné půdě. Rozšíření osevních ploch řepky již nebylo obdobně jako v roce 2009 doprovázeno růstem hektarových výnosů; produkce řepky v kraji poklesla o 6,1 tis. tun. Naproti tomu u cukrovky rostla produkční plocha rychleji než klesal hektarový výnos, tím se meziročně zvýšila její sklizeň o 10,1 tis. t.

Graf 28 Osevní plochy vybraných plodin v Pardubickém kraji

Graf 29 Sklizeň vybraných plodin v Pardubickém kraji

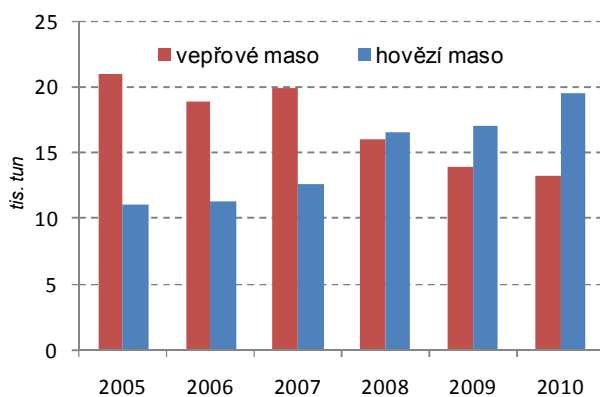
Pokračovalo snižování stavů skotu; nejlepší výsledky v odchovu hospodářských zvířat

Soupisem hospodářských zvířat byl v Pardubickém kraji zjištěn meziroční pokles stavu skotu a drůbeže, počty prasat, koní a ovcí rostly. Úbytek skotu o 2,8 % navázal na jeho snižování z předchozích dvou let. Po výrazném poklesu počtu prasat v letech 2007 a 2008, se pokles zpomalil a v posledním roce došlo v Pardubickém kraji meziročně k růstu jejich stavu o 6,6 %, počty prasníc se dokonce zvýšily o 7,3 %. Mírně vzrostl stav ovcí (o 5 %), naproti tomu došlo k meziročnímu úbytku drůbeže o celou jednu třetinu. Zásluhou podprůměrného úhynu telat se počtem odchovaných telat na 100 krav řadil v roce 2010 Pardubický kraj na 1. místo v republice. Třetí nejvyšší počet narozených selat na prasnici v roce 2010 v kombinaci s druhým nejnižším úhynem vedl v Pardubickém kraji k tomu, že zde byl zjištěn nejvyšší počet odchovaných selat na prasnici.

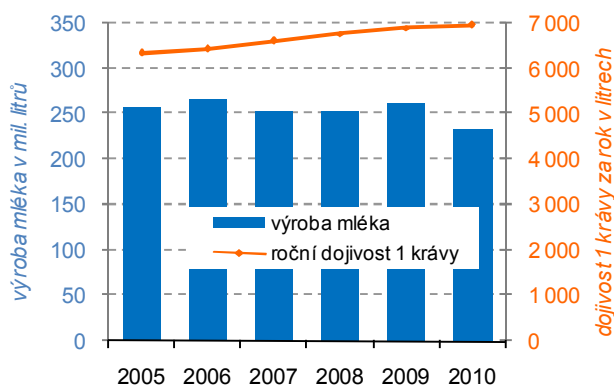
Průměrná dojivost roste, výroba mléka klesá

Výroba mléka se v kraji snížila v roce 2010 o 11,1 %, přitom celostátně výroba mléka poklesla o 6,9 %. Současně se v kraji zvyšovala průměrná dojivost; hodnota 6 977 litrů na krávu za rok 2010 je o 1,2 % vyšší než v roce předchozím. V porovnání s rokem 2009 se v uplynulém roce v kraji zvýšily počty poraženého skotu a rostla i průměrná hmotnost poražených kusů. Odlišné tendence byly zjištěny u porážek prasat; poklesl počet poražených zvířat při zvýšení jejich průměrné hmotnosti.

Graf 30 Výroba masa v jatečné hmotnosti v Pardubickém kraji

Graf 31 Výroba mléka a průměrná roční dojivost v Pardubickém kraji

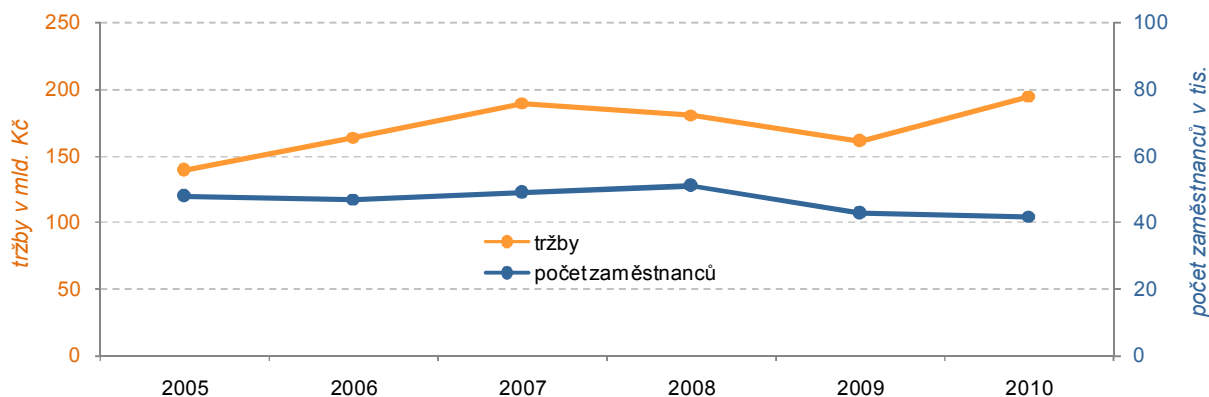
Rychlejší růst zalesňování oproti těžbě dřeva

Zalesňování probíhalo v roce 2010 v kraji rychleji než v předchozích letech. Bylo zalesněno 1 425 ha (1 % lesních pozemků), to je o pětinu více než v roce 2009. Častěji se využívaly listnaté dřeviny, hlavně buk a dub. Z jehličnatých dřevin si dominantní postavení držel smrk, relativně rychleji se však zvětšovaly plochy zalesňované borovicí. V uplynulém roce vzrostl meziročně objem vytěženého dřeva o 3,3 %. Přesto celková těžba nedosáhla úrovně z roku 2008. Tehdy byla vysoká těžba vyvolána nutností vytěžit dřevo poškozené živelními pohromami (73 % celkové těžby, v roce 2010 pouze 30 % těžby).

Tržby za prodej vlastních výrobků v průmyslu meziročně vzrostly o pětinu

V roce 2010 se v Pardubickém kraji snížil počet průmyslových podniků s více než 100 zaměstnanci o 10 na 140. Snižování počtu zaměstnanců přesunulo několik z nich pod hodnotu vymezující zpravodajskou povinnost. Průměrný evidenční počet zaměstnanců podniků v kraji meziročně poklesl o 2,0 %, přitom v roce 2009 byl zjištěn pokles o 15,8 %. Průměrná hrubá měsíční mzda se v uvedeném souboru podniků během roku 2010 zvýšila o 3,5 % na 22 563 Kč. Tato průměrná mzda dosahovala 88,6 % úrovně průměrné republikové mzdy a byla čtvrtá nejnižší mezi kraji ČR. V roce 2010 dosáhly tržby velkých průmyslových společností v kraji za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy hodnoty 194,3 mld. Kč, v meziročním porovnání došlo k jejich růstu o 21 % (po Moravskoslezském kraji druhý nejvyšší růst). Objem tržeb na zaměstnance byl mezi kraji ČR třetí nejvyšší za Ústeckým a Středočeským krajem. Postupně se snižoval podíl přímého vývozu na tržbách; v roce 2010 to byla pouze třetina tržeb.

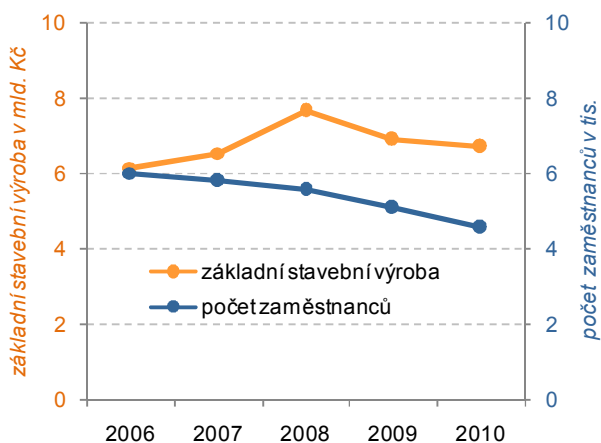
Graf 32 Počet zaměstnanců a tržby z průmyslové činnosti v podnicích se 100 a více zaměstnanci se sídlem v Pardubickém kraji

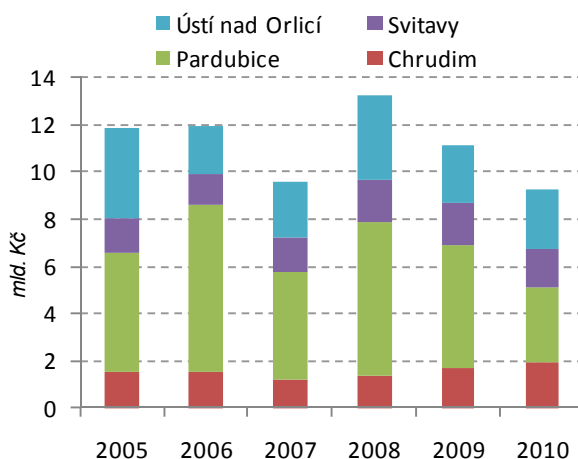
Pokračuje výrazný úbytek zaměstnanců ve stavebnictví

V Pardubickém kraji se v roce 2010 počet stavebních podniků zaměstnávajících 50 a více osob snížil o 4 na 46 a průměrný evidenční počet pracovníků meziročně poklesl o 9,9 %, což byl po Libereckém kraji druhý nejvyšší meziroční pokles. Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v těchto společnostech se meziročně zvýšila o 4,8 % na 23 619 Kč, v komparaci s kraji ČR byla její výše po Karlovarském kraji druhá nejnižší. Objem základní stavební výroby (ZSV) proti předchozímu roku poklesl o 2,8 %. Pokles byl ovlivněn snížením ZSV v pozemním stavitelství (o čtvrtinu); ZSV v oblasti inženýrských staveb vzrostla o 8 %.

Graf 33 Počet zaměstnanců a základní stavební výroba v podnicích s 50 a více zaměstnanci se sídlem v Pardubickém kraji

Graf 34 Stavební práce provedené na území okresů Pardubického kraje podniky s 20 a více zaměstnanci podle místa stavby

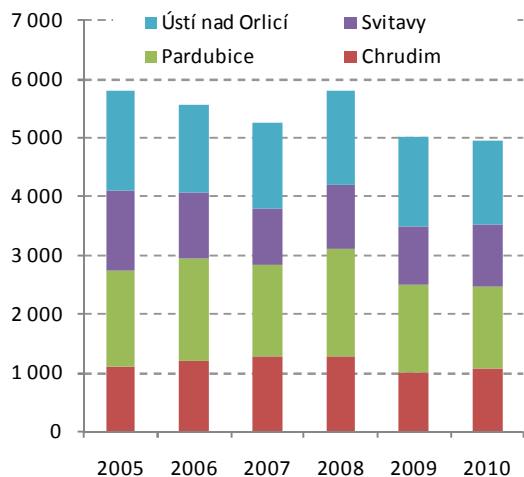
Nejnižší intenzita výstavby je na Svitavsku

Rychleji než objem ZSV provedené podniky se sílem v kraji se v roce 2010 snižoval objem prací provedených podle dodavatelských smluv na území kraje (o 17 %), zejména v okrese Pardubice. Veškerý pokles se týkal staveb pro veřejné zadavatele a většinu tvořily inženýrské stavby. V přepočtu na 1 obyvatele se dlouhodobě nejméně staví v okrese Svitavy.

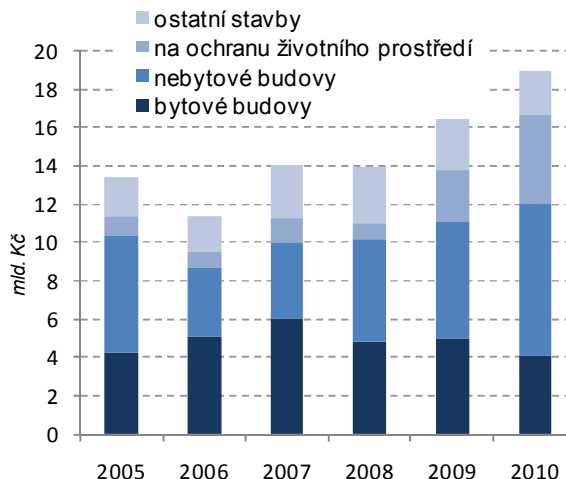
Počty stavebních povolení a ohlášení klesají

Pokračoval pokles počtu stavebních povolení a ohlášení, vydaných stavebními úřady, zejména v okresech Pardubice a Ústí nad Orlicí. Úbytek byl zaznamenán u staveb nebytových budov a staveb na ochranu životního prostředí.

Graf 35 Vydaná stavební povolení a ohlášení v okresech Pardubického kraje

Graf 36 Předpokládaná hodnota povolených staveb v Pardubickém kraji podle druhu stavby

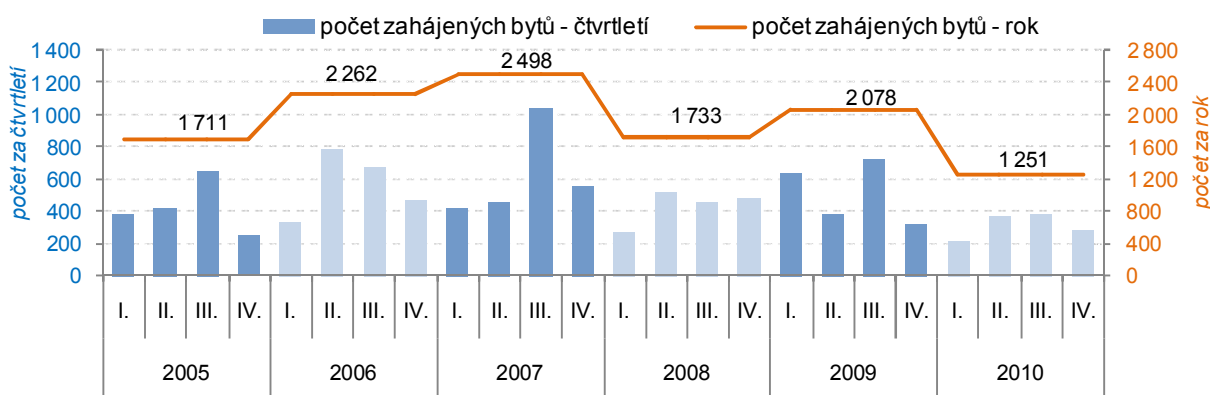
Roste průměrná hodnota povolených staveb na ochranu životního prostředí

Průměrná hodnota povolené (ohlášené) stavby se postupně zvyšuje (především u staveb na ochranu životního prostředí). V roce 2010 činila v Pardubickém kraji 3,8 mil. Kč, tj. o 0,4 mil. Kč více než před rokem a dokonce o 1,4 mil. Kč více než v roce 2008. Nejvyšší průměrnou hodnotu měly v roce 2010 povolené stavby v okrese Pardubice (5,5 mil. Kč), nejmenší v okrese Chrudim (2,0 mil. Kč). Vyšší průměrnou hodnotu mají stavby na ochranu životního prostředí (zřejmě v souvislosti s budováním dotovaných staveb čistíren odpadních vod) a nebytové budovy. Orientační hodnota všech v roce 2010 povolených a ohlášených staveb v kraji byla 19 mld. Kč.

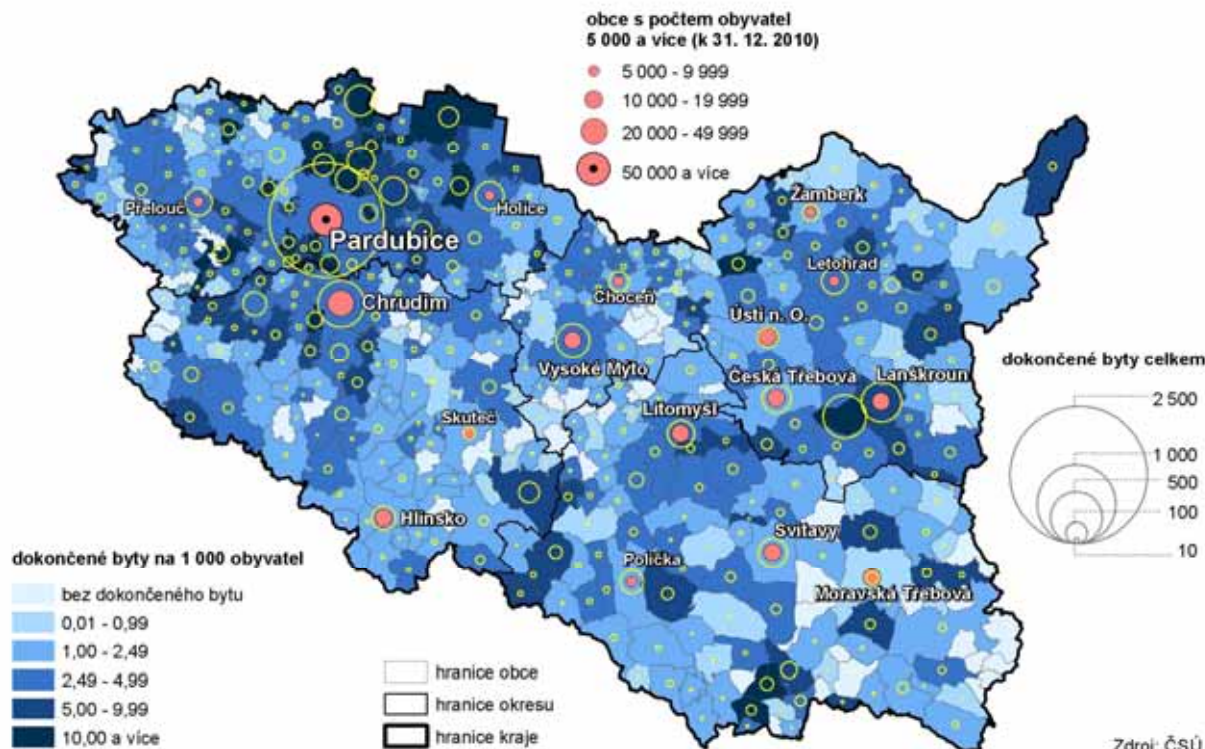
Postupný útlum bytové výstavby

Důsledkem hospodářské recese bylo v kraji omezení výstavby bytů, zejména v bytových domech. Celkový počet bytů, jejichž výstavba začala v roce 2010, se oproti roku 2009 snížil o více než třetinu. Méně bytů se v kraji po roce 2000 začalo stavět jen v roce 2001, přitom ve východní polovině kraje dokonce pouze počátkem 90. let 20. století.

Graf 37 Zahajovaná výstavba bytů podle čtvrtletí v Pardubickém kraji

Bytová výstavba v obcích Pardubického kraje v letech 2005 až 2010

Vzrostl počet dokončených bytů v rodinných domech

V návaznosti na vyšší rozestavěnost rodinných domů z předchozích let se v roce 2010 zvýšil celkový počet dokončených bytů oproti předchozímu roku o 2,0 %, přitom bytů v rodinných domech dokonce o 12,2 %. V bytových domech bylo dokončeno 252 bytů, z toho pouze 16 obecních bytů a žádné družstevní. V přepočtu na 1 000 obyvatel se v rámci kraje výrazně více bytů dokončovalo v okrese Pardubice (projev suburbanizace v zázemí Pardubicko-hradecké aglomerace). Relativně vysoký počet dokončených bytů byl v roce 2010 zaznamenán i v okrese Chrudim. Pokračoval trend rostoucí průměrné hodnoty 1 m² obytné plochy bytů v rodinných domech. Naproti tomu se průměrná hodnota m² bytu v bytovém domě v kraji od roku 2007 snižuje.

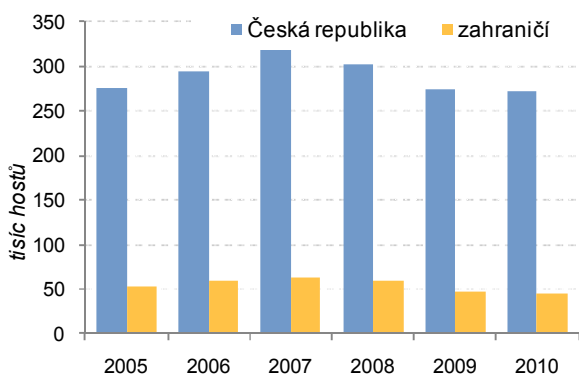
Podle sčítání dopravy 2010 pokleslo zatížení silnic

Po meziročním poklesu počtu osobních a nákladních automobilů v roce 2009 se v uplynulém roce začal počet vozidel opět zvyšovat. Naproti tomu se dále neměnila délka silnic. Podle zveřejněných výsledků sčítání vozidel 2010 poklesla v souvislosti s hospodářskou recesí v posledních letech intenzita dopravy, především nákladní. Kvantifikace této změny je obtížná vzhledem k metodické změně u sčítání nákladních vozidel. Výsledky sčítání dopravy v roce 2010 potvrdily, že nejzatíženější úseky komunikací jsou ve velkých městech a ve městech na silnici I/35, ve kterých ještě nejsou vybudovány obchvaty. Pozitivní vliv na snížení dopravní zátěže v Holicích mělo vybudování obchvatu města, mimo město tím byly odvedeny čtyři pětiny těžké dopravy. Doprava mimo větší města není tak silně zatížena místními přepravními aktivitami a více vynikne význam těžké, především dálkové dopravy. Kromě silnice I/35 je to patrné i na silnicích I/37 a I/43. Nejzatíženějším silničním úsekem v kraji byla silnice I/37 v Opatovicích nad Labem, která slouží nejen jako hlavní spojení v Pardubicko-hradecké aglomeraci, ale i jako „dálniční přivaděč“ dálnice D11 pro Hradec Králové a jeho zázemí. Intenzita dopravy je zde o polovinu vyšší než na krátkém úseku dálnice D11 na území Pardubického kraje.

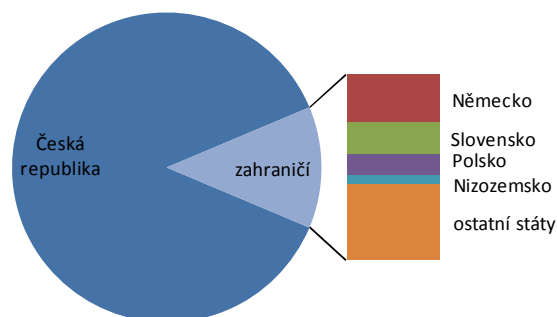
Nízký počet ubytovacích zařízení pro náročnou klientelu

V 336 hromadných ubytovacích zařízeních, která v roce 2010 poskytla informace o svých aktivitách, sloužilo v 6 610 pokojích cestovnímu ruchu 18 793 lůžek; v kraji bylo v 17 kempech 1 731 míst pro stany a karavany. Z mezikrajského srovnání vyplývá, že je v kraji nejméně ubytovacích zařízení s vysokým standardem (pouze 4 čtyřhvězdičkové hotely). Nejrozšířenější jsou v kraji tříhvězdičkové hotely a penzióny. Využití lůžek v hotelích a podobných zařízeních bylo v roce 2010 třetí nejnižší po Ústeckém kraji a Vysočině.

Graf 38 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) v Pardubickém kraji

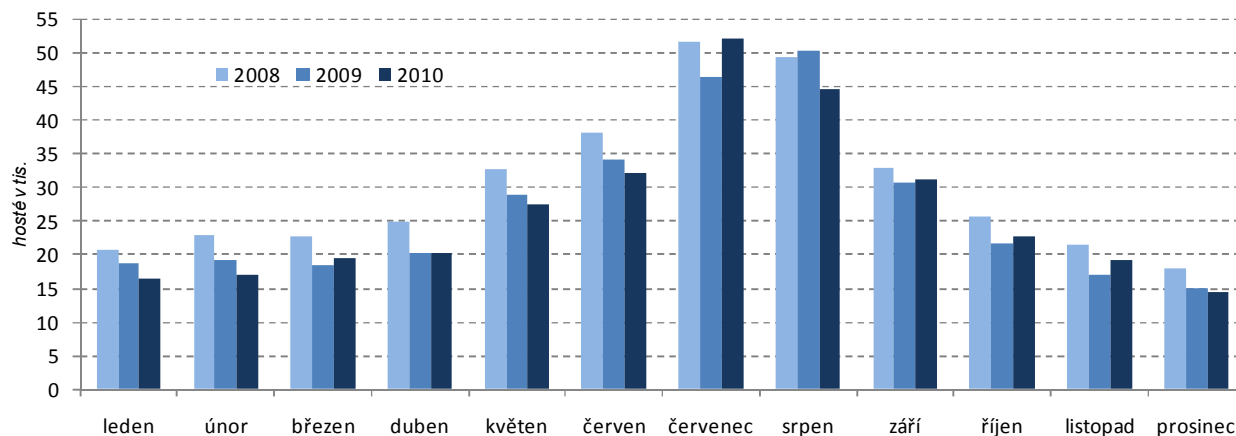
Graf 39 Struktura hostů HUZ v Pardubickém kraji v roce 2010 podle zemí v %

Hostů nadále ubývá

Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v kraji meziročně poklesl o 1,2 %, přitom ze zahraničí o 2,1 %. Pokles úbytku hostů započal v roce 2008, průměrná doba pobytu se zkracuje již od roku 2007.

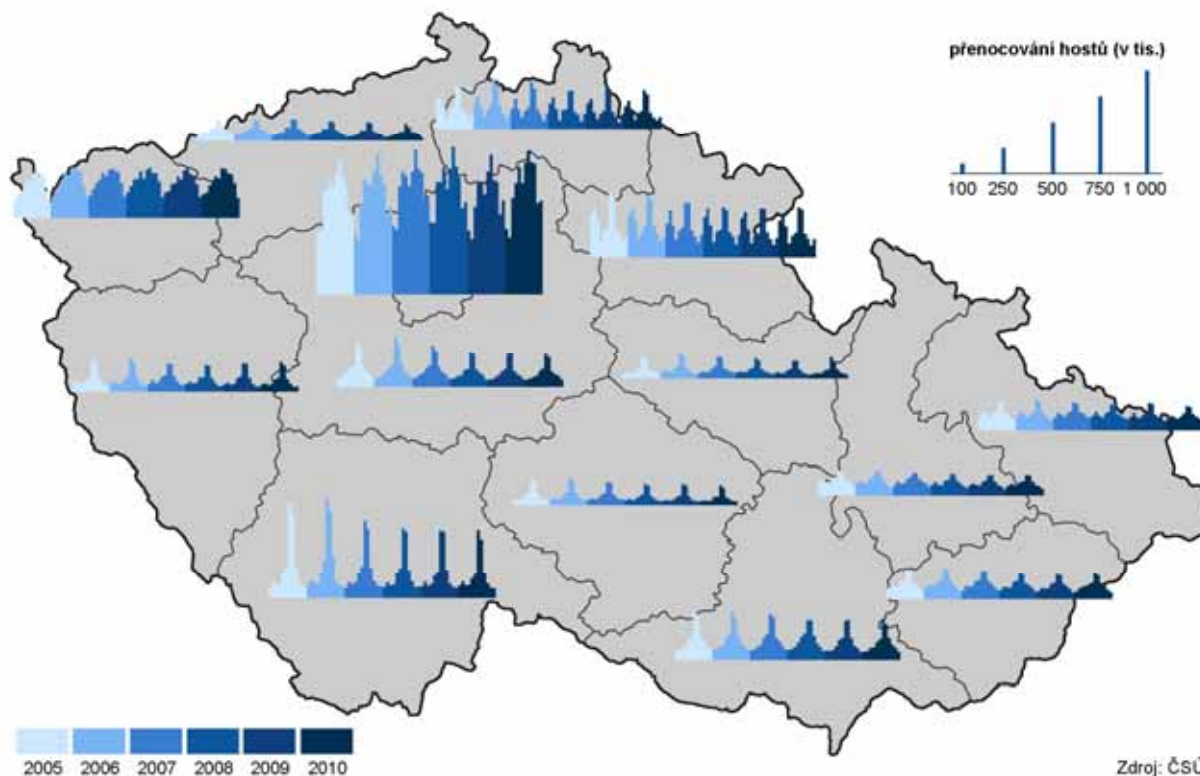
Graf 40 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Pardubickém kraji

Turistická sezona kulminuje nejčastěji v červenci

Nejvíce hostů bývá nejčastěji v ubytovacích zařízeních v Pardubickém kraji v červenci; výjimkou byl rok 2009, kdy se jich v kraji nejvíce ubytovalo v srpnu. Na rozdíl od sousedního Královéhradeckého kraje se v hromadných ubytovacích zařízeních v Pardubickém kraji téměř neprojevuje zimní sezona. Vliv školních lyžařských kurzů a rodinné rekreace o jarních prázdninách zde není patrný.

Přenocování hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2005 až 2010 (údaje za jednotlivé měsíce)

Podrobnější údaje k ekonomickému vývoji na internetových stránkách ČSÚ Pardubice
[tematická skupina Ekonomika](#)

[tematická skupina Životní prostředí, zemědělství](#)

Externí zdroje dat

[Ředitelství silnic a dálnic - Sčítání dopravy 2010](#)

4. Životní prostředí

Orné půdy ubývá

V Pardubickém kraji dlouhodobě ubývají plochy orné půdy, a to zejména ve prospěch trvalých travních porostů. Nejvýraznější byl tento trend v letech 2005 – 2010 ve správních obvodech ORP Králíky a Žamberk. Pokračuje pozvolné zvyšování podílu zastavěných ploch, v menší míře se na struktuře půdního fondu příznivě projevuje zalesňování.

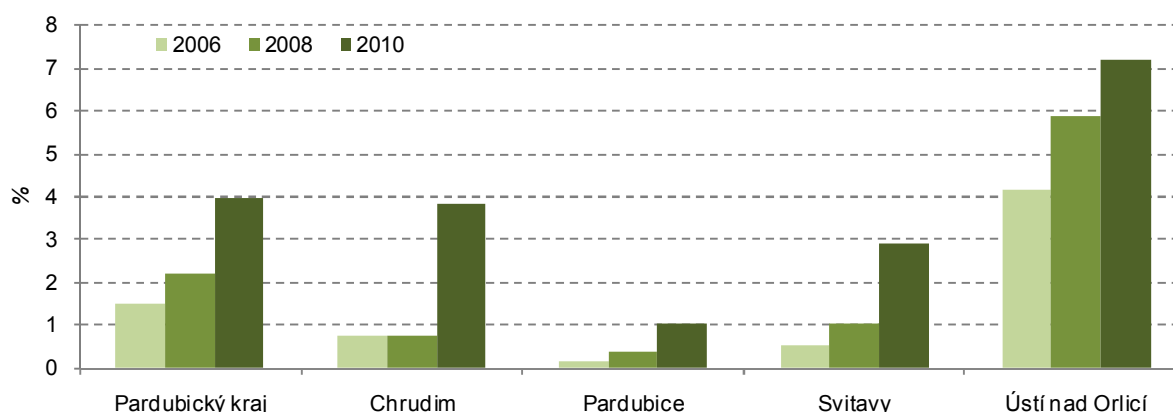
Počet ekologických zemědělců stále roste...

V roce 2010 pokračoval nárůst počtu ekologických zemědělců. Největší počet ekologických zemědělců je tradičně na Orlickoústecku, což souvisí s intenzivnějším využíváním zemědělsky méně vhodných ploch (např. podhorských oblastí) pro jinou než klasickou produkci, která by v daných lokalitách byla ekonomicky neudržitelnou. O tom svědčí i velmi malý počet ekologických zemědělců, kteří hospodaří souběžně konvenčním způsobem.

... stejně jako podíl ekologicky obhospodařované půdy

Podíl ekologicky obhospodařované půdy (tj. půdy v ekologickém zemědělství a přechodném období) se jen za poslední rok zvýšil o třetinu a dosáhl v kraji 3,9 % celkové výměry zemědělské půdy, přičemž v okrese Ústí nad Orlicí překročil 7 %, naopak v okrese Pardubice (kde je vysoký podíl zemědělské půdy) dosáhl pouhé 1 %. Oproti roku 2006 vzrostl tento podíl více než dvojnásobně, přičemž kraj díky své rozsáhlé tradiční zemědělské produkci za ostatními kraji z hlediska ekologického zemědělství dlouhodobě zaostává. Vzestupný trend se zřejmě v příštích letech zastaví, neboť se očekává, že rok 2011 je ze současného plánovacího období patrně posledním, kdy mohou zemědělci požádat o dotace na ekologické zemědělství.

Graf 41 Podíl ekologicky obhospodařované zemědělské půdy na celkové výměře zemědělské půdy v Pardubickém kraji a jeho okresech (v %)

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

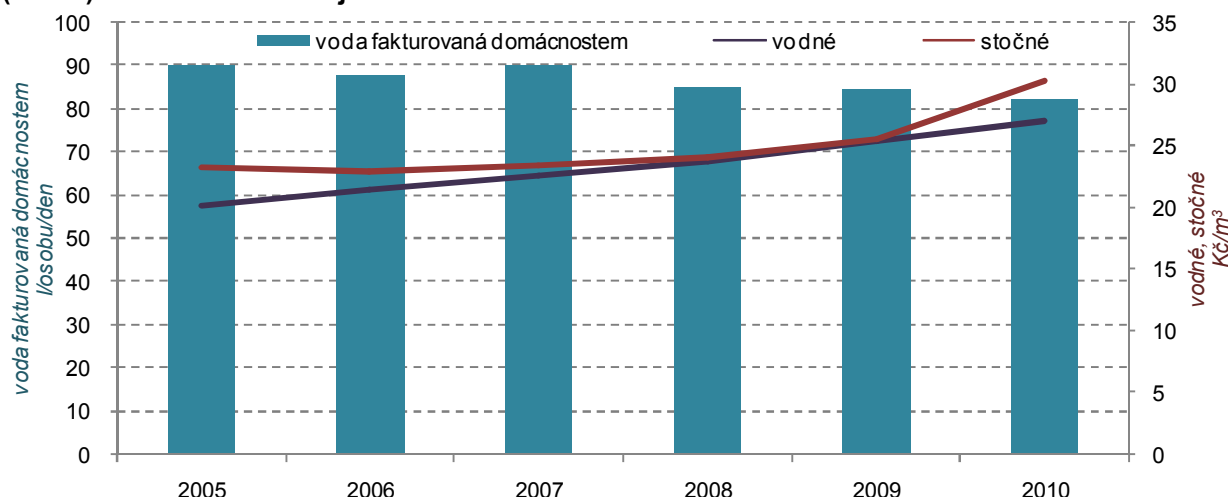
Specifické množství vody fakturované domácnostem klesá

V souvislosti se zvyšováním vodného a stočného klesá dlouhodobě v kraji (stejně jako v celé republice) specifické množství vody fakturované domácnostem. Jen za poslední rok se v Pardubickém kraji snížilo toto množství o 2,5 litru na osobu a den na 81,8 litru; od roku 2005 se toto množství snížilo o 8,3 litru.

Roste podíl obyvatel napojených na kanalizaci s ČOV

Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci v kraji dlouhodobě pozvolna stoupá; v roce 2010 dosáhl 71,8 % (o 1,6 p. b. více než v předešlém roce). Na kanalizaci s koncovou čistírnou odpadních vod byla v roce 2010 napojena obydlení 67,5 % obyvatel kraje (o 2,1 p. b. více než v roce 2009), přičemž v naprosté většině případů se jednalo o mechanicko-biologické čistírny odpadních vod. Podíl čištěných odpadních vod byl v roce 2010 o něco nižší než v předchozím roce; dosáhl 96,5 %.

Graf 42 Specifické množství vody fakturované domácnostem (l/osobu/den), vodné a stočné¹⁾ (Kč/m³) v Pardubickém kraji

¹⁾ vodné a stočné je uváděno v cenách bez DPH

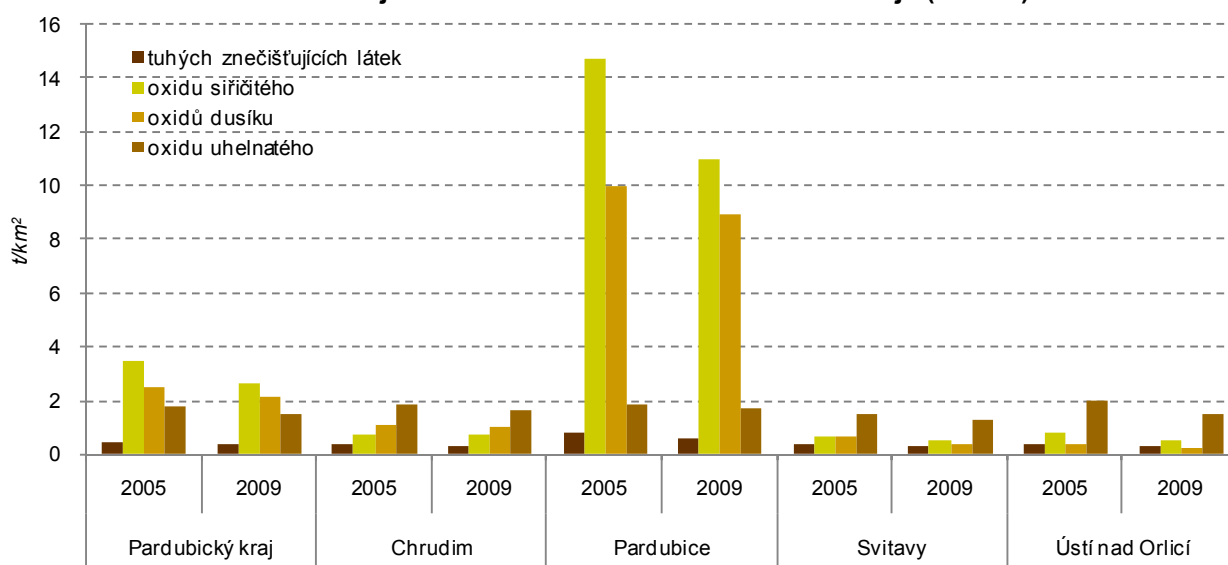
Emise hlavních znečišťujících látek pozvolna klesají

Emise znečišťujících látek se v Pardubickém kraji v posledních pěti letech postupně snižovaly, a to zejména díky velkým stacionárním zdrojům (tj. REZZO 1). Největší pokles v roce 2009 nastal u měrných emisí oxidu siřičitého (REZZO 1-4), a to o 9,6 % oproti roku předchozímu a o celou čtvrtinu oproti roku 2005. Velké stacionární zdroje znečištění se na emisích oxidu siřičitého podílejí v kraji dlouhodobě přibližně 85 % a ve srovnání s ostatními kraji vykazuje Pardubický kraj páté nejvyšší měrné emise této látky.

Roste vliv emisí z dopravy

Měrné emise tuhých znečišťujících látek klesly v kraji v roce 2009 o 2,7 % oproti předchozímu roku, přičemž podíl mobilních zdrojů (REZZO 4) těchto znečišťujících látek na celkovém množství emisí vzrostl na 45,4 %. Měrné emise oxidů dusíku v kraji klesly v roce 2009 oproti předešlému roku o 9,2 % a oproti roku 2005 o 13,6 %. Podíl velkých stacionárních zdrojů na emisích těchto látek klesl v posledním sledovaném roce na necelých 56 %, zatímco vliv dopravy stoupl na více než 40 %. Pardubický kraj zaznamenává dlouhodobě nadprůměrné množství měrných emisí oxidů dusíku a jeho postavení mezi kraji je čtvrté nejnepříznivější. Mobilní zdroje mají zásadní dopad i na emise oxidu uhelnatého – produkují 60 % znečištění. Měrné emise této látky se v roce 2009 snížily meziročně o 5,2 %, oproti roku 2005 o 17,1 %.

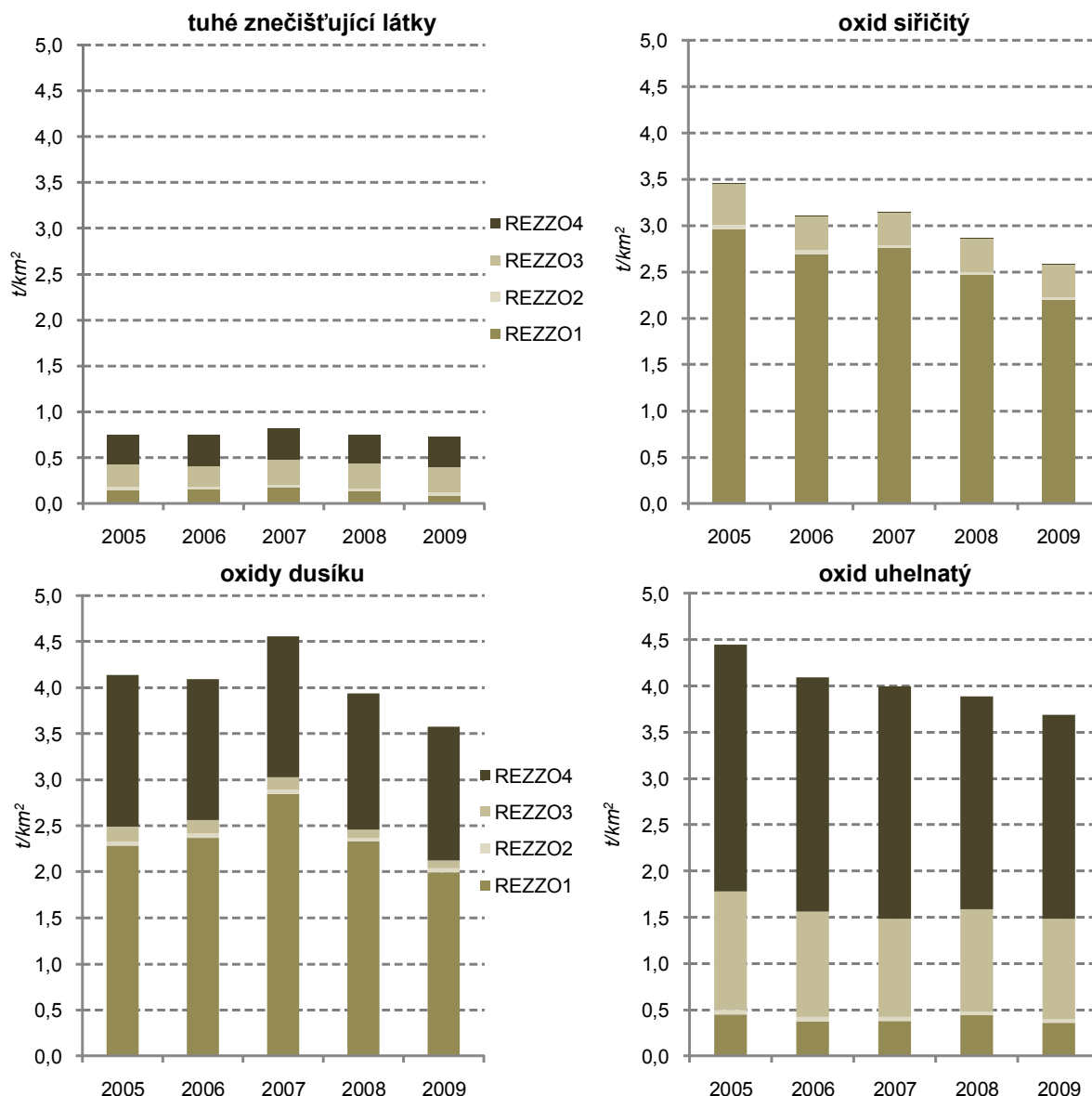
Graf 43 Měrné emise znečišťujících látek v okresech Pardubického kraje (v t/km²)

Zhoršená kvalita ovzduší přetrvává zejména v okrese Pardubice

Z územního hlediska lze konstatovat, že emisemi je nejhůře postiženo území nejbližší zdrojům; v kraji se znečištění nejvíce dotýká okresu Pardubice. Zde mají negativní vliv na stav ovzduší ze stacionárních zdrojů především elektrárny v Opatovicích a ve Chvaleticích, dále pak průmyslové podniky v krajském městě a jeho okolí. Zhoršená kvalita ovzduší vlivem dopravy sužuje všechna větší města (zejména ta, kde se ve špičkách tvoří kolony aut z důvodu špatné průjezdnosti) a okolí hlavních dopravních tepen v kraji.

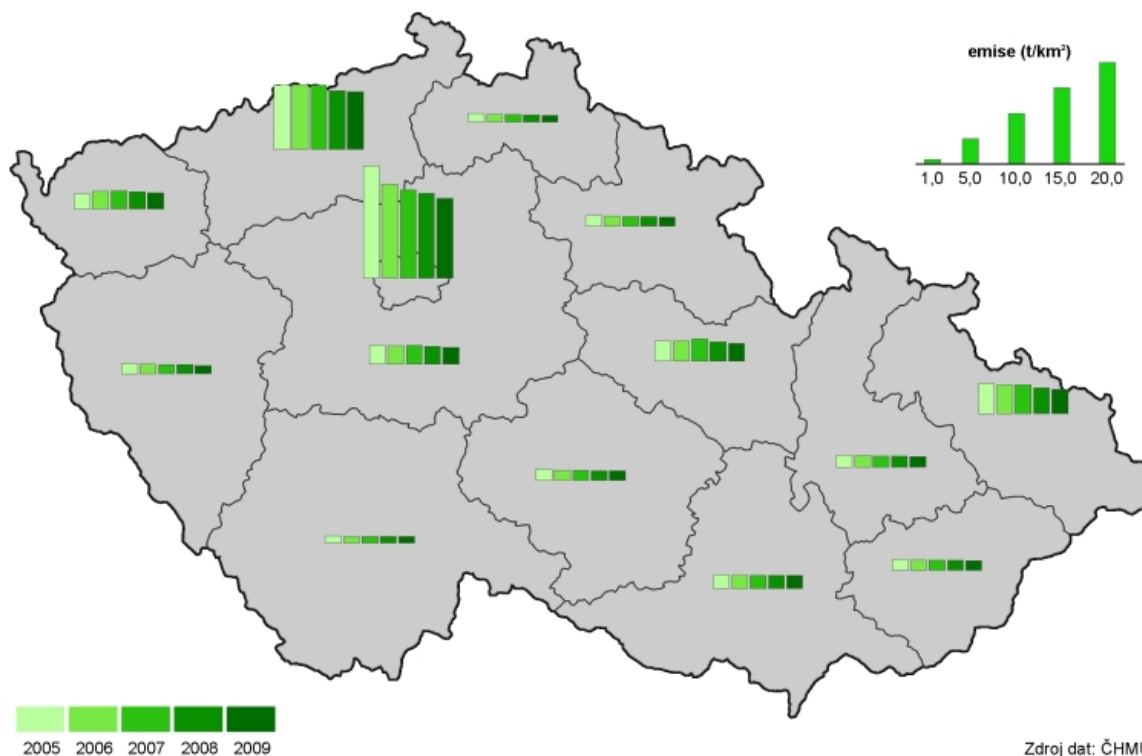
Graf 44 Měrné emise REZZO 1-4 podle zdroje znečištění v Pardubickém kraji (v t/km²)

Snížení emisí ze stacionárních zdrojů pokračovalo ve všech okresech

Na úrovni okresů jsou k dispozici údaje pouze za kategorie stacionárních zdrojů (tj. REZZO 1 – velké zdroje, REZZO 2 – střední zdroje a REZZO 3 – malé stacionární zdroje znečištění). Emise čtyř sledovaných znečišťujících látek pocházejících z REZZO 1-3 ve všech okresech klesaly. Největší meziroční pokles měrných emisí tuhých látek zaznamenal okres Pardubice (o 20 %) a u oxidu siřičitého okres Ústí nad Orlicí (o 16 %). V případě emisí oxidů dusíku byl největší pokles v roce 2009 oproti předešlému roku zjištěn v okrese Svitavy (o 24 %) a z hlediska znečištění oxidem uhelnatým došlo k největšímu relativnímu zlepšení v okrese Ústí nad Orlicí (o 15 %).

Měrné emise NO_x (REZZO 1-4) v krajích v letech 2005 až 2009

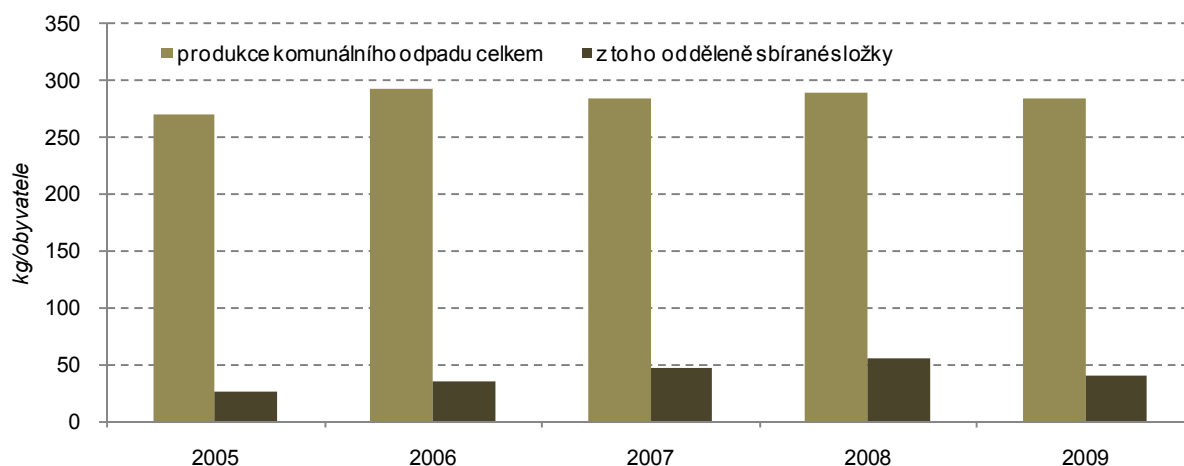

Zdroj dat: ČHMÚ

Množství odděleně sbíraných složek komunálního odpadu kleslo

Produkce komunálního odpadu klesla v roce 2009 oproti předchozímu roku o 1 %; v přepočtu na 1 obyvatele dosáhla v kraji 283 kg za rok. Toto množství je z celorepublikového hlediska podprůměrné. Podíl odděleně sbíraných složek odpadu rostl až do roku 2008 na 20,0 %, v roce následujícím klesl na 14,4 % (přesto však zůstal mírně nadprůměrný). Množství odděleně sbíraných složek komunálního odpadu v roce 2009 kleslo až pod úroveň roku 2007 na 40,7 kg/obyvatele; maxima dosáhlo v roce 2008 (57,4 kg/obyvatele).

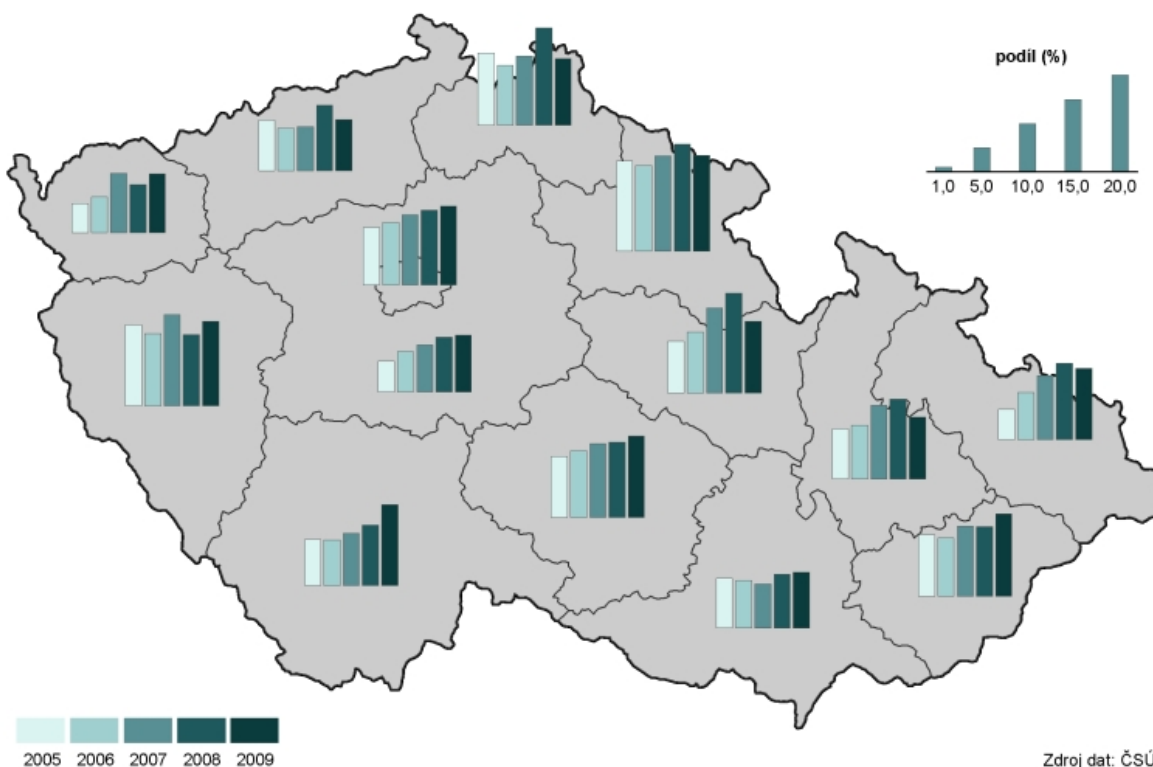
Graf 45 Produkce komunálního odpadu v Pardubickém kraji (v kg/obyvatele)

Produkce podnikového odpadu vzrostla

Vývoj celkové produkce podnikového odpadu v kraji rok od roku kolísá; v roce 2009 bylo vyprodukováno o 19 % více podnikového odpadu než v předchozím roce a o 17 % více než v roce 2005 – tyto roky však byly charakteristické podprůměrným objemem produkce odpadů. V přepočtu na regionální HDP v roce 2009 objem vyprodukovaného podnikového odpadu meziročně vzrostl, avšak oproti roku 2005 klesl.

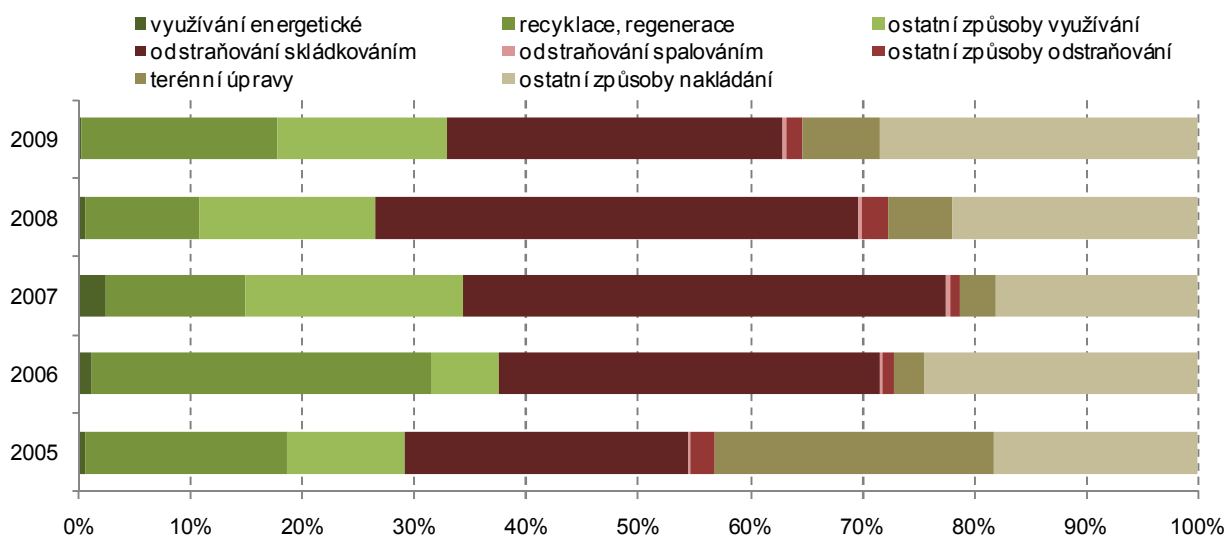
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu v krajích v letech 2005 až 2009

Nakládání s nebezpečným odpadem tvoří jednu dvacetinu celkového objemu

Celkové množství odpadu, se kterým bylo v kraji nakládáno, se v posledních letech zvyšovalo; v roce 2009 byl jeho objem o čtvrtinu větší než v předešlém roce a o více než třetinu větší než v roce 2005. Objem nebezpečného odpadu i jeho podíl na celkovém nakládání meziročně kolísá; v posledních letech představoval v kraji více než 5 % objemu.

Graf 46 Nakládání s odpady v Pardubickém kraji podle vybraných způsobů nakládání

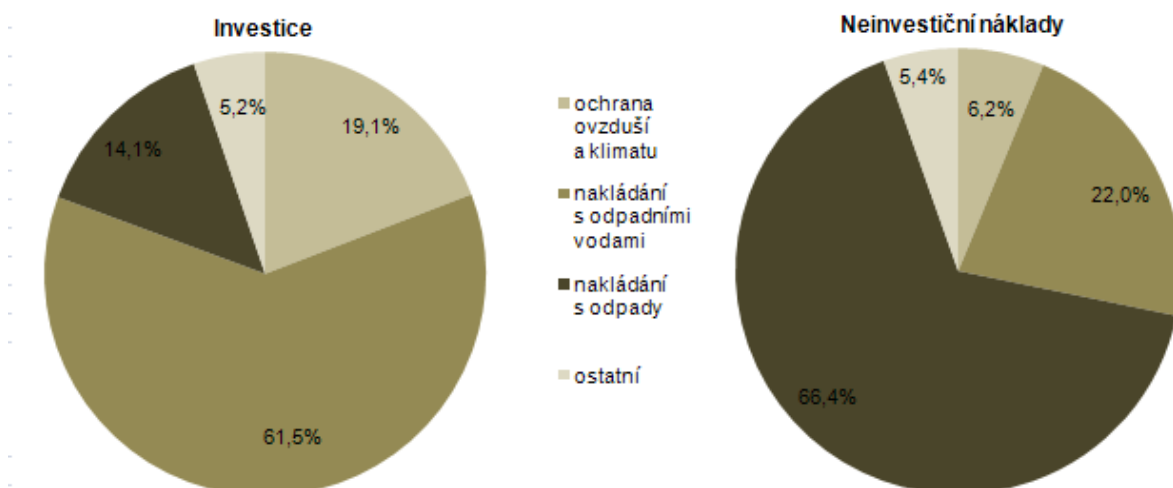
Množství využitého odpadu vzrostlo...

Množství využitého odpadu v Pardubickém kraji rostlo, jeho podíl kolísá a v roce 2009 dosáhl 33 % celkového objemu odpadu, se kterým bylo v tomto roce nakládáno. Při recyklaci či regeneraci bylo využito 17 % celkového množství odpadu, naopak energetické využívání je svým podílem v kraji zanedbatelné.

... na rozdíl od odstraněného odpadu

V souvislosti s růstem celkového objemu odpadu rostlo i množství odstraněného odpadu, a to až do roku 2008 – v roce 2009 došlo k jeho poklesu. Podíl odstraněného odpadu v roce 2009 dosáhl 32 % (o rok dříve 46 %), z čehož plných 30 % představovalo skládkování, zatímco spalování pouhá 0,3 %. V posledním roce, za který jsou k dispozici data, bylo v kraji ostatními způsoby nakládáno s 35 % odpadu, z toho na terénní úpravy připadlo 7 % celkového objemu.

Graf 47 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí investorů se sídlem v Pardubickém kraji podle účelu (v %; průměr let 2005 - 2009)

Výdaje na ochranu životního prostředí kolísají, v posledním roce vzrostly

Výdaje na ochranu životního prostředí meziročně kolísají. V roce 2009 dosáhly v Pardubickém kraji pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele částky 2 101 Kč, což bylo o 29 % více než v předchozím roce a o 5 procent méně než v roce 2005. V členění dle účelu jsou za kraje k dispozici pouze data podle sídla investora. Z výše uvedeného grafu znázorňujícího pětiletý průměr je patrné, že struktura vynaložených finančních prostředků se zásadně liší u investic a neinvestičních nákladů. Největší podíl investic je určen na nakládání s odpadními vodami, zatímco rozhodující objem neinvestičních nákladů je vynaložen na nakládání s odpady.

Podrobnější údaje k životnímu prostředí na internetových stránkách ČSÚ Pardubice

[tematická skupina Ekologie](#)

[tematická skupina Chráněná území](#)

[tematická skupina Vodovody a kanalizace](#)

[tematická skupina Využití půdy](#)

Externí zdroje dat

[Český hydrometeorologický ústav - emise](#)

[Ministerstvo zemědělství - ekologické zemědělství](#)

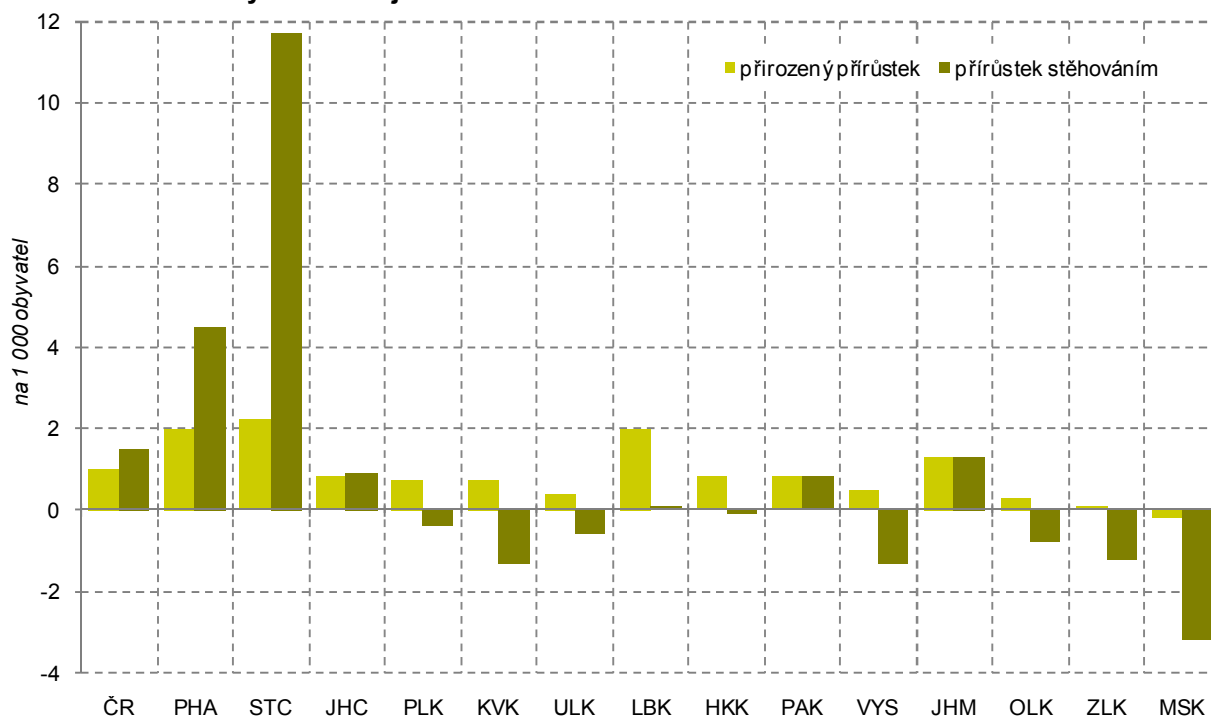
5. Mezikrajské srovnání

Do roku 2010 nevstupovaly kraje za stejných podmínek. Územní disparity se prohloubily v souvislosti se zpomalením ekonomického růstu již v roce 2008. V roce 2009, kdy se nejvýrazněji projevila ekonomická recese, meziročně poklesl HDP (ve srovnatelných cenách) ve všech krajích. Proti roku 2007 se ekonomická výkonnost nesnížila jen ve třech krajích (ve Středočeském kraji, Hl. m. Praze a v Jihomoravském kraji). Naproti tomu v Libereckém a Karlovarském kraji se regionální HDP během dvou let snížil o více než 10 %. Dopady do sociální oblasti (růst nezaměstnanosti, růst podílu osob odcházejících do předčasného starobního důchodu, zpomalení růstu mezd) byly v roce 2010 patrné ve většině krajů.

Ve Středních Čechách a v Praze pokračoval nadprůměrný růst počtu obyvatel

Celostátní zpomalení tempa růstu počtu obyvatel, které se projevilo především v roce 2009, pokračovalo i v roce 2010, a to zejména vlivem úbytku obyvatel v moravských krajích s výjimkou Jihomoravského kraje. V těchto krajích (ale i v Karlovarském, Ústeckém a do určité míry i v Královéhradeckém kraji) byl vývoj ovlivněn především záporným saldem stěhování. Naproti tomu pokračující suburbanizace zázemí Prahy vedla k vysokému růstu počtu obyvatel Středočeského kraje; přírůstek stěhování v roce 2010 byl na úrovni roku 2009 a přirozený přírůstek zde dokonce vzrostl. Středočeský kraj tak upevnil svou vedoucí pozici v dynamice přirozeného a migračního přírůstku před Hl. městem Prahou.

Graf 48 Přírůstek obyvatel v krajích v roce 2010

Podíl cizinců se snižoval ve většině krajů i v roce 2010

Zastoupení cizinců v populaci se celostátně začalo snižovat již v roce 2009. Výjimku tvořilo Hlavní město Praha a Jihomoravský kraj, kde růst pokračoval i v roce 2010. V roce 2010 podíl cizinců nerostl v žádném kraji, ale výrazněji se snížil pouze v Plzeňském kraji.

Suburbanizace přispívá k „mládnutí“ obyvatelstva Středočeského kraje

Vysoký migrační přírůstek mladšího obyvatelstva ve Středních Čechách a v Praze vedl k tomu, že se zde v roce 2010 snížil index stáří, vyjadřující kolik osob ve věku 65 a více let připadá na 100 dětí do 14 let. Přesto má i nadále Hl. město Praha v mezikrajském srovnání nejvyšší index stáří, zatímco Středočeský kraj se řadí hned za Ústecký kraj, kde je index stáří nejnižší. Nejrychleji v uplynulých pěti letech „stárlo“ obyvatelstvo v Moravskoslezském a Zlínském kraji a na Vysočině.

Hospodářská recese snížila ve všech krajích míru zaměstnanosti obyvatelstva

Nejvýznamnější dopady ekonomické recese jsou vždy v oblasti zaměstnanosti. I když trh práce reaguje na ekonomický vývoj obvykle s mírným zpožděním, došlo již v roce 2008 v téměř polovině krajů ke snížení zaměstnanosti (celostátní průměr ještě rostl). V roce 2009 se pokles zaměstnanosti už projevila v plné šíři, míra zaměstnanosti se snížila ve všech krajích. V roce 2010 se její pokles ve všech krajích s výjimkou Prahy a Olomouckého kraje zpomalil, v pěti krajích dokonce došlo ke změně trendu. Přesto v 8 krajích zůstala míra zaměstnanosti osob ve věku 20 – 64 let stále pod úrovní roku 2005, ve třech krajích (Středočeském, Ústeckem a na Vysočině) se dostala na úroveň roku 2005 a jen v krajích Moravskoslezském, Jihomoravském a Zlínském je zaměstnanost vyšší než v roce 2005.

Míra zaměstnanosti se nejvíce snížila ve Zlínském kraji

Ze souhrnného hodnocení vývoje za poslední dva roky je ale zřejmé, že nejvýraznější dopad recese na zaměstnanost byl v kraji Zlínském, kde se míra zaměstnanosti od roku 2008 snížila o 4,7 procentních bodů, k dalším „ohroženým“ krajům se snížením míry zaměstnanosti osob ve věku 20 – 64 let o více než 3 procentní body řadí kraje Jihočeský, Olomoucký a Pardubický.

Dlouhodobě nejnižší míra zaměstnanosti je v Ústeckém kraji a v moravských krajích Olomouckém, Zlínském a Moravskoslezském; naopak vysoce nadprůměrná je v Hlavním městě Praze. Vývoj míry zaměstnanosti byl ovlivňován především vývojem míry nezaměstnanosti, méně významnou roli pak zde hrály demografické faktory.

Růst nezaměstnanosti se nevyhnul ani Praze

Růst nezaměstnanosti započal již na podzim roku 2008. Ve všech krajích pak pokračoval nepříznivý trend v průběhu celého roku 2009. Rok 2010 je již provázen obnovením určité sezónní cykličnosti s náznakem zlepšování vývoje. Přesto ke konci roku 2010 byla jen ve dvou krajích (Libereckém a Zlínském) míra registrované nezaměstnanosti nižší než k 31. 12. 2009. Při relativně vysokém růstu míry nezaměstnanosti ve všech krajích zůstaly zachovány její regionální rozdíly. Mezi koncem roku 2008 a 2010 vzrostla míra nezaměstnanosti v Hlavním městě Praze na dvojnásobek, přesto je zde nezaměstnanost v ČR nejnižší. Obdobně protipól – Ústecký kraj – při zvýšení z 10,3 % na 13,9 % zůstává regionem s nejvyšší nezaměstnaností. Ani postavení ostatních krajů na pomyslném žebříčku se téměř nezměnilo. Jedinou výjimkou je Olomoucký kraj, který se vlivem silného růstu nezaměstnanosti posunul hned za nejpostiženější Ústecko.

Podíl dlouhodobě nezaměstnaných vzrostl v r. 2010 nejvíce na Olomoucku a Zlínsku

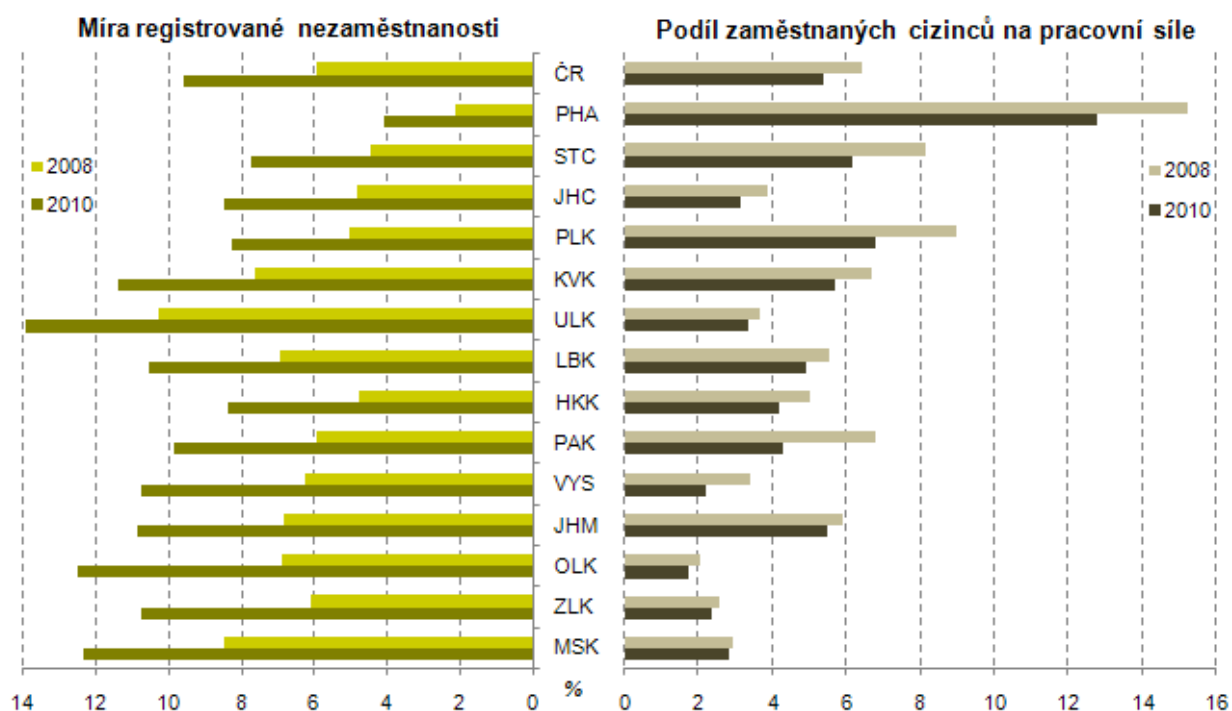
Na rozdíl od celkové nezaměstnanosti rostl celostátně rychleji než v roce 2009 podíl dlouhodobě nezaměstnaných na pracovní síle (nárůst o téměř 1 procentní bod). Nejvyšší zastoupení mají nezaměstnaní déle než 1 rok v Ústeckém a Moravskoslezském kraji, relativně nejvíce jich však v roce 2010 přibývalo v Olomouckém kraji. Nejpomaleji rostl v posledních dvou letech podíl dlouhodobě nezaměstnaných v Praze – zřejmě v souvislosti s širší nabídkou volných pracovních míst i lepší kvalifikační strukturou nezaměstnaných.

Pokles počtu zaměstnaných cizinců

Pomalejší růst nezaměstnanosti byl částečně umožněn snižováním podílu zaměstnávaných cizinců. Jejich podíl na pracovní síle poklesl oproti roku 2008 ve všech krajích. Nejpomaleji klesal podíl cizinců na pracovní síle v Moravskoslezském, Zlínském a Olomouckém kraji, které se ovšem řadí ke krajům s nejnižším podílem zaměstnávaných cizinců.

Změny v zaměstnávání cizinců se koncentrovaly téměř v plné míře na osoby mimo státy Evropské unie. Zatímco evidence zahrnovala ke konci roku 2008 celkem 205 tisíc zaměstnanců ze států mimo EU, pak k 31. 12. 2010 jich bylo již o 60 tisíc méně. Naopak ze zemí EU téměř 6 tisíc zaměstnaných osob za uvedené období přibývalo.

Graf 49 Míra registrované nezaměstnanosti a podíl zaměstnaných cizinců na pracovní síle v krajích v roce 2008 a 2010

Pokles počtu zaměstnaných cizinců

Pomalejší růst nezaměstnanosti byl částečně umožněn snižováním podílu zaměstnávaných cizinců. Jejich podíl na pracovní síle poklesl oproti roku 2008 ve všech krajích. Nejpomaleji klesal podíl cizinců na pracovní síle v Moravskoslezském, Zlínském a Olomouckém kraji, které se ovšem řadí ke krajům s nejnižším podílem zaměstnávaných cizinců.

Změny v zaměstnávání cizinců se koncentrovaly téměř v plné míře na osoby mimo státy Evropské unie. Zatímco evidence zahrnovala ke konci roku 2008 celkem 205 tisíc zaměstnanců ze států mimo EU, pak k 31. 12. 2010 jich bylo již o 60 tisíc méně. Naopak ze zemí EU téměř 6 tisíc zaměstnaných osob za uvedené období přibýlo.

Velké územní rozdíly v nástupu a intenzitě projevu recese

Ekonomická recese nenastoupila ve všech krajích ve stejnou dobu. V závislosti na odvětvové struktuře hospodářství v kraji, zejména struktuře průmyslu, a na podílu vyvážené produkce se začal hospodářský pokles projevovat v meziročním růstu nezaměstnanosti již ve 4. čtvrtletí 2008 v pěti krajích, v ostatních krajích a celostátně až v 1. čtvrtletí 2009. Zatímco období nástupu meziročního růstu nezaměstnanosti se mezi kraji nelišilo o více než jedno čtvrtletí, byla změna trendu rozložena na celý rok – od 3. čtvrtletí 2010 (ve čtyřech krajích – Libereckém, Vysočině, Královéhradeckém a Moravskoslezském) po 2. čtvrtletí 2011, kdy jako poslední region zaznamenaly pozitivní změnu trendu Hlavní město Praha a Středočeský kraj. Mírnější projev recese se projevil v Jihomoravském kraji dočasným zlepšením pozice tohoto kraje v mezikrajském srovnání míry nezaměstnanosti, naproti tomu pozice Olomouckého kraje se v období recese zhoršila a nezlepšila se ani na počátku roku 2011. V Karlovarském a Libereckém kraji byla největší odchylka (v absolutní hodnotě) míry nezaměstnanosti od republikového průměru ve 2. čtvrtletí 2009, v Pardubickém, Jihomoravském, Olomouckém, Zlínském kraji a na Vysočině v 1. čtvrtletí 2010 a v ostatních krajích byla odchylka od průměru ČR v období hospodářské recese menší než před ní.

Nejvíce nových příjemců předčasných starobních důchodů bylo v roce 2009

Obtížné uplatňování osob starších 50 let na trhu práce vede dlouhodobě k vysokému počtu žadatelů o odchod do předčasného důchodu. Z údajů o tzv. „sólo“ starobních důchodech (tedy důchodech bez souběhu s vdovským a vdoveckým důchodem) za Českou republiku vyplývá, že nejvyšší počet nových příjemců předčasných důchodů byl v roce 2009; v tomto roce se předčasné důchody na nově vyplácených starobních důchodech podílely z 36 %. Na rozdíl od předešlých dvou let a roku 2010 odcházely v letech 2008 – 2009 z celostátního pohledu výrazně častěji do předčasného důchodu ženy. V roce 2010 poklesl podíl nově odcházejících žen do předčasného důchodu na úroveň blížící se hodnotám před hospodářským poklesem.

Nejčastěji se do předčasného důchodu odchází na Vysočině

Podíl všech příjemců předčasných důchodů (tj. včetně stávajících, podle stavu v prosinci) představoval zhruba pětinu starobních důchodců a rostl v období 2005 – 2008 ročně o 1 procentní bod. V roce 2009 dynamika vzrostla na 1,5 procentního bodu a v roce 2010 došlo ke zpomalení růstu na 1,2 procentního bodu. Nadprůměrný růst podílu příjemců předčasných důchodů z celkového počtu příjemců starobních důchodů byl v roce 2010 registrován v 8 krajích, nejvíce v Olomouckém kraji a na Vysočině. Nejpomaleji přibývá předčasných důchodů v Hlavním městě Praze, kde jejich zastoupení jen mírně přesahuje polovinu republikového průměru. Naproti tomu je na Vysočině průměr ČR překročen téměř o jednu třetinu (a také v tomto kraji zhruba každý třetí příjemce „sólo“ starobního důchodu pobírá předčasný starobní důchod). Z hlediska pohlaví je vyšší podíl předčasných starobních důchodů u žen ve všech krajích s výjimkou Jihomoravského a Olomouckého.

Územní disparity příjmů domácností se v roce 2009 zmenšily

Růst příjmů domácností se zastavil v roce 2008. Čistý disponibilní důchod domácností připadající na 1 obyvatele kraje poklesl v roce 2009 (poslední dostupný údaj) v 11 krajích, nejvíce v Hlavním městě Praze, kde však nadále zůstává mezi kraji nejvyšší. Disponibilní příjmy na obyvatele rostly pouze v krajích s nejnižší úrovní příjmů, tedy v Ústeckém, Karlovarském a Libereckém kraji. Jako jednu z příčin tohoto vývoje lze spatřovat růst sociálních příjmů.

Úroveň mezd, vyjádřená mzdovým mediánem, v roce 2010 ve většině krajů mírně rostla

Relativně vysoký růst mezd se zastavil v roce 2009; v šesti krajích mzdy dokonce poklesly. Při celkovém meziročním snížení objemu vyplacených mzdových prostředků (v celé republice o více než 20 mld. Kč) vycházel růst průměrných mezd z posunu ve struktuře zaměstnanosti. Ten souvisel především s propouštěním zaměstnanců s nižšími mzdami a poklesem nemocnosti. Oživení ekonomiky bylo v roce 2010 provázeno růstem mzdového mediánu ve všech krajích s výjimkou Pardubického (pokles o 0,5 %) a Hlavního města Prahy (stagnace). Určitou dynamiku růstu mezd si po oba poslední roky udržel pouze Ústecký a Jihomoravský kraj. Ve všech krajích byl v roce 2010 překročen mzdový medián z roku 2008, nejvíce v Jihomoravském kraji, a to o 4 procenta. Rozpětí mezi mzdovým mediánem v kraji s nejvyšší a nejnižší úrovní mezd (Hlavní město Praha a Karlovarský kraj) se zvětšovalo jak před obdobím hospodářské recese, tak i v jeho průběhu. Na Karlovarsku jsou nyní mzdy o 30 % nižší než v Praze.

HDP na obyvatele rostl v roce 2009 pouze v Hlavním městě Praze

Zpomalení růstu HDP se začalo ve většině krajů projevovat již v roce 2008 vlivem nižší poptávky po průmyslové produkci. V roce 2009 se kumuloval pokles průmyslové produkce ve všech krajích s výjimkou Hlavního města Prahy se snížením stavební výroby (objem provedených stavebních prací poklesl v 10 krajích) i nižší zemědělskou produkcí ve všech krajích. Relativně nejvyšší pokles HDP na obyvatele (v běžných cenách) byl v roce 2009 zaznamenán v Moravskoslezském a Libereckém kraji. HDP stagnoval v Jihočeském kraji a vzrostl pouze v Hlavním městě Praze (o 0,6 %).

K nepatrnému poklesu došlo ještě v Plzeňském kraji, avšak ten patřil mezi tři kraje, kde se HDP snižoval již v roce 2008.

***Pokles tvorby
hrubého fixního
kapitálu byl v roce
2009 rychlejší než
pokles HDP***

Hospodářské problémy byly provázány sníženou mírou investování. Zatímco v roce 2007 více než čtvrtina (25,2 %) HDP směřovala do tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK), v roce 2008 poklesl tento podíl na 23,9 % a v roce 2009 na 22,5 %. Snížení podílu THFK na HDP zaznamenalo v roce 2008 celkem 10 krajů, v roce 2009 k němu došlo v 8 případech. Snížení míry investic v obou letech zaznamenaly 4 kraje (Hlavní město Praha, Jihočeský, Jihomoravský a Zlínský kraj).

***Zemědělská
produkce poklesla
v roce 2009 pod
úroveň let 2007
a 2008 ve všech
krajích***

Snížení zemědělské produkce se v roce 2009 nevyhnulo žádnému kraji, přitom v 10 krajích byla produkce na hektar zemědělské půdy nejnižší za posledních 5 let. Došlo ke kombinaci nižší rostlinné produkce vlivem podprůměrné sklizně za současného poklesu živočišné produkce, hlavně mléka a masa. O více než pětinu poklesla meziročně zemědělská produkce (v přepočtu na ha) v Karlovarském a Ústeckém kraji, nejmenší pokles (15,1 %) zaznamenal Pardubický kraj. Nejnižší produkce na hektar obhospodařované půdy zůstává dlouhodobě v Karlovarském a Libereckém kraji.

***Nejrychlejší oživení
průmyslu ve
Středočeském,
Pardubickém a
Moravskoslezském
kraji***

Oživení průmyslu v roce 2010 ve většině krajů ČR lze doložit růstem tržeb za prodej průmyslových výrobků. Výjimku tvořilo Hlavní město Praha, Olomoucký a Jihočeský kraj. V Jižních Čechách a na Olomoucku klesaly tržby pomaleji než v roce 2009. Zatímco v Praze byl první meziroční pokles tržeb v průmyslu zaznamenán až v roce 2010, ve všech ostatních krajích klesaly tržby již v roce 2009. Nad úroveň roku 2008 se dostaly v roce 2010 tržby pouze v průmyslových podnicích Středočeského, Pardubického, Moravskoslezského kraje a Hlavního města Prahy, tedy zejména v krajích s vysokým podílem výroby dopravních prostředků a elektroniky a zároveň s vysokým podílem vývozu. Meziroční zvýšení vývozu (zboží nejen průmyslového) v Pardubickém kraji o třetinu a ve Středočeském kraji o sedminu vedlo k tomu, že byl Plzeňský kraj odsunut až na 3. místo v objemu vývozu na 1 obyvatele kraje.

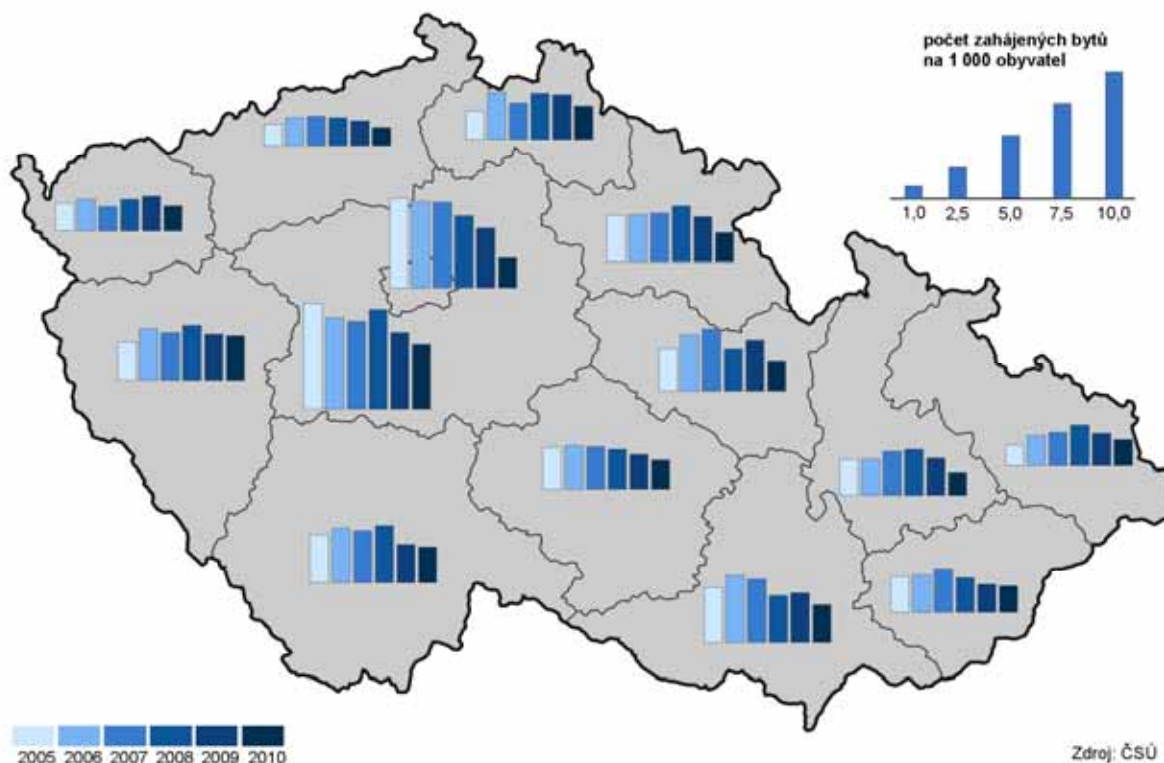
***Na území Středo-
českého kraje v roce
2010 poklesl objem
stavebních prací
o více než čtvrtinu***

Stavební aktivita poklesla v roce 2010 na území všech krajů, přitom v roce 2009 se snížil objem stavebních prací v 10 krajích. Největší meziroční pokles byl v roce 2010 zaznamenán ve Středočeském kraji. Dlouhodobě je nízký objem stavebních prací lokalizován do Libereckého, Královéhradeckého a Pardubického kraje. Do roku 2009 se k nim řadil i Zlínský kraj, avšak vysoká rozestavěnost vedla k tomu, že se zde objem stavebních prací snižoval pomaleji než v ostatních krajích (pokles o méně než 1 % při celostátním poklesu o 12,2 %). Objemem stavebních prací na obyvatele se tento kraj posunul v mezikrajském srovnání z předposledního na 8. místo. Pokles intenzity výstavby se nevyhnul ani Hlavnímu městu Praze. Jestliže v roce 2005 zde činil objem stavebních prací na obyvatele 216 % republikového průměru, v roce 2010 to bylo „jen“ 180 %. Naproti tomu na obyvatele Vysočiny byly „prostavěny“ jen dvě třetiny průměru ČR.

***Intenzita zahajování
výstavby bytů
poklesla v roce 2010
v Hl. m. Praze pod
republikový průměr***

Bytová výstavba, zejména zahajování výstavby nových bytů, je velmi těsně spojena s hospodářským vývojem, a to především v ekonomických centrech a jejich zázemí. Zatímco výstavba největšího počtu nových bytů v ČR v uplynulých 20 letech začala v roce 2007 (v přepočtu na 1 000 obyvatel již o rok dříve), v Praze a Středočeském kraji vrcholilo zahajování výstavby bytů již v roce 2005. Naproti tomu v 5 krajích bylo nejvíce bytů zahájeno v roce 2008 a v Karlovarském kraji dokonce až v roce 2009. Jde však o kraj, kde je intenzita bytové výstavby dlouhodobě jedna z nejnižších (po Ústeckém kraji).

Zahájená bytová výstavba v krajích ČR v letech 2005 až 2010

Více ubytovaných cizinců v Praze vedlo v roce 2010 k růstu počtu hostů v celé ČR

Oživení hospodářství se v roce 2010 projevilo i v oblasti cestovního ruchu. Po dvouletém úbytku počtu hostů hromadných ubytovacích zařízení se jejich počet v uplynulém roce meziročně zvýšil o 1,9 %, což pokrylo předchozí pokles počtu hostů pouze z jedné čtvrtiny. Rozhodující vliv na růst počtu hostů mělo zvýšení počtu ubytovaných cizinců v hlavním městě. Praha si tak upevnila dominantní postavení; v roce 2010 zde nocovalo 39 % všech hostů hromadných ubytovacích zařízení v ČR, přitom u cizinců byl tento podíl dokonce 65 %. Naproti tomu se od roku 2005 snižuje počet hostů ve Středočeském kraji a od roku 2007 v Jihočeském, Ústeckém, Libereckém a Královéhradeckém kraji.

Dopad snížení produkce na životní prostředí, především na snižování emisí

Pozitivní vývoj v letech 2008 a 2009 v oblasti emisí souvisí s poklesem průmyslové výroby včetně výroby elektřiny z hnědého uhlí. Na pokles produkce oxidů dusíku mimo to působilo i snižování intenzity dopravy. Zatímco ke snížení měrných emisí oxidů dusíku (NO_x) došlo v roce 2009 ve všech krajích, měrné emise oxidu siřičitého (SO_2) vzrostly v témže roce ve čtyřech krajích, v absolutním vyjádření zejména v Ústeckém a Plzeňském kraji. Tím se zhoršila pozice Plzeňského kraje při mezikrajském srovnání (ve prospěch Královéhradeckého kraje). Jiné změny postavení krajů v období recese nenastaly. Nejpříznivější situace z hlediska emisí SO_2 zůstává na Vysočině a v Jihomoravském kraji, emisí NO_x v Jihočeském a Libereckém kraji. Naproti tomu nejkritičtější situace z hlediska emisí SO_2 trvá v Ústeckém a Moravskoslezském kraji, z hlediska emisí NO_x pak v Hlavním městě Praze a v Ústeckém kraji.

Karlovarský a Jihočeský kraj produkuje nejméně komunálního odpadu na 1 obyvatele

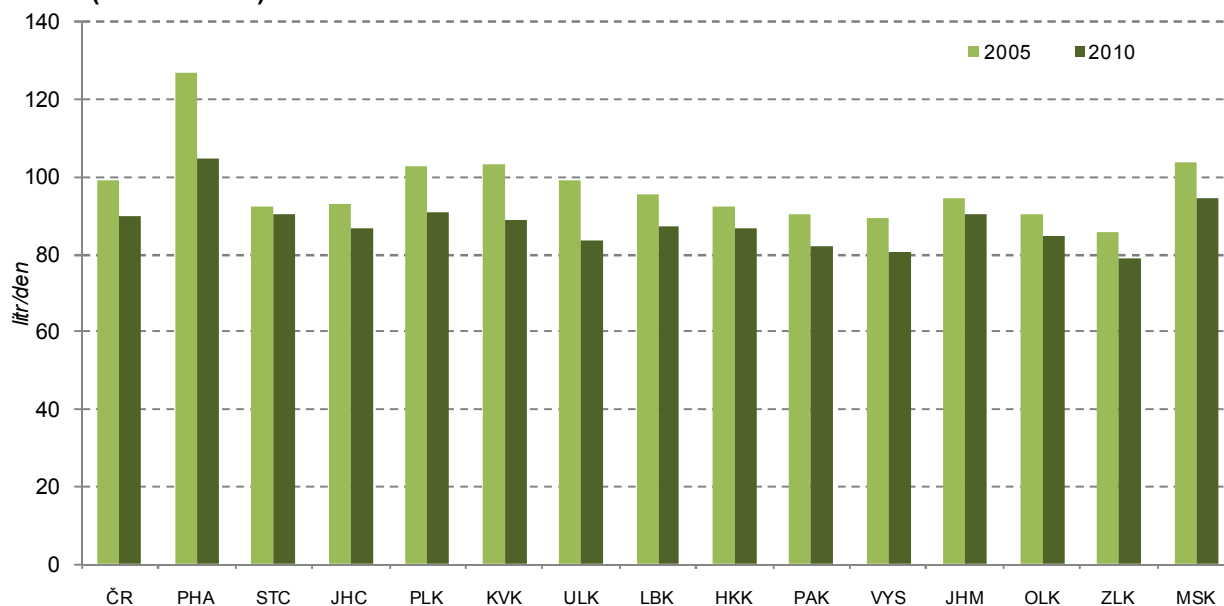
Na rozdíl od snížení produkce podnikového odpadu v roce 2009 v souvislosti s poklesem průmyslové a stavební výroby se v letech 2008 a 2009 produkce komunálního odpadu zvyšovala. V šesti krajích tento růst probíhal po oba roky. Relativně největšími producenty komunálního odpadu (v přepočtu na obyvatele) jsou Středočeský kraj a Vysočina, tedy území s rozdrobenou sídelní strukturou a nižším podílem městského obyvatelstva. Nejnižší objem komunálního odpadu na obyvatele byl v roce 2009 zjištěn v Královéhradeckém kraji, tedy kraj

s dlouhodobě nejvyšším podílem odděleně sbíraných složek komunálního odpadu. Naproti tomu Karlovarský, Ústecký a Středočeský kraj mají podíl separovaného odpadu dlouhodobě podprůměrný, od roku 2007 se k nim přidal i Jihomoravský kraj. Na celkovém snížení podílu odděleně sbíraných složek komunálního odpadu se v roce 2009 podílely především Pardubický a Liberecký kraj.

Zvyšování cen vodného přispívá k poklesu spotřeby vody v domácnostech

Obdobně jako se od roku 2008 snižuje celkové množství fakturované vody dodané z vodovodů pro veřejnou potřebu, klesá i spotřeba vody v domácnostech. Ekonomické tlaky (růst ceny vodného a stočného) vedly k tomu, že byl meziroční pokles specifického množství vody fakturované domácnostem v roce 2010 zaznamenán ve všech krajích s výjimkou Středočeského. V tomto kraji klesala v posledních pěti letech spotřeba vody nejpomaleji. Tento jev může být mimo jiné i projevem suburbanizace. Zatímco ještě v roce 2006 byla ve Středočeském kraji spotřeba vody na obyvatele 9 % pod republikovým průměrem, v roce 2010 byla zde již spotřeba nadprůměrná. I při výrazném snížení specifického množství vody fakturované domácnostem v Hlavním městě Praze (o 8,5 % v roce 2010) má metropole mezi kraji nejvyšší spotřebu vody v domácnostech, průměr ČR na obyvatele je zde překročen o 17 %. Naproti tomu nejnižší spotřebu vody mají domácnosti ve Zlínském kraji a na Vysočině.

Graf 50 Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele v krajích v roce 2005 a 2010 (v litrech/den)

Investice na ochranu životního prostředí od roku 2007 směřují zejména do Plzeňského kraje

Celkové výdaje na ochranu životního prostředí se v roce 2009 zvýšily jen nepatrně, přitom rychlejší růst investičních výdajů byl na úkor poklesu neinvestičních nákladů. Více prostředků bylo vynaloženo na budování čistíren odpadních vod, postupně se snižuje objem prostředků vynakládaných na ochranu ovzduší. V přepočtu na obyvatele se nejvíce v letech 2007 – 2009 investovalo do životního prostředí v Plzeňském kraji; v roce 2009 též v Libereckém a Jihočeském kraji. Tyto tři kraje přitom měly v roce 2005 mezi kraji nejnižší objem investovaných prostředků do životního prostředí. Za území s dlouhodobě nižším objemem investic do životního prostředí lze považovat Olomoucký kraj, kde se v přepočtu na obyvatele v roce 2009 investovalo necelých 45 % republikového průměru.

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - demografický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Přirozený přírůstek na 1 000 obyvatel (‰)															
2005	-0,6	-0,6	-0,6	-0,4	-0,7	0,1	-0,3	0,1	-0,6	-0,5	-0,5	-0,8	-0,5	-1,0	-0,7
2006	0,1	0,2	0,6	0,3	-0,2	0,7	0,3	0,8	-0,4	0,2	0,7	-0,1	0,2	-0,5	-0,2
2007	1,0	0,8	1,7	1,1	0,8	1,7	1,2	1,7	1,0	1,1	1,0	0,5	0,7	0,3	0,6
2008	1,4	1,7	2,5	1,3	1,1	1,7	1,5	2,1	1,3	1,3	1,5	1,7	1,1	0,4	0,3
2009	1,0	1,7	2,0	0,9	1,0	0,9	0,9	2,0	0,6	1,2	0,7	1,4	0,7	-0,1	-0,0
2010	1,0	2,0	2,2	0,8	0,7	0,7	0,4	2,0	0,8	0,8	0,5	1,3	0,3	0,1	-0,2
Přírůstek stěhováním na 1 000 obyvatel (‰)															
2005	3,5	10,0	12,8	3,7	4,2	-1,1	1,5	3,3	2,5	2,0	1,8	0,9	0,1	0,1	-1,3
2006	3,4	5,3	14,1	3,2	5,7	0,3	-0,2	3,3	2,7	3,2	1,1	2,1	0,9	0,0	-1,0
2007	8,1	19,2	20,6	4,1	10,9	7,6	8,4	5,6	3,7	6,0	3,0	6,5	2,2	1,3	-0,1
2008	6,9	15,5	21,3	3,6	14,0	1,3	4,2	5,6	2,9	6,1	1,9	4,1	-0,5	0,6	-0,1
2009	2,7	11,0	11,6	1,2	2,9	-3,4	-0,5	1,8	-0,8	1,0	-1,5	2,6	-0,8	-0,6	-2,3
2010	1,5	4,5	11,7	0,9	-0,4	-1,3	-0,6	0,1	-0,1	0,8	-1,3	1,3	-0,8	-1,2	-3,2
Živě narození mimo manželství (%)															
2005	31,7	28,0	29,0	29,4	32,4	49,4	48,0	37,9	30,4	27,8	22,7	26,4	31,2	21,5	36,5
2006	33,3	30,0	29,7	33,0	34,0	51,1	48,3	38,1	31,8	30,0	24,9	27,8	33,4	23,5	38,1
2007	34,5	30,8	31,3	33,1	35,1	51,0	49,6	40,2	35,0	30,0	25,2	28,8	34,5	25,8	39,4
2008	36,3	32,6	33,2	35,6	37,3	53,9	50,2	40,3	35,9	32,6	29,0	30,6	36,7	27,9	41,7
2009	38,8	33,7	34,5	38,0	40,9	55,1	53,6	44,6	38,8	35,7	32,1	33,8	39,5	30,5	44,2
2010	40,3	35,3	36,9	40,4	41,7	58,5	54,4	45,5	40,8	38,1	33,7	35,8	39,9	31,9	44,2
Index stáří (65 a více let / 0-14 let) (%)															
2005	97,0	126,9	94,5	94,5	102,9	84,9	80,2	85,8	100,3	95,1	93,6	102,4	96,5	99,4	88,6
2006	100,2	128,8	95,5	97,7	105,5	88,4	83,0	89,0	103,7	98,1	97,4	106,1	100,3	103,7	93,5
2007	102,4	129,4	95,3	100,2	107,3	90,9	85,0	91,2	106,1	100,6	100,6	108,9	103,5	107,2	97,2
2008	105,1	130,0	95,6	103,2	110,1	93,7	87,6	94,1	109,6	103,7	104,5	112,3	107,1	110,8	101,2
2009	107,0	129,5	95,4	105,5	112,3	96,3	90,0	96,0	111,7	106,2	107,5	114,2	109,4	113,6	104,3
2010	107,8	127,6	94,8	106,8	113,4	98,1	91,2	97,1	113,4	107,1	109,6	114,8	110,3	115,7	105,8
Naděje dožití mužů při narození (roky) - dvouleté průměry															
2005	72,7	74,7	72,4	73,1	72,9	71,9	70,8	72,7	73,7	73,2	73,6	73,0	73,0	72,0	71,3
2006	73,2	75,2	73,0	73,7	73,4	72,3	71,2	73,0	74,4	73,4	73,9	73,2	73,2	72,6	71,9
2007	73,6	75,6	73,4	74,2	74,0	72,6	71,4	73,1	74,8	73,8	74,4	73,5	73,3	73,3	72,3
2008	73,8	75,9	73,8	74,3	74,4	72,8	71,7	73,3	75,0	74,2	74,5	74,1	73,5	73,4	72,3
2009	74,1	76,2	74,0	74,5	74,5	72,7	72,0	73,9	75,1	74,7	74,8	74,5	73,9	73,4	72,4
2010	74,3	76,3	74,3	74,8	74,9	72,7	72,3	74,4	75,2	74,8	75,1	74,7	74,0	73,5	72,6
Naděje dožití žen při narození (roky) - dvouleté průměry															
2005	79,1	80,0	78,6	79,3	78,9	78,1	77,3	78,9	79,9	79,5	79,5	79,7	79,5	79,7	78,5
2006	79,4	80,4	79,0	79,5	79,1	78,4	77,5	79,5	80,1	79,7	80,0	79,9	79,7	79,7	78,8
2007	79,8	80,7	79,6	79,9	79,6	78,8	78,1	79,4	80,0	79,5	81,1	80,3	79,9	80,2	79,3
2008	80,0	80,8	79,8	80,0	80,2	79,0	78,5	79,8	80,4	80,0	81,1	80,6	79,9	80,4	79,4
2009	80,1	80,8	79,9	80,1	80,2	79,1	78,5	80,1	80,6	80,5	81,0	80,8	80,0	80,5	79,4
2010	80,4	81,2	80,2	80,4	80,1	79,3	78,6	80,1	80,8	80,5	81,1	81,1	80,3	80,9	79,7
Podíl cizinců (bez azylantů) na obyvatelstvu (%)															
2005	2,7	7,6	3,0	1,7	2,4	4,7	2,7	2,7	2,1	1,3	1,2	2,1	1,2	1,0	1,5
2006	3,1	8,7	3,6	2,0	2,8	5,3	3,2	3,1	2,4	1,5	1,4	2,5	1,3	1,1	1,6
2007	3,8	10,6	4,2	2,4	3,7	6,3	4,0	3,5	2,8	2,1	1,7	2,9	1,6	1,3	1,8
2008	4,2	11,5	4,9	2,6	4,9	6,6	4,2	4,0	3,0	2,4	1,9	3,1	1,5	1,4	2,0
2009	4,1	11,9	4,7	2,4	4,8	6,4	3,8	3,9	2,7	2,3	1,7	3,2	1,5	1,4	1,9
2010 ¹⁾	4,0	11,8	4,6	2,4	4,4	6,4	3,7	3,8	2,7	2,3	1,6	3,1	1,5	1,4	1,8

¹⁾ předběžné údaje

Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - sociální vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Míra zaměstnanosti osob ve věku 20-64 let (%)															
2005	70,7	76,9	72,8	73,4	74,6	71,2	65,6	71,0	72,2	71,8	71,0	69,8	67,9	68,2	65,1
2006	71,2	77,2	73,5	73,4	73,8	70,6	66,2	69,6	73,3	72,3	72,7	69,2	69,6	71,0	65,4
2007	72,0	76,9	74,0	74,7	73,8	71,9	66,4	69,4	73,7	72,8	74,1	71,0	70,3	72,7	67,2
2008	72,4	76,6	74,6	75,0	74,8	71,4	67,2	68,8	73,1	73,3	73,7	71,0	70,1	73,3	69,1
2009	70,9	76,5	73,4	73,3	72,1	69,3	65,9	67,5	69,9	71,1	71,4	69,9	70,0	70,0	67,8
2010	70,4	76,0	72,8	71,7	72,1	70,4	65,6	69,2	70,5	70,2	71,0	70,3	66,8	68,6	66,7
Míra registrované nezaměstnanosti k 31. 12. (%) (MPSV)															
2005	8,9	3,2	6,3	6,7	6,4	10,3	15,4	7,7	7,3	8,3	8,2	10,2	10,6	9,3	14,2
2006	7,7	2,7	5,3	5,7	5,6	9,2	13,8	7,0	6,3	6,9	7,1	8,8	9,0	7,8	12,6
2007	6,0	2,2	4,2	4,5	4,4	7,3	11,0	6,1	4,7	5,4	5,6	6,9	6,7	6,0	9,6
2008	6,0	2,1	4,5	4,8	5,0	7,6	10,3	7,0	4,8	6,0	6,3	6,8	6,9	6,1	8,5
2009	9,2	3,7	7,0	7,8	8,2	11,1	13,6	11,2	8,0	9,6	10,3	10,6	12,2	10,8	12,1
2010	9,6	4,1	7,7	8,5	8,2	11,4	13,9	10,5	8,4	9,9	10,7	10,9	12,5	10,7	12,4
Dlouhodobá nezaměstnanost k 31. 12. (%)¹⁾ (MPSV)															
2005	3,9	0,9	2,3	2,0	2,3	4,6	8,3	3,1	2,6	3,1	3,3	4,6	4,7	4,0	7,8
2006	3,4	0,7	1,9	1,9	2,1	4,2	7,4	2,7	2,2	2,5	2,9	3,9	3,8	3,4	6,8
2007	2,5	0,5	1,4	1,3	1,5	3,2	5,7	2,2	1,4	1,9	2,1	2,8	2,7	2,5	5,1
2008	1,8	0,4	1,0	1,0	1,2	2,5	4,1	1,8	0,8	1,5	1,7	2,2	2,0	1,9	3,6
2009	2,2	0,4	1,3	1,3	1,6	3,1	4,5	2,6	1,2	2,0	2,3	2,6	2,5	2,5	3,8
2010	3,1	0,9	2,1	2,1	2,4	4,2	5,5	3,6	1,9	2,9	3,4	3,6	4,3	3,8	4,9
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2005	143,8	194,3	152,8	139,1	144,3	129,0	126,8	135,0	140,1	136,6	134,9	140,4	130,3	134,4	130,9
2006	155,2	212,8	165,9	151,5	153,7	138,2	137,9	144,7	150,5	146,1	146,5	147,9	141,9	149,0	138,3
2007	169,2	229,3	181,1	163,1	168,8	149,5	146,9	156,3	163,2	159,4	160,9	165,2	155,1	161,9	152,1
2008	181,6	238,1	189,1	178,5	180,2	160,8	160,6	166,5	174,9	173,7	172,9	179,7	166,6	172,3	168,8
2009	179,9	232,3	187,4	178,2	179,7	162,3	163,3	167,5	173,0	171,7	169,9	176,3	166,2	168,4	167,6
2010
Medián mezd (Kč) (MPSV, MF)															
2005	18 589	23 188	18 956	17 284	18 500	16 541	17 749	17 535	17 287	16 880	16 960	17 557	17 088	17 423	18 077
2006	19 512	24 941	20 086	17 950	19 555	18 025	18 947	18 622	17 912	17 620	17 971	18 628	18 518	17 909	18 933
2007	20 908	26 090	21 891	19 312	20 921	19 380	20 211	20 521	19 327	18 927	19 737	19 969	19 992	19 238	20 365
2008	22 217	27 900	23 133	20 259	22 154	20 103	21 156	21 730	20 637	20 486	20 961	21 287	21 345	20 280	21 564
2009	22 229	28 386	23 158	19 984	22 191	19 875	21 487	21 855	20 670	20 828	20 435	21 621	21 296	20 017	21 144
2010	22 608	28 392	23 386	20 479	22 634	20 110	21 860	22 289	21 174	20 721	21 059	22 139	21 423	20 666	21 883
Podíl zaměstnaných cizinců na pracovní síle k 31. 12. (%) (MPSV)															
2005	4,0	10,4	5,0	2,6	5,1	5,0	2,2	3,9	3,0	2,8	2,2	3,3	1,4	1,9	2,2
2006	4,6	11,2	5,8	2,9	5,7	5,0	2,5	4,6	3,5	3,7	2,5	4,1	1,5	2,0	2,4
2007	5,6	13,0	6,9	3,7	8,3	5,8	3,1	5,4	4,6	6,2	3,1	4,6	1,9	2,3	2,6
2008	6,4	15,2	8,1	3,9	9,0	6,7	3,7	5,5	5,0	6,8	3,4	5,9	2,0	2,6	2,9
2009	5,6	13,6	7,2	3,1	7,1	5,8	3,3	5,0	4,2	4,2	2,2	5,4	1,7	2,2	2,7
2010	5,4	12,7	6,2	3,1	6,8	5,7	3,3	4,9	4,1	4,3	2,2	5,5	1,7	2,4	2,8
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem (%)²⁾ (ČSSZ)															
2005	18,7	11,7	16,9	18,2	22,8	19,9	20,8	16,2	18,0	21,8	24,5	17,7	18,8	19,5	21,9
2006	19,7	12,0	17,8	19,4	23,9	21,0	22,3	17,2	19,1	23,0	25,9	18,8	20,1	20,5	23,0
2007	20,7	12,2	18,5	20,7	25,0	22,2	23,7	18,2	20,1	24,4	27,3	19,7	21,5	21,5	24,3
2008	21,6	12,4	19,2	21,8	25,9	23,3	25,0	19,3	21,2	25,5	28,5	20,4	22,9	22,3	25,6
2009	23,1	12,8	20,1	23,7	27,4	25,0	26,7	21,0	23,0	27,4	30,2	21,8	24,9	23,9	27,4
2010 ³⁾	24,3	12,9	21,1	25,0	28,5	26,0	27,8	22,5	24,5	29,0	31,8	22,9	26,6	25,5	28,9

¹⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na pracovní síle

²⁾ stav v prosinci daného roku; uvedené údaje jsou za tzv. "sólo" důchody - bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

³⁾ výpočet z příjemců starobního důchodu celkem bez příjemců starobního důchodu vzniklého přeměnou invalidního důchodu po dosažení věku 65 let

Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - ekonomický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Píseňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2005	291,6	609,0	268,4	262,6	275,2	219,6	236,8	244,4	255,5	240,2	247,1	265,3	221,0	235,3	246,8
2006	313,9	659,8	296,6	281,7	296,5	225,3	255,1	255,1	266,3	263,4	264,4	287,5	232,6	255,7	261,3
2007	342,5	736,0	321,0	294,2	315,1	243,8	271,4	264,0	291,4	286,6	288,1	314,8	254,1	279,9	288,6
2008	353,7	756,9	326,0	298,1	300,6	243,9	283,9	257,6	295,8	294,2	277,9	344,1	266,3	299,6	305,5
2009	345,6	761,6	317,2	298,1	299,8	233,6	275,7	240,1	291,2	286,5	270,7	330,1	260,5	287,0	281,6
2010
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2005	72,5	173,8	76,8	74,4	57,8	57,8	48,5	56,7	46,5	45,0	59,9	80,4	46,7	45,2	50,1
2006	77,6	204,0	74,9	60,5	97,9	50,1	53,8	49,8	44,7	42,1	50,9	76,1	46,7	51,9	60,8
2007	86,2	250,2	71,1	59,7	84,5	50,2	73,3	53,3	48,1	53,8	64,9	84,1	50,2	53,2	61,3
2008	84,7	251,5	62,7	58,1	63,5	56,5	65,4	63,7	45,9	57,9	48,0	85,2	49,5	49,6	70,3
2009	77,6	209,5	63,2	55,5	77,7	50,4	65,4	49,2	49,4	46,8	49,1	76,6	66,9	44,5	55,6
2010
Zemědělská produkce na 1 ha obhospodařované půdy (tis. Kč)															
2005	28,5	30,1	27,1	23,7	13,1	24,7	18,6	32,3	31,5	29,5	34,2	31,8	28,8	28,4	
2006	28,7	30,4	25,7	24,6	14,0	26,8	19,5	32,6	31,1	31,2	34,9	29,8	27,3	26,9	
2007	33,4	36,9	29,8	29,2	15,3	29,0	22,5	37,3	36,0	37,7	40,1	34,5	32,1	30,2	
2008	33,5	37,4	29,7	29,7	16,8	30,9	22,5	36,9	36,6	36,1	40,5	33,3	33,2	29,8	
2009	27,6	30,9	24,2	25,0	13,4	24,1	18,6	31,1	31,1	29,0	33,1	26,7	27,0	25,0	
2010	
Vývoj tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy (předchozí rok = 100)															
2005	108,9	111,0	115,7	92,7	108,5	103,2	113,5	117,2	107,3	97,6	104,3	112,0	97,4	110,1	108,2
2006	112,5	113,6	110,3	108,1	124,7	105,5	111,1	114,0	101,5	118,4	122,5	109,1	115,0	114,3	109,5
2007	110,5	109,6	110,1	114,8	108,1	101,5	109,0	107,8	106,2	115,9	111,2	129,0	115,1	112,9	102,7
2008	101,0	106,3	92,3	112,5	104,6	102,6	110,4	92,5	93,3	95,2	94,2	99,6	99,2	100,5	108,8
2009	87,1	107,7	92,7	84,0	83,5	84,0	78,7	88,6	81,3	89,0	76,0	82,5	76,9	89,9	81,0
2010	110,6	94,6	111,1	98,5	111,5	105,7	118,8	109,2	115,9	121,0	112,8	105,1	98,2	105,1	126,8
Stavební práce podle místa stavby na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2005	26,8	57,9	22,0	25,9	29,2	32,3	25,9	19,8	19,7	23,4	17,9	24,5	21,2	17,3	20,9
2006	29,0	57,6	24,6	27,3	32,8	28,0	27,1	19,5	24,4	23,6	24,1	29,7	25,1	20,1	21,6
2007	31,2	63,1	27,3	33,7	32,3	31,7	31,5	19,2	24,0	18,9	24,9	27,5	29,9	20,2	26,7
2008	32,0	64,6	26,6	34,4	30,1	31,3	27,8	22,7	21,3	25,8	24,6	32,5	24,2	22,1	29,5
2009	29,3	53,5	27,0	31,0	25,1	37,7	31,3	20,5	22,9	21,6	22,0	28,8	21,1	20,9	25,7
2010	25,7	46,2	19,6	27,3	23,1	36,2	27,4	19,6	17,6	17,9	17,2	26,5	19,9	20,7	24,9
Zahájené byty na 1 000 obyvatel															
2005	3,9	6,9	8,3	3,8	3,1	2,2	1,7	2,2	3,6	3,4	3,2	4,3	2,8	2,8	1,6
2006	4,3	6,7	7,2	4,3	4,1	2,5	2,2	3,7	3,7	4,5	3,4	5,2	2,8	2,9	2,3
2007	4,2	6,6	6,9	4,1	3,8	1,9	2,3	2,9	3,8	4,9	3,3	4,9	3,4	3,4	2,6
2008	4,2	5,6	7,8	4,5	4,3	2,5	2,2	3,7	4,3	3,4	3,1	3,7	3,6	2,7	3,1
2009	3,6	4,6	6,1	3,0	3,6	2,7	2,0	3,5	3,5	4,0	2,7	3,8	2,9	2,2	2,5
2010	2,7	2,3	5,1	2,8	3,6	2,0	1,5	2,6	2,3	2,4	2,2	3,0	1,8	2,1	2,0
Vývoj počtu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (předchozí rok = 100)															
2005	101,2	106,3	90,5	95,8	90,7	104,6	109,0	101,8	101,8	97,4	99,3	103,3	99,0	93,6	99,8
2006	102,9	100,8	99,6	107,6	104,0	113,6	101,9	104,5	101,0	107,2	104,8	101,2	103,8	104,0	102,2
2007	101,9	108,3	93,0	88,9	105,4	101,4	95,9	88,4	92,6	110,0	102,7	110,2	101,0	104,7	105,5
2008	99,0	102,3	93,2	95,6	94,8	100,1	97,4	99,2	99,3	93,0	94,5	100,6	98,1	93,4	99,6
2009	93,4	94,8	97,0	98,0	98,3	98,0	91,7	92,8	89,7	88,9	90,7	87,8	88,4	90,1	91,5
2010	101,9	109,1	97,8	97,4	101,1	100,7	86,2	96,9	99,3	98,8	93,7	100,1	100,1	103,2	90,0

Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů - vývoj životního prostředí

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Kraj Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Měrné emise oxidu siřičitého REZZO 1-4 (t/km²)															
2005	2,8	4,9	2,3	1,1	1,5	5,0	13,5	1,2	1,7	3,5	0,5	0,6	1,4	1,8	5,5
2006	2,7	4,6	2,1	1,0	1,5	5,1	13,4	1,1	1,7	3,1	0,4	0,6	1,1	1,8	5,5
2007	2,7	3,0	2,1	1,0	1,4	6,4	14,3	0,9	1,6	3,1	0,4	0,6	1,0	1,6	5,6
2008	2,2	3,6	2,1	1,0	1,2	3,0	11,2	1,0	1,5	2,9	0,4	0,6	0,8	1,4	4,3
2009	2,2	3,4	2,0	1,0	1,4	2,8	11,7	0,9	1,2	2,6	0,4	0,5	0,9	1,4	4,1
2010
Měrné emise oxidů dusíku REZZO 1-4 (t/km²)															
2005	3,7	22,9	3,9	1,5	2,0	3,1	13,1	1,8	2,1	4,1	2,3	2,8	2,4	2,3	6,3
2006	3,6	19,2	3,7	1,4	1,9	3,6	13,2	1,6	2,0	4,1	2,1	2,7	2,3	2,1	5,9
2007	3,6	18,1	3,8	1,4	1,9	3,7	13,1	1,6	2,0	4,6	2,1	2,7	2,3	2,1	6,0
2008	3,4	17,3	3,6	1,4	1,8	3,6	11,9	1,5	1,9	3,9	2,0	2,7	2,2	2,1	5,3
2009	3,2	16,3	3,4	1,3	1,6	3,3	11,8	1,4	1,8	3,6	2,0	2,6	2,1	2,0	5,0
2010
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele (kg)															
2005	289	271	349	281	285	290	316	276	282	270	265	263	275	271	298
2006	296	280	343	289	306	302	319	277	279	291	305	283	283	288	287
2007	293	288	349	281	313	320	300	286	279	283	276	275	289	287	272
2008	305	299	357	276	283	305	343	315	281	288	294	281	316	283	302
2009	315	302	364	283	311	311	335	284	280	283	340	297	333	318	325
2010
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu (%)															
2005	10,2	11,5	6,1	9,2	16,2	5,9	10,1	14,5	18,1	10,3	12,1	10,0	10,1	12,4	6,1
2006	10,8	12,5	8,1	9,1	14,4	7,2	8,6	12,0	17,1	12,2	13,3	9,6	10,8	11,8	9,4
2007	12,8	14,1	9,5	10,5	18,2	11,9	8,9	13,9	19,1	17,0	14,7	8,9	14,8	14,2	12,8
2008	14,3	15,0	11,1	12,1	14,3	9,6	13,1	19,6	21,4	20,0	15,0	10,8	16,0	14,0	15,3
2009	13,9	15,8	11,4	16,3	16,9	11,8	10,3	13,4	19,2	14,4	16,3	11,3	12,5	16,6	14,2
2010
Podíl recyklovaného odpadu (vč. regenerace) z celkového nakládání s odpady (%)															
2005	11,9	6,1	7,3	14,9	21,1	2,9	3,9	1,7	10,9	18,2	8,6	20,7	5,4	12,4	28,5
2006	17,6	10,2	14,2	24,8	18,9	8,3	6,4	7,5	5,2	30,3	9,6	35,3	24,6	18,7	21,5
2007	19,3	10,5	9,2	16,2	30,0	1,9	23,7	12,1	14,0	12,5	11,8	29,9	25,0	9,3	32,0
2008	18,6	17,2	8,6	22,1	27,5	11,8	9,4	7,4	14,2	10,2	8,2	24,2	11,6	17,5	30,0
2009	19,0	15,0	9,8	29,1	19,1	4,4	10,0	3,7	12,1	17,5	7,6	22,8	16,6	16,0	40,1
2010
Specifické denní množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (l)															
2005	98,9	126,8	92,0	92,8	102,3	102,9	98,7	95,3	92,2	90,1	89,0	94,0	89,9	85,6	103,5
2006	97,5	130,0	89,1	89,5	96,8	100,5	98,3	95,5	92,3	87,4	84,1	93,2	87,7	83,7	101,9
2007	98,5	128,7	92,5	92,0	99,8	97,6	97,3	98,3	91,2	90,1	84,6	97,2	87,8	83,8	101,8
2008	94,2	122,0	90,2	88,1	96,1	95,6	87,5	89,3	88,0	84,9	83,4	93,2	86,5	81,6	98,1
2009	92,5	114,1	88,5	86,8	93,1	90,7	85,0	89,9	87,7	84,3	82,4	94,1	87,2	79,6	98,3
2010	89,5	104,4	90,0	86,4	90,6	88,5	83,2	87,0	86,7	81,8	80,1	90,1	84,3	79,0	94,3
Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)															
2005	1 783	1 525	2 772	1 018	1 265	2 096	1 858	1 070	1 602	2 202	1 911	2 230	1 494	1 321	1 667
2006	2 189	2 478	4 619	1 033	1 842	1 740	2 270	917	1 771	2 866	2 510	1 852	1 180	1 355	1 866
2007	1 928	1 470	2 782	1 229	3 425	1 311	2 760	1 692	1 514	1 329	2 014	1 200	1 526	1 728	2 275
2008	1 949	1 396	2 802	1 418	3 330	2 025	1 845	2 249	2 395	1 629	1 661	2 090	1 102	1 279	1 925
2009	2 239	1 371	1 999	2 994	5 453	1 132	1 814	3 826	1 891	2 101	1 152	2 860	1 002	2 348	2 160
2010

Tab. 2.1 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj - demografický vývoj

	Měřící jednotka	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Obyvatelstvo k 31. 12.	osoby	506 024	507 751	511 400	515 185	516 329	517 164
v tom: muži		248 042	249 217	251 418	253 973	254 545	255 117
ženy		257 982	258 534	259 982	261 212	261 784	262 047
Podíl cizinců (bez azylantů) z počtu obyvatel k 31.12.	%	1,3	1,5	2,1	2,4	2,3	2,3
Sňatky	počet	2 468	2 603	2 765	2 470	2 223	2 166
Rozvody	počet	1 417	1 330	1 400	1 292	1 361	1 281
Rozvody na 100 sňatků	počet	57,4	51,1	50,6	52,3	61,2	59,1
Živě narození	osoby	4 909	5 248	5 709	5 752	5 644	5 721
z toho mimo manželství	%	1 364	1 575	1 713	1 878	2 014	2 177
Úhrnná plodnost ¹⁾		1,255	1,351	1,475	1,489	1,479	1,522
Potraty	počet	1 534	1 568	1 666	1 753	1 647	1 591
z toho umělá přerušeni těhotenství		897	864	847	922	852	824
Potraty na 100 narozených	počet	31,1	29,8	29,1	30,4	29,1	27,7
Zemřelí celkem	osoby	5 168	5 164	5 134	5 087	5 003	5 320
z toho podle příčin smrti:							
nemoci oběhové soustavy		2 538	2 593	2 713	2 526	2 483	2 684
novotvary		1 346	1 356	1 256	1 308	1 270	1 324
Přirozený přírůstek	osoby	-259	84	575	665	641	401
Přistěhovalí celkem	osoby	4 996	5 525	7 688	7 120	4 726	4 473
z toho z ciziny		1 586	1 837	3 465	2 977	1 054	708
Vystěhovalí celkem	osoby	3 998	3 882	4 614	4 000	4 223	4 039
z toho do ciziny		481	403	624	56	270	395
Přírůstek stěhováním celkem	osoby	998	1 643	3 074	3 120	503	434
z toho s cizinou		1 105	1 434	2 841	2 921	784	313
Celkový přírůstek	osoby	739	1 727	3 649	3 785	1 144	835
Na 1 000 obyvatel středního stavu:							
živě narození	‰	9,7	10,4	11,2	11,2	10,9	11,1
zemřelí	‰	10,2	10,2	10,1	9,9	9,7	10,3
přirozený přírůstek	‰	-0,5	0,2	1,1	1,3	1,2	0,8
přistěhovalí	‰	9,9	10,9	15,1	13,9	9,2	8,7
vystěhovalí	‰	7,9	7,7	9,1	7,8	8,2	7,8
přírůstek stěhováním	‰	2,0	3,2	6,0	6,1	1,0	0,8
celkový přírůstek	‰	1,5	3,4	7,2	7,4	2,2	1,6
Mrtvorozenost	‰	3,2	2,3	2,4	2,6	2,5	3,3
Kojenecká úmrtnost	‰	2,9	2,9	2,6	4,0	2,7	2,1
Novorozenecká úmrtnost	‰	2,2	2,3	2,1	2,6	1,8	1,4
Obyvatelstvo k 31. 12. ve věku:							
0-14 let	osoby	77 269	76 023	75 354	74 997	75 260	76 015
%		15,3	15,0	14,7	14,6	14,6	14,7
15-64 let	osoby	355 252	357 121	360 216	362 393	361 150	359 758
%		70,2	70,3	70,4	70,3	69,9	69,6
65 a více let	osoby	73 503	74 607	75 830	77 795	79 919	81 391
%		14,5	14,7	14,8	15,1	15,5	15,7
Průměrný věk k 31. 12.	roky	39,8	40,0	40,2	40,4	40,6	40,8
v tom: muži		38,2	38,5	38,6	38,8	39,0	39,2
ženy		41,3	41,5	41,7	41,9	42,1	42,2
Index stáří (65 a více let / 0-14 let)	%	95,1	98,1	100,6	103,7	106,2	107,1
Index ekonomického zatížení (0-14 let + 65 a více let / 15-64 let)	%	42,4	42,2	42,0	42,2	43,0	43,8
Naděje dožití při narození (dvouleté průměry)							
muži	roky	73,17	73,44	73,82	74,24	74,65	74,83
ženy	roky	79,54	79,70	79,52	79,95	80,51	80,46
Naděje dožití ve věku 65 let (dvouleté průměry)							
muži	roky	14,59	14,69	14,94	15,28	15,55	15,60
ženy	roky	17,71	17,80	17,67	17,95	18,43	18,35

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15-49 let) neměnné

Tab. 2.2 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj - sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2005	2006	2007	2008	2009	2010
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL (VŠPS)							
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	tis. osob	427	430	433	438	441	441
z toho podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	%	19,2	19,4	18,8	17,4	16,9	16,0
střední bez maturity	%	40,9	42,0	41,9	41,5	40,5	39,6
střední s maturitou	%	30,6	29,5	31,0	31,3	31,7	33,6
vysokoškolské	%	9,2	9,1	8,3	9,7	11,0	10,8
Pracovní síla	tis. osob						
v tom: zaměstnaní v NH		235	238	240	245	239	235
z toho ženy		100	101	102	104	102	99
nezaměstnaní		14	14	11	9	16	18
z toho ženy		8	8	6	6	9	10
Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo	tis. osob	178	178	182	183	186	188
z toho: studující (vč. učňů)		38	38	39	41	44	41
důchodci		105	106	115	118	119	123
Zaměstnaní v NH podle sektorů:							
zemědělství	%	4,5	4,5	4,9	4,6	4,7	4,4
průmysl a stavebnictví	%	44,0	45,4	45,0	46,0	45,6	44,9
služby	%	51,5	50,1	50,1	49,5	49,7	50,7
Zaměstnaní v NH podle postavení v zaměstnání:							
zaměstnanci	%	86,2	86,8	85,1	85,6	85,6	83,5
zaměstnavatelé	%	2,7	3,0	3,7	4,3	3,5	3,3
pracující na vlastní účet	%	10,5	9,8	10,6	9,6	10,1	12,8
Míra ekonomické aktivity	%	58,4	58,5	58,0	58,1	57,8	57,5
v tom: muži		68,1	68,2	67,9	67,6	66,7	67,0
ženy		49,3	49,4	48,6	49,1	49,3	48,4
z toho ve věku 20-64 let	%	75,9	76,2	76,0	75,9	75,8	75,3
Míra zaměstnanosti	%	55,1	55,3	55,4	56,0	54,1	53,3
v tom: muži		65,2	65,3	65,6	66,0	63,1	63,0
ženy		45,6	45,9	45,8	46,5	45,5	44,0
z toho ve věku 20-64 let	%	71,8	72,3	72,8	73,3	71,1	70,2
Míra nezaměstnanosti	%	5,6	5,5	4,4	3,6	6,4	7,2
v tom: muži		4,2	4,2	3,4	2,3	5,3	6,0
ženy		7,5	7,1	5,8	5,4	7,9	9,0
NEZAMĚSTNANOST k 31. 12. (MPSV)							
Uchazeči o zaměstnání evidovaní úřady práce	osoby	22 782	19 369	15 417	16 998	26 817	27 359
z toho: ženy		11 727	10 218	8 259	8 644	12 479	12 226
absolventi škol a mladiství		1 957	1 519	1 088	1 355	2 011	1 784
osoby se zdravotním postižením		4 019	3 862	3 580	3 486	4 087	3 996
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti		7 567	6 853	6 164	7 963	10 610	10 329
dosažitelní		21 691	18 381	14 440	16 334	26 446	26 815
v tom podle věku:							
15-24 let		4 260	3 335	2 435	3 050	5 018	4 437
25-34 let		5 629	4 660	3 401	3 889	6 346	6 284
35-44 let		4 546	3 856	3 066	3 365	5 510	5 941
45-54 let		5 631	4 846	3 932	3 990	5 992	6 116
55 a více let		2 716	2 672	2 583	2 704	3 951	4 581
průměrný věk	roky	38,7	39,5	40,6	39,7	39,1	40,0
v tom podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	osoby	6 143	5 415	4 320	4 494	6 597	6 584
střední bez maturity	osoby	11 081	9 097	7 160	7 967	13 197	13 461
střední s maturitou	osoby	4 740	4 098	3 326	3 748	5 806	6 218
vysokoškolské	osoby	818	759	611	789	1 217	1 096

Tab. 2.2 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj - sociální vývoj

pokračování

	Měřicí jednotka	2005	2006	2007	2008	2009	2010
z toho podle klasifikace zaměstnání:							
nemanuální pracovníci	osoby						
vysoce kvalifikovaní (třídy 1 - 3)		2 970	2 538	2 051	2 285	3 673	3 605
s nižší kvalifikací (třídy 4 a 5)		4 993	4 314	3 589	3 776	6 269	6 463
manuální pracovníci	osoby						
kvalifikovaní (třídy 6 - 8)		7 688	5 974	4 487	5 117	8 979	9 511
nekvalifikovaní (třída 9)		6 438	5 927	4 744	5 098	6 816	6 694
z toho podle délky evidence:							
do 3 měsíců	osoby	7 016	6 389	5 534	7 493	9 466	10 809
3-6 měsíců	osoby	4 100	3 317	2 605	3 238	6 069	4 670
6-12 měsíců	osoby	3 579	2 884	2 310	2 257	5 792	4 087
od 1 roku do 2 let	osoby	3 183	2 369	1 657	1 438	2 994	4 420
více než 2 roky	osoby	4 904	4 410	3 311	2 572	2 496	3 373
Průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti	Kč	4 100	4 463	4 748	5 367	5 504	5 504
Míra registrované nezaměstnanosti	%	8,3	6,9	5,4	6,0	9,6	9,9
v tom: muži		7,1	5,8	4,5	5,1	9,0	9,6
ženy		9,9	8,4	6,7	7,1	10,4	10,3
Dlouhodobá nezaměstnanost ¹⁾	%	3,1	2,5	1,9	1,5	2,0	2,9
Volná pracovní místa	počet	2 364	7 296	9 541	3 654	1 813	2 165
Uchazeči na 1 volné pracovní místo	počet	10	3	2	5	15	13
ZAMĚSTNANOST CIZINCŮ							
Zaměstnaní cizinci k 31. 12.	osoby	7 401	9 837	16 597	18 604	11 520	11 670
z toho ze zemí mimo EU ²⁾		2 943	4 127	7 948	12 431	6 939	6 155
v tom podle postavení na trhu práce:							
evidovaní na úřadech práce	osoby	5 897	8 161	14 876	16 736	9 129	8 873
z toho ženy		1 842	2 793	4 991	5 626	3 183	3 194
s platným živnostenským oprávněním	osoby	1 504	1 676	1 721	1 868	2 391	2 797
z toho ženy		357	385	405	450	584	740
ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ							
celkem	mil. Kč	69 064	74 042	81 106	89 220	88 572	.
na 1 obyvatele	Kč	136 611	146 095	159 368	173 680	171 694	.
průměr ČR = 100	%	95,0	94,1	94,2	95,7	95,4	.
VYBĚROVÉ ŠETŘENÍ MEZD³⁾							
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	19 105	19 943	21 520	23 382	24 120	23 537
v tom: muži		21 181	21 976	23 887	26 208	27 261	26 401
ženy		16 573	17 245	18 264	19 546	19 996	19 852
Medián mezd	Kč	16 880	17 620	18 927	20 486	20 828	20 721
v tom: muži		18 078	18 778	20 464	22 229	22 409	22 404
ženy		15 192	15 861	16 630	17 931	18 277	18 242
STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA							
Přiznané dávky celkem	počet	1 759 695	1 697 828	1 536 124	942 354	792 493	.
z toho příspěvek na dítě		1 198 574	1 170 831	1 114 839	586 834	440 566	.
Hodnota vyplacených dávek celkem	tis. Kč	1 717 139	1 753 856	2 438 572	2 055 826	1 986 307	.
z toho příspěvek na dítě		619 969	611 237	568 193	344 399	255 855	.
Hodnota vyplacených dávek státní sociální podpory na 1 obyvatele	Kč	3 397	3 461	4 792	4 002	3 850	
DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ (stav v prosinci)							
Příjemci důchodů celkem	počet	133 299	135 361	137 465	139 308	141 608	142 802
z toho ženy		82 417	83 388	84 347	85 018	85 979	86 270
Příjemci starobního důchodu celkem ⁴⁾	počet	70 504	71 801	73 092	74 753	77 012	82 273
z toho ženy		39 437	40 073	40 751	41 359	42 302	44 552
Příjemci předčasného starobního důchodu ⁵⁾	počet	15 376	16 504	17 801	19 058	21 105	22 897
z toho ženy		8 934	9 456	10 039	10 711	11 795	12 628
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem ⁶⁾	%	21,8	23,0	24,4	25,5	27,4	29,0
v tom: muži		20,7	22,2	24,0	25,0	26,8	28,6
ženy		22,7	23,6	24,6	25,9	27,9	29,2

Tab. 2.2 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj - sociální vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Průměrná měsíční výše důchodu celkem	Kč	7 454	7 884	8 413	9 268	9 638	9 716
v tom: muži		7 903	8 357	8 912	9 804	10 229	10 325
ženy		7 177	7 590	8 100	8 926	9 256	9 318
Průměrná měsíční výše starobního důchodu celkem (sólo)	Kč	7 561	7 997	8 545	9 437	9 835	9 909
v tom: muži		8 374	8 855	9 463	10 397	10 854	10 919
ženy		6 920	7 316	7 817	8 661	8 998	9 054
Podíl průměrné výše starobního důchodu celkem (sólo) na mzdovém mediánu	%	44,8	45,4	45,1	46,1	47,2	47,8
NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ							
Výdaje na dávky nemocenského pojištění celkem	tis. Kč	1 462 571	1 486 835	1 547 102	1 441 648	1 166 583	960 240
z toho dávky:							
nemocenské		1 226 750	1 237 065	1 245 134	1 119 882	813 233	619 770
peněžitá pomoc v mateřství		196 564	210 333	260 208	281 814	317 453	321 930
podpora při ošetřování člena rodiny		38 999	39 248	41 520	39 823	35 720	18 507
ZDRAVOTNICTVÍ							
Lékaři celkem (vč. smluvních)	počet	1 691	1 691	1 827	1 910	1 962	1 964
z toho lékaři v nestátních zařízeních		1 646	1 643	1 779	1 875	1 925	1 934
Lékaři na 1 000 obyvatel	počet	3,3	3,3	3,6	3,7	3,8	3,8
Nemocnice							
lůžka	počet	2 718	2 698	2 681	2 681	2 682	2 641
hospitalizovaní pacienti	tis. osob	89 136	88 237	89 762	89 480	88 650	88 001
průměrná ošetřovací doba	dny	8,1	8,3	7,9	7,7	7,6	7,6
využití lůžek	dny	266	269	266	256	252	251
ŠKOLSTVÍ							
Děti, žáci a studenti k 30. 9.	počet						
mateřských škol		15 235	15 323	15 549	16 074	16 629	17 490
základních škol		47 690	45 852	44 046	42 521	41 266	40 955
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		26 840	26 761	26 435	26 156	25 867	25 062
vyšších odborných škol (denní studium)		1 410	1 391	1 283	1 070	1 038	1 078
Studenti vysokých škol k 31. 12.	počet						
s trvalým bydlištěm v kraji		12 686	13 810	15 027	16 042	16 997	17 298
s místem výuky v kraji		7 596	8 444	8 958	9 424	10 273	10 606
z toho v prezenčním studiu	%	77,7	77,0	75,7	76,8	77,7	.
Absolventi vysokých škol s místem výuky v kraji	počet	1 152	1 371	1 710	1 881	1 976	1 912
KRIMINALITA, NEHODY							
Zjištěné trestné činy	počet	10 288	9 587	10 483	10 062	9 226	8 877
na 1000 obyvatel		20,3	18,9	20,6	19,6	17,9	17,2
Objasněné trestné činy	počet	4 964	4 716	4 794	4 694	4 571	4 234
Usmrcené osoby při dopravních nehodách	počet	72	52	64	55	47	60

¹⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na pracovní síle

²⁾ v letech 2005 - 2007 mimo EU 25, v letech 2008 - 2010 mimo EU 27

³⁾ MPSV ČR (Informační systém o průměrném výdělku) a MF ČR (Informační systém o platu a služebním příjmu)

⁴⁾ příjemci tzv. "sólo" starobních důchodů - bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem; od 1. 1. 2010 jsou do počtu příjemců starobních důchodů zahrnuti i příjemci invalidního důchodu po dosažení věku 65 let

⁵⁾ předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu (sólo) podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

⁶⁾ v roce 2010 výpočet z příjemců starobního důchodu celkem bez příjemců starobního důchodu vzniklého přeměnou invalidního důchodu po dosažení věku 65 let

Tab. 2.3 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj - ekonomický vývoj

	Měřicí jednotka	2005	2006	2007	2008	2009	2010
MAKROEKONOMIKA							
Hrubý domácí produkt (HDP)	mil. Kč	121 457	133 511	145 872	151 107	147 805	.
Vývoj HDP ve stálých cenách (předchozí rok = 100)	%	105,5	107,2	107,1	104,2	95,5	.
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	Kč	240 245	263 436	286 630	294 153	286 518	.
průměr ČR = 100	%	82,4	83,9	83,7	83,2	82,9	.
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného	Kč	506 353	553 768	581 303	595 281	608 508	.
průměr ČR = 100	%	84,7	87,4	85,9	85,3	87,8	.
Hrubá přidaná hodnota (HPH)	mil. Kč	108 895	120 472	131 124	136 049	132 808	.
z toho podíl odvětví:							
zemědělství, myslivost, lesnictví, rybolov	%	5,6	4,1	4,2	4,1	3,6	.
zpracovatelský průmysl	%	30,2	31,0	31,6	30,1	29,5	.
výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	%	4,3	4,7	4,6	4,8	5,8	.
stavebnictví	%	7,2	7,4	7,4	7,5	7,8	.
tržní služby	%	36,4	37,2	36,4	37,4	36,2	.
netržní služby	%	16,1	15,5	15,6	16,0	17,1	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	22 752	21 334	27 376	29 754	24 121	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	Kč	45 003	42 095	53 791	57 921	46 758	.
průměr ČR = 100	%	62,1	54,3	62,4	68,4	60,3	.
Zaměstnaní v hlavním pracovním poměru (včetně sebezaměstnaných) podle místa pracoviště ¹⁾	osoby	239 865	241 096	250 940	253 842	242 898	.
z toho zaměstnanci		202 246	205 369	209 756	212 004	203 398	.
NÁKLADY PRÁCE							
Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance ²⁾	Kč	22 991	25 215	25 011	28 958	27 747	.
z toho: přímé náklady							
sociální požitky		280	320	337	334	235	.
sociální náklady a výdaje		5 897	6 475	6 560	7 483	7 209	.
personální náklady a výdaje		220	318	267	283	281	.
VÝVOZ							
Vývoz celkem	mil. Kč	142 700	154 022	191 646	188 744	175 323	235 884
Vývoz celkem, ČR = 100	%	7,6	7,2	7,8	7,6	8,2	9,4
VĚDA A VÝZKUM							
Výdaje na vědu a výzkum celkem	mil. Kč	1 632	1 932	2 018	2 002	1 939	.
z toho: mzdové							
financované z veřejných zdrojů		410	444	457	446	541	.
Zaměstnanci ve vědě a výzkumu celkem	přep. os.	1 936	2 145	2 193	2 218	2 092	.
z toho výzkumní pracovníci		907	1 117	1 159	1 176	1 142	.
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE							
Domácnosti používající: ³⁾							
osobní počítač	%	33,5	37,7	42,7	49,6	56,1	.
internet	%	21,6	25,8	31,4	38,8	48,2	.
REGISTR EKONOMICKÝCH SUBJEKTŮ							
Registrované subjekty k 31. 12.	počet	103 975	105 304	106 972	109 524	109 449	112 121
z toho fyzické osoby							
z toho živnostníci		73 648	74 526	75 795	77 464	81 069	83 228
Z celku jednotky typu podnik k 31. 12. ⁴⁾	počet	56 764	55 862	54 163	58 866	59 086	60 954
z toho fyzické osoby							
z toho živnostníci		40 446	38 993	37 405	40 686	42 964	43 318
Vzniklé subjekty	počet	3 351	3 297	3 901	4 410	4 790	5 202
z toho fyzické osoby							
z toho živnostníci		2 296	2 352	2 854	3 229	3 361	3 695
z toho živnostníci							
		2 163	2 256	2 737	3 099	3 191	3 423
ZEMĚDĚLSTVÍ							
Zemědělská produkce celkem	mil. Kč	7 605	7 220	8 355	8 532	7 210	.
z toho: rostlinná produkce							
živočišná produkce		3 429	3 152	4 169	3 920	3 435	.
Obhospodařovaná zemědělská půda	ha	3 855	3 784	3 930	4 351	3 491	.
z toho orná		241 497	231 934	232 164	232 928	231 853	231 993
z toho orná		192 054	182 054	180 995	181 170	180 197	179 487
Sklizeň: obilovin	t	484 439	392 495	463 601	530 816	494 457	433 131
brambor	t	46 940	33 101	39 074	36 723	34 457	31 002

Tab. 2.3 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj - ekonomický vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Stavy hospodářských zvířat							
k 1. 4. následujícího roku:							
skot	počet	119 451	120 382	122 134	118 735	114 680	111 473
prasata	počet	176 126	171 531	148 309	122 988	119 580	127 478
drůbež	počet	2 123 544	2 203 717	2 150 713	1 665 112	1 861 756	1 223 110
Výroba masa v jatečné hmotnosti celkem (bez drůbežního)	t	32 139	30 459	32 629	32 622	30 991	32 859
z toho: hovězí (včetně telecího)		11 107	11 389	12 599	16 596	17 070	19 583
vepřové		20 997	19 029	19 990	15 988	13 885	13 241
Výroba mléka	tis. l	266 431	253 414	253 895	256 105	262 247	233 162
Snáška vajec (komzumních)	tis. ks	120 451	76 340	125 779	126 401	123 206	103 171
LESNICTVÍ							
Zalesňování	ha	519	862	832	821	1 168	1 425
Těžba dřeva	m ³ b. k.	820 897	946 720	693 795	1 164 212	889 943	919 329
z toho nahodilá živelní			276 727	355 913	853 213	306 633	277 365
PRŮMYSL							
(za subjekty se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji)							
Průměrný počet subjektů	počet	136	133	143	147	150	140
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy celkem	mil. Kč	138 140	163 532	189 526	180 478	160 571	194 306
na 1 zaměstnance	tis. Kč	2 898	3 489	3 898	3 566	3 769	4 654
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	47 664	46 868	48 621	50 609	42 608	41 752
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance	Kč	16 801	17 900	19 160	20 876	21 795	22 563
STAVEBNICTVÍ							
(za subjekty s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji)							
Průměrný počet subjektů	počet		54	55	53	50	46
Základní stavební výroba celkem	mil. Kč		6 166	6 549	7 664	6 907	6 712
na 1 zaměstnance	tis. Kč		1 025	1 126	1 373	1 359	1 466
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.		6 018	5 816	5 583	5 082	4 578
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance	Kč		17 863	19 851	22 333	22 539	23 619
Stavební práce dle dodavatelských smluv v tuzemsku podle místa stavby celkem ⁵⁾	mil. Kč	11 850	11 945	9 619	13 231	11 121	9 227
z toho pro veřejné zadavatele		6 066	5 953	3 815	4 993	5 729	3 721
STAVEBNÍ POVOLENÍ A OHLÁŠENÍ							
Orientační hodnota staveb celkem	mil. Kč	13 378	11 382	14 050	13 972	17 354	18 967
z toho: budov (bytových a nebytových)		10 356	8 705	10 016	10 121	11 048	12 047
na ochranu životního prostředí		1 007	771	1 279	833	2 723	4 608
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení	tis. Kč	2 305	2 041	2 668	2 413	3 447	3 819
BYTOVÁ VÝSTAVBA							
Zahájené byty	počet	1 711	2 262	2 498	1 733	2 078	1 251
z toho v rodinných domech		884	1 322	1 281	1 256	985	952
Dokončené byty	počet	1 400	1 515	1 866	1 847	1 612	1 644
z toho v rodinných domech		760	685	932	1 153	995	1 116
Průměrná hodnota 1 m ² obytné plochy dokončeného bytu							
v rodinném domě	Kč	26 212	26 908	27 071	29 292	30 745	32 922
v bytovém domě	Kč	26 043	33 482	27 820	30 453	25 177	23 594
CESTOVNÍ RUCH							
Hromadná ubytovací zařízení k 31. 12.	počet	278	277	362	338	359	336
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních	počet	15 569	15 970	17 984	19 607	20 544	18 793
Hosté celkem	osoby	329 395	353 089	388 240	360 903	320 972	317 087
z toho ze zahraničí		52 749	58 586	63 724	58 742	46 503	45 516
Průměrná doba pobytu	dny	4,3	4,4	4,0	3,9	4,0	4,0
z toho hostů ze zahraničí		4,3	4,6	4,2	3,8	3,6	3,6

¹⁾ odhad celkového počtu zaměstnaných podle metodiky ESA95 (Evropský systém účtů 1995)

²⁾ od roku 2008 zahrnutý i údaje za fyzické osoby nezapsané do obchodního rejstříku, zaměstnávající 10 a více zaměstnanců

³⁾ tříleté klouzavé průměry (např. údaj roku 2009 je vypočten z dat roku 2008, 2009 a 2010)

⁴⁾ subjekt, který podle statistického zjišťování nebo administrativních zdrojů vykazuje ekonomickou aktivitu

⁵⁾ za subjekty s 20 a více zaměstnanci

Tab. 2.4 Vybrané ukazatele za Pardubický kraj - vývoj životního prostředí

	Měřicí jednotka	2005	2006	2007	2008	2009	2010
PŮDA (ČÚZK)							
Zemědělská půda k 31. 12.	ha	273 483	273 283	273 029	272 811	272 430	272 179
z toho: orná půda		200 100	199 935	199 832	199 532	198 929	198 403
zahrady a ovocné sady		13 172	13 172	13 160	13 157	13 159	13 152
trvalé travní porosty		60 211	60 177	60 036	60 122	60 343	60 624
Nezemědělská půda k 31. 12.	ha	178 362	178 576	178 836	179 055	179 433	179 697
z toho: lesní pozemky		133 109	133 225	133 319	133 398	133 569	133 692
zastavěné plochy a nádvoří		7 183	7 189	7 215	7 234	7 256	7 285
EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ (MZe)							
Ekologičtí zemědělci	počet	.	36	45	59	94	126
Výměra půdy v ekologickém zemědělství	ha	.	3 050	3 346	4 346	4 729	5 704
Výměra půdy v přechodném období	ha	.	1 034	1 266	1 575	3 408	4 994
Podíl ekologicky obhospodařované půdy na celkové výměře zemědělské půdy	%	.	1,5	1,7	2,2	3,0	3,9
VODOVODY A KANALIZACE							
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	90,1	87,4	90,1	84,9	84,3	81,8
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	%	68,2	68,7	69,6	69,7	70,2	71,8
z toho na kanalizaci s koncovou ČOV		63,1	63,0	64,0	64,6	65,4	67,5
Podíl čištěných odpadních vod	%	94,4	95,0	95,3	93,6	96,9	96,5
OVZDUŠÍ							
Měrné emise tuhých znečišťujících látek (REZZO 1-4) ¹⁾	t/km ²	0,75	0,75	0,82	0,75	0,73	.
z toho: velké stacionární zdroje (REZZO 1)		0,15	0,15	0,18	0,13	0,09	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,32	0,33	0,34	0,32	0,33	.
Měrné emise oxidu siřičitého (REZZO 1-4)	t/km ²	3,46	3,10	3,15	2,87	2,59	.
z toho velké stacionární zdroje (REZZO 1)		2,96	2,69	2,75	2,47	2,19	.
Měrné emise oxidů dusíku (REZZO 1-4)	t/km ²	4,14	4,09	4,55	3,94	3,57	.
z toho: velké stacionární zdroje (REZZO 1)		2,28	2,37	2,85	2,33	1,99	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,65	1,53	1,53	1,48	1,45	.
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1-4)	t/km ²	4,45	4,09	4,00	3,89	3,69	.
z toho: velké stacionární zdroje (REZZO 1)		0,45	0,37	0,38	0,44	0,36	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		2,67	2,53	2,52	2,31	2,20	.
ODPADY							
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele	kg	714	865	821	690	819	.
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	270	291	283	288	283	.
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu	%	10,3	12,2	17,0	20,0	14,4	.
Odděleně sbírané složky komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	28,0	35,4	48,1	57,4	40,7	.
Nakládání s odpady celkem	tis. t	398	400	438	429	536	.
z toho nebezpečné odpady	%	3,6	4,7	8,5	7,0	5,3	.
Podíl využitých odpadů	%	29,0	37,5	34,2	26,4	32,8	.
z toho recyklovaných (vč. regenerace)		18,2	30,3	12,5	10,2	17,5	.
Podíl odstraněných odpadů	%	27,8	35,3	44,5	46,0	31,8	.
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ							
Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	2 202	2 866	1 329	1 629	2 101	.
Investice na ochranu životního prostředí podle sídla investora	tis. Kč	887 515	1 160 634	599 590	923 362	1 054 660	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	34,1	16,8	23,2	33,9	6,4	.
nakládání s odpadními vodami	%	49,3	65,6	50,6	41,2	82,4	.
nakládání s odpady	%	10,7	11,3	20,7	21,6	9,7	.
Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora	tis. Kč	1 136 178	2 545 907	3 458 306	3 014 863	3 478 523	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	11,9	7,7	5,6	7,4	5,1	.
nakládání s odpadními vodami	%	45,5	24,8	22,1	18,1	16,7	.
nakládání s odpady	%	35,9	61,1	66,5	69,4	73,5	.

¹⁾ od roku 2007 včetně emisí z chovů hospodářských zvířat, od roku 2008 navíc včetně emisí ze stavebních činností

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele podle okresů Pardubického kraje

	Rok, roční průměr	Kraj celkem	v tom okresy			
			Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Obyvatelstvo k 31. 12.	2005	506 024	103 266	160 603	104 557	137 598
	2010	517 164	104 395	168 446	105 209	139 114
z toho cizinci (bez azylantů) (%)	2005 ¹⁾	1,3	1,1	1,4	1,0	1,4
	2010	2,3	1,5	3,6	1,2	2,2
Přírůstek na 1 000 obyvatel: přirozenou měnou	2005-07	0,3	-0,5	0,0	0,2	1,1
	2008-10	1,1	-0,1	1,4	0,9	1,7
stěhováním	2005-07	3,8	2,3	8,8	0,1	1,8
	2008-10	2,6	1,8	7,6	0,5	-1,1
Podíl obyvatel k 31. 12. ve věku (%):						
0-14 let	2005	15,3	15,5	14,0	15,9	16,1
	2010	14,7	14,7	14,0	15,1	15,3
15-64 let	2005	70,2	69,8	70,3	70,4	70,3
	2010	69,6	69,4	69,6	69,7	69,6
65 a více let	2005	14,5	14,8	15,7	13,7	13,7
	2010	15,7	16,0	16,5	15,2	15,1
Průměrný věk k 31. 12.	2005	39,8	39,8	40,8	39,2	39,1
	2010	40,8	40,9	41,4	40,4	40,2
Index stáří (%) (65 a více let / 0-14 let)	2005	95,1	95,6	111,6	86,0	84,9
	2010	107,1	109,0	117,7	100,4	98,9
Index ekonomického zatížení (%) (0-14 let + 65 a více let / 15-64 let)	2005	42,4	43,4	42,3	41,9	42,3
	2010	43,8	44,1	43,8	43,4	43,7
Uchazeči o zaměstnání celkem k 31. 12.	2005	22 782	4 724	5 748	6 440	5 870
	2010	27 359	6 206	6 709	7 045	7 399
z toho:						
ženy	2005	11 727	2 422	3 014	3 255	3 036
	2010	12 226	2 678	3 161	3 015	3 372
absolventi škol a mladiství	2005 ¹⁾	1 957	481	468	489	519
	2010	1 784	396	485	464	439
osoby se zdravotním postižením	2005	4 019	938	1 187	1 099	795
	2010	3 996	1 023	795	974	1 204
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	2005 ¹⁾	7 567	1 705	2 039	1 880	1 943
	2010	10 329	2 567	2 676	2 508	2 578
dosažitelní	2005	21 691	4 414	5 518	6 223	5 536
	2010	26 815	6 109	6 492	6 971	7 243
Podíl uchazečů o zaměstnání z celkového počtu uchazečů k 31. 12. (%):						
ve věku 50 a více let	2005	26,2	24,3	29,1	25,7	25,4
	2010	28,8	28,7	28,1	28,0	30,2
evidovaných 12 a více měsíců	2005	35,5	30,8	31,9	42,6	35,0
	2010	28,5	25,8	19,7	34,5	33,0
Míra registrované nezaměstnanosti k 31. 12. (%)	2005	8,3	8,1	6,7	11,7	8,0
	2010	9,9	11,5	7,0	13,0	10,0
v tom: muži	2005	7,1	7,1	5,5	10,1	6,8
	2010	9,6	11,3	6,5	12,9	9,6
ženy	2005	9,9	9,3	8,3	13,8	9,5
	2010	10,3	11,7	7,6	13,1	10,6
Dlouhodobá nezaměstnanost k 31. 12. (%) ²⁾	2005	3,1	2,7	2,2	5,2	3,0
	2010	2,9	3,0	1,4	4,5	3,4

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele podle okresů Pardubického kraje

dokončení

	Rok, roční průměr	Kraj celkem	v tom okresy			
			Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem - stav v prosinci (%) ³⁾	2005 ¹⁾	21,8	18,3	20,4	24,6	24,1
	2010	29,0	25,2	26,5	33,0	31,8
v tom: muži	2005 ¹⁾	20,7	17,3	19,0	23,1	23,7
	2010	28,6	24,8	25,7	32,6	32,1
ženy	2005 ¹⁾	22,7	19,2	21,4	25,8	24,4
	2010	29,2	25,6	27,1	33,4	31,5
Zjištěné trestné činy na 1 000 obyvatel	2005 ¹⁾	20,3	17,1	28,1	17,3	16,0
	2010	17,2	15,9	19,6	16,6	15,6
z toho násilné a mravnostní	2005 ¹⁾	1,3	0,9	1,7	1,4	1,1
	2010	1,3	1,1	1,3	1,3	1,3
Daňové příjmy obcí od fyzických osob ze závislé činnosti a z podnikání na 1 obyvatele (Kč)	2005	2 423	2 167	2 701	2 294	2 389
	2009	1 901	1 750	2 073	1 875	1 827
Soukromí podnikatelé (živnostníci) - podíl vzniklých na 1 000 obyvatel	2005-07 ¹⁾	4,7	5,0	5,0	4,3	4,4
	2008-10	6,3	6,6	6,6	5,7	6,1
Podíl zaměstnaných cizinců na pracovní síle k 31. 12. (%)	2005 ¹⁾	2,8	1,5	5,2	1,5	2,2
	2010	4,3	2,2	7,6	1,8	3,5
Stavební práce dle dodavatelských smluv v tuzemsku podle místa stavby na 1 obyvatele (tis. Kč) ⁴⁾	2005 ¹⁾	23,4	14,8	31,1	14,7	27,5
	2010	17,9	18,8	18,7	15,4	17,9
Počet bytů na 1 000 obyvatel: zahájených	2005-07 ¹⁾	4,3	2,6	7,0	2,8	3,4
	2008-10	3,3	3,7	4,5	2,2	2,2
dokončených	2005-07	3,1	2,1	4,5	2,4	2,9
	2008-10	3,3	3,2	4,4	2,2	2,9
Hromadná ubytovací zařízení: hosté na 1 000 obyvatel	2005 ¹⁾	652	992	610	461	582
	2010	614	876	591	481	544
průměrná doba pobytu (dny)	2005 ¹⁾	4,3	3,7	5,4	3,6	4,3
	2010	4,0	3,4	4,8	3,7	3,9
Podíl na celkové výměře k 31. 12. (%): orné půdy	2005	44,3	45,3	49,2	46,0	38,2
	2010	43,9	45,2	48,9	45,7	37,4
zastavěných ploch, nádvorí a dopravních ploch	2005	4,9	5,0	6,0	4,3	4,7
	2010	5,0	5,0	6,2	4,3	4,8
Měrné emise (t/km ²) (REZZO 1-3): tuhých znečišťujících látek	2005 ¹⁾	0,4	0,4	0,8	0,3	0,4
	2009	0,3	0,3	0,5	0,3	0,3
oxidu siřičitého	2005 ¹⁾	3,5	0,7	14,7	0,7	0,8
	2009	2,6	0,7	11,0	0,5	0,5
oxidů dusíku	2005 ¹⁾	2,5	1,1	10,0	0,6	0,3
	2009	2,1	1,0	8,9	0,3	0,2
oxidu uhelnatého	2005 ¹⁾	1,8	1,9	1,8	1,5	2,0
	2009	1,5	1,6	1,7	1,2	1,5

¹⁾ údaje za rok 2005 nejsou přepočteny na území okresů platné od 1. ledna 2007

²⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na pracovní síle

³⁾ údaje za příjemce tzv. "sólo" důchodů - bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

⁴⁾ za subjekty s 20 a více zaměstnanci